

Legények, lányok együtt.

"Varrd ki babám a zsebkendöm,
Varrd ki cifrára.
Hadd tudják meg sej, haj, hogy
Legény jár a fonóba.,." /Tard/.

A legényeknek kétféle fonólátogatására emlékeznek: egy helyre és felváltva sorrajárásra. Kétségtelen, hogy az előbbi a régibb, az eredetibb. Az életkorok, korcsoportok és a falurészenkénti elkülönülés régente határozott és szigorú volt. Más korcsoportba tartozók, vagy más falurészbéliek csak vendégeskedés vagy maskarajárás alkalmával találkoztak bizonyos időtartamra.

A fonóházakat látogató nagylegények huzamosan tartózkodtak a lányok közt, sőt, arra is van példa, hogy ott heveredtek le a fonóházban /Felső Cseréhát: Rakacaszend, Martonyi/.

A sorbalátogatás a szoros rokonsági közösségek felbomlásától, a korcsoportok, falurészek szerinti merev elkülönülés feloldódásától kezdődött el, s hozzájárult az asszonyokkal vegyes és sorrajáró fonók tulsúlyra kerülése.

A fiuk-lányok zárt együttlétekor kialakult hagyományok közül sok elmosódott, de az öregek emlékezetében még él jónéhány, különösen azokról a területekről, ahol a régi fonóházak legkésőbb tűntek el /palócság, Délbükkalja, Bodrogköz/ /Alsó-Bódvavölgy/.

A legényeknek meghatározott napokon való érkezése és részvétele tette teljessé a fonót. A guzsaly, az orsó szerepe tovább bővült, a leányjátékokat mindkét nemet érdeklő társas játékok váltották fel, a leánydalok szerepét leányok-legények felelgetősei, közös esti dalok, közös fonódalok váltották fel. Az együttsszórakozásban lényeges szerepet kaptak a rögtön-

zött rendezvények, balladák drámai jellegi előadásai, alakoskodó játékok megjelenései a kis színpaddá vált fonóház közepén. - A vendégeskedések is most váltak teljessé. A társas illemben, az összeszokás egységében összehangolt fonók termékeny talaján kihajtott, kivirágzott a szerelem, melynek számos jelét a fonóházi emlékekből még felidézhetjük. Itt kell megemlítenünk, hogy a vegyes fonókban az asszonyok, anyák jelenléte a fiatalok egymáshoz való vonzódását a szó komoly értelmében nemhogy nem zavarták, de inkább egészséges irányban segítették előre, ügyes, tréfás célzásokkal, melyeket a reménybeli nászasszonyok egymásnak szoktak tenni. /L. 234. old./

Legények érkezése és fogadása.

Ugy szokták mondani, hogy az esti harangszókor indultak látogatóba és közös szórakozásra a legények. Elindulásuk előtt még egymás közti rövid szórakozásra összegyülekeztek - legtöbbször a kocsmában, s kisebb-nagyobb csoportokban vették utjukat a fonó felé. A régiek általában a pénteki napot kihagyták. A barkók a hétfőit is.

Borsodnádason úgy mondták a lányok a legényeknek: "Ne menj hétfőn fonóshaazba, mert akkor csak a huyosok jaarnak." A pénteket meg azért nem ajánlották, mert akkor megrontják a boszorkányok a fiukat.

A matyóknál szokás volt a tulajdonképpeni társas látogatást megelőző almavitel és a látogatáskor történő almasdobás a lányok részére. Az első esetben még a társas látogatás előtt akadt egy-egy legény, aki elindult a lányokhoz, kezében három darab almával /Szentistván/. Verte vélek az ablakot, abban a reményben, hogy bent van már a szeretője a fonóházban. Aznap ugyanis mondta, hogy almával jelzi érkezését. Ha a lány még nem volt ott, a többiek kiszóltak: "Anyád adta kenyérhe, vacsoráho /már mint az almát/, ereggy haza oszt edd meg." Erre a

legény zsebetette és elment, majd egy kerülővel visszajött. Bent volt már a kislány. Kiment a fiuhoz, mire az még két szakajtó almát adott neki az ablak alatt. A megajándékozott lány aztán jószíviuen megosztotta az almát cimboráival.

Mezőkövesden úgy szokták, hogy megverték a fonóház ablakát, s mikor kinyitották a lányok, kívülről bezuditottak egy-két szakajtó almát.

A fonóházba menetel úgy volt szép, ha daloltak hozzá a fiuk. Kényelmes, lassu menetben hangosan daloltak, hadd vegyék észre a lányok, ha már közeledtek, ugyis azt lesték már, mikor jönnek. Sétadalaikba belefoglalták a falut, főként a főutcát, dicsérték szeretőik házát, sajátmagukat leggyakrabban csillaghoz hasonlították, szeretnének csillagok lenni, s végigsútni a falun keményen, hadd lássák, van-e valaki, aki az ő babájukat kívülről is szereti. Jöhet bármilyen rossz idő, ázhatnak, fázhatnak, de csak elmennek azért a lányért. Ha talán nem is tetszik a lány anyjának, hogy hozzájár a legény, mennél jobban haragszik az asszony, annál jobban szereti a lányát.

A megérkezés jelzése a matyóságnál az említett almadobás volt, Máshol általában az ablakot kopogtatták meg, vagy dobogtak lábukkal. A hernádmentieiek emlegetik, hogy gyufát gyujtottak és azzal, vagy égő cigarettavéggel világítottak be.

A lányok, akik várták őket, dallal jelezték örömeiket, hogy már megérkeztek.

Ez a kislány jaj de szépen fonogat.

Nyalka legény az ablakán kopogtat.

Olyan szépen, olyan gyöngyen kopogja ki ezt a szót:

Nyisd ki csárdás kisangyalom az ajtót.

Barna legény, ne kopogtass, gyere be!

Ölelőre vár a karom idebe.

Gyere be hát, gyere be hát barna babám, én hozzám.

Nem haragszik terád az édesanyám.

Délborsodban és a Bodroghözben azt emlegetik, hogy az érkező legények bekiabálták szeretőik nevét. "Itt vagy-e Mari?" "Itt vagy-e Bözsi?" A megszólított lány tréfásan kiabált: "Nem vagyok itt."

Délborsodban /beleszámítva a matyóságot/ galambróp-pentéssel fogadták a kedves vendégeket. Tojáshéjból és ciferán, szárnyasan, farkosan kivágott és ráragasztott papirból kis galambfigurákat szerkesztettek, kenderfonalra erősítették ezeket. A fonal szabad végét az ajtóhoz közel a falra erősítették, majd a fonalat a galambbal együtt az ajtó tetején átvezették, hogy ha nyílik az ajtó, a galambocskák a levegőbe emelkedjenek. Szentistvánon külön ajtónyitogató lányok voltak, akik az érkező legények zaja hallatára szélső ülőhelyükről felálltak és ajtót nyitottak. Minden nap más lány volt.

A matyóknál az érkező legények szokása volt a nótarendelés. A fonóházba érve, lábukkal erősen dobogtak. Ezzel a dobogással jelezték, hogy hangos nótaszót kérnek. Volt olyan legény, aki elfödött arccal dobogtatta lábát. Szeretőjének kellett felismernie, s egyuttal a fiu kedvenc dalát eldalolnia.

A legények elhelyezkedése kezdetben a fonóház közepén /barkó szóval: "piacán" játszódtak le. - Régen, mikor megvolt a kemence, jutott hely annak a tetején is. Innen lógatták le lábukat. Általában az asztalt ülték először körül. Néhol tulságosan is otthonosan telepdtek le. A cserehátiak emlegetik, hogy a megérkezett legények gubástul együtt lefeküdtek a fonóház közepén. Elaludni azonban nem illett. Aki mégis elaludt, azt kifigurázták. Összekötötték a lábát bokában, vagy bemeszelték a csizmáját.

Ha valamelyik lánynak komolyan udvarló szeretője, vagy vőlegénye jött el, az mindjárt mellé ült,

többnyire a szélső küsszékre. - Aki jól tudott muzzikálni, és citeráját is elhozta, külön kis asztalt kapott. A jó tréfacsináló legényt külön szókkal tisztelték meg, odaülhetett a diszhelyre, a lányokhoz, a szomszédos falak mentén sorakozó küsszékek közti területre, közel a belső sarokhoz. Az elhelyezkedésnek ez a rendje később, a sorbajáró látogatók idejétől kezdve, századunk huszas éveinek elején, felbomlott.

Elmaradozók, későn jövők.

Akik saját hibájukból maradoztak el, vagy gyakran késtek, arra felfigyeltek és tréfásan megbüntették.

Általánosan elterjedt büntetés mód volt a csizma behamuzása. Összenéztek, a fonóház egy kis területére hamut csempészték, és a hanyag látogatót belevezették. Csak később vette észre elcsufított csizmáját, mikor a többiek már nevetni mertek rajta.

Az északbükki palócság körében az elmaradozó, ritkán jövő legényt megitatták. Addig be se bocsátották maguk közé, míg egy hatalmas csupor vizet meg nem ivott. Kétszer volt ez kellemetlen. Akkor, amikor meg kellett innia és akkor, amikor a vese működni kezdett, a többször ki kellett mennie - a többiek derűtsége közben. Űztek belőle egyéb tréfát is, gyakran beugratták olyan játékokba, melyek egyébként az ügyetlen, fél-szeg, vagy gyámolatlan járatlan legénytagoknak jártak ki /L. 211. old./.

Sülttököt csempészték alája, megusztatták a mosdótál vízben, nyulat huzattak vele, tücsköt kerestettek vele, tojást tarttattak vele a sapkája alatt, melyet az ál-szerepben megbizott tojáskereső legény egy jól irányzott tenyérütéssel széttört a fején.

Ilyen formán a hanyag látogató vagy megszokott, vagy megszökött.

Alkalmatlan látogatók.

Főleg éretlen gyermekeket tekintettek nem közéjük

valóknak. Ha ezek betörekedtek közéjük akár kíváncsiságból, akár daczból, hamar kiküszöbölték őket.

Régi, szellemes eltávolító szokás volt a kisodrás. A legszívósabb hagyományörző területeken mind tudják, hogy történt. Az alkalmatlan legénykét megkérte valamelyik lány, hogy segítsen fonalat huzni. Kezébe adta egy elszakított fonálnak a végét azzal, hogy huzza ki. Ezt a fonalat most már balkézrel huzta, nyálazta, jobbkézzel szálon sodorta. A fiucskának eközben mindig hátrálnia kellett, hogy kihuzva tartsa a fonalat. Ugy irányították, hogy az ajtó felé hátráljon. Amikor közel ért, hirtelen kinyitották az ajtót és kitették rajta. Ily módon kint rekedt a fonóházon. Egyéb kiküszöbölési módok: a matyóság körében sokáig ismerték és gyakorolták a zsákbatételt. A gyereket zsákba gyömöszölték, hátra vették, kivitték és a fonóház előtt kigurították. A Szárazvölgyön úgy bántak el vele, hogy egyik legény a hátára vette, a másik elfenekelgette. Kiment a gyerek esze nélkül. A Bódva völgyén, /Szalonna/ zavarba hozták a gyereket. Valamelyik lány rápirított: "Nocsak kisfiam, gyere, hadd szoptatlak meg!" Amaz elázégyelte magát és kisomfordált. Bodrogközben "kitapsolták". Eléje álltak, éktelelenül hangos tapsolással szoritották kifele. Hamarosan eltűnt a gyerek a fonóházból. Az abauj-zempléni hegyközielnél a "kicsipdelés" volt még szokásban. Többen meglepték, és arcát, kezét, nyakát, karját csipdesve, tologatták ki.

Az idősebbek, asszonyok, anyák jelenlétéhez hozzászótkak, de a kicsinyek jelenlétét nem tűrték. Hamar tuladtak rajtuk azzal, hogy semmi keresnivalójuk a nagyok között, ráérnek még megismerkedni a fonó élményeivel.

Orsólesés, orsószüret, guzsályszüret.

A legények látogatásakor a lányok nótás hangulata nékik és az estének szólt.

Este van, este van, de nem minden lánynak,
Csak annak az egynek, sejt haj, kihez hárman járnak.
Enhozzám is járnak, sejt haj, de nem minden este,
A szép holdvilágos este homályra van festve.

Az a nótás hangulat átesapott a fiukra is.

Este van, este van, elmúlt kilenc óra,
Zárva van a rózsám rácsos kis kapuja,
Mig a rózsám rácsos kis kapuját nyitja,
Addig a kis pej lovam százszor is bemegy rajta.

Nem sokáig ültek külön a lányoktól. Egymás után átpártoltak hozzájuk, s ha zengett is a nóta, szemük az orsót pörgető lánykezekre figyelt inkább. Különösen akkor lesegettek, amikor szaporodott a fonal az orsón. A nehezülő orsót nem mindig tudta tartani a hurok. Könnyen lesimult, s hagyta lehullni. Ugrott is érte a legény. Ugy ügyeskedett, hogy ő kapja fel. A drága zsákmányt csókkal kellett kiváltania a lánynak. Ez a kiváltás máris alkalom volt az ölelésre.

Elment Julcsa, elment a fonóba,
Leesett az orsó a padlóra.
Van már aki aztat felemelje,
Van már, aki Julcsát megölelje.

Ha kedves volt a legény, szívesen kiváltotta a lány az orsót, bár szabódott egy kicsit.

Volt úgy, hogy nem bírta a fiu türelemmel kivárni, mikor esik le az orsó. Hirtelen ujjal elütötte, vagy leszakította. Az orsóellessés vagy elütés maga egyéni játék volt. A kiváltás vagy helyben történt meg, vagy az ülőhelyen kívül, a pitvarban, vagy kint az ajtó közelében, ahová a legény kivitte a lányt. A csókolódzás, ölelkezés természetes és illő dolog volt, - ha rövid ideig tartott. Ez csak egy-két gyors felvillanás lehetett.

Azt azonban illetlennek, tartották, ha sokáig ment. Különösen, ha a fiu kivitte a kislányt. Természetes, hogy a legény minél tovább akart kint maradni vele, de a lányon mult, meddig maradjanak el. A fonóházban levő többi cimborák nagyon is felfigyeltek a kimaradásra. /Északborsodi megfigyelés/. Ha késtek a visszajövetellel, ném annyira irigységből, mint inkább figyelmeztetésből, nevetségessé tették a sokáig csókolódzó lányt. Ebben a tréfás büntetésben a lányok voltak a mesterek. Az még a legenyhébb mód volt, ha a fakanalakkal tepsit, asztalt zörgettek, de tudtak ennél erősebb figyelmeztetést is. Szélesen elterjedt figyelmeztetés volt a guzsalykivétel. A sokáig csókolódzó lány guzsalyát a pitvarba tették ki.

Az alsó Hernád völgyén mást emlegetnek. Pipabagóval kenték be a sokáig csókolódzó lány szőszét, vagy csepűjét.

Általánosan említett figyelmeztető mód volt a bent-hagyott orsóról a fonal "lemotollálása" a fonóházban. A fonalat az asztallábak és az ülőhely közt végigtekergették. Mikor aztán végre belépett a lány a legénnyel, gyanutlanul közeledtek, s megbotlottak a fonalban. Volt mit visszacsavarni a lánynak az orsójára, hogy kárba ne vesszen a fonala.

Az orsószüret, guzsalyzüret már nem egyéni enyelgés és szerelmeskedés volt. Ebben mindenki résztvett.

A legények jól értettek hozzá, hogy adott jelre hogy rabolják meg a lányok orsóját, vagy guzsalyát: hogy szüreteljenek.

Általánosan elterjedt mód volt, hogy összenéztek, szisszentek, s máris neki az orsóknak, vagy a guzsalyfejeknek.

A matyóságnál, s a Délbükkalján a legényeknek egy más figyelmeztető jelét emlegetik: lassan összenéztek, majd valamelyik legénypajtás pálcával az asztalra csapott. A lányok már tudták, mi következik.

Az orsó- vagy guzsalyrablás a lányok nagy sivalkodása közben történt, kiki a maga párja orsóját szakította le, vagy guzsalyfejét emelte le, a megfelelő kiváltás reményében. Volt azonban arra is példa, hogy egy előzőleg kiválasztott legény szedegette le az orsókat, guzsalyakat.

A Bódva völgyén /Borsódszirák/ az összeszedett orsókat a legény úgy csoportosította, hogy száraikat tenyérrel lefelé ujjai közé szorította. Az orsókarikák fölfelé néztek. A zsákmányolt orsókkal és pajtásaival együtt kiment a pitarba. Ezen a helyen osztokodtak meg a zsákmányon. Persze, a szétosztó legény arra már eleve ügyelt, hogy a legkedvesebbet magának tartsa meg. Most már a pitvarból szólitgatták elő a lányokat a kiváltásra, ment is az árverés és az alku a csókokorra. Az Abauj-zempléni Hegyközben, Bodrogeközben kalapba tették a zsákmányt, onnan osztották szét, s a kiváltást már helyben megejtették. Hasonlóan ment a guzsalyfejek összeszedése és

kiváltása. Északborsodi emlék: a guzsalyfejeket a megbizott, összeszedő legény a hóna alatt vitte ki a pitvarba, ott osztogatta el, s a lányoknak oda kellett kimenniük a guzsalyfejek kiváltására. Bodroglközben /Karc/ a rablott guzsalyfejeket az asztalra helyezték. Ugy osztzkodtak rajtuk a legények. Az esetek többségében azonban minden lánynak minden legényt meg kellett csókolni, hogy guzsalyfejüket visszakaphassák. A guzsalyrablásban olykor-olykor a fonóház öreg gazdasszonya is ludas volt. Délbükkalján /Enőd/ a néni adta meg a jelt:

- Jaj fiuk, tudjátok-e, mit daloltak ma a lányok?
- Mit daloltak, Erzsa néni?
- Hát az ingyensort!

Ez volt a jel. Erre mindegyik legény egy-egy lány guzsalyfejét lekapta.

- Hány pár sor, Erzsa néni?- kérdezték a fiuk.
- Hát mostanában sokat daloltak - volt a válasz.

A fiuk kérdezgetéseire a gazdasszony szabta meg, hány pár csókba kerül a guzsalyfej visszaváltása. Ismerte jól vendégeit abból a szemszögből is, ki hogyan vonzódott a másikhoz.

A guzsalyfejszedésnek néhol a napját is meghatározták. A Szárazvölgyön pl. "szeredán és pénteken" szüretelték.

A kiváltás megtagadása.

A lány, ha nem szerette az orsólesést, vagy nem tetszett neki az a legény, aki felkapta orsóját, megtagadta a kiváltást. A mellőzött legény kisebb-nagyobb bosszút állt, sőt arra is volt eset, hogy a kiváltást megtagadó lányra pajtásai tréfás büntetést szabtak.

A fonal lemotollálása a megkaparintott orsóról általánosan ismert és elterjedt legénybosszu volt Borsod-

ban is. A fiu kivitte az orsót a ház elé, a fonal végét rákötötte valami kiütköző házrészre vagy tárgyra /kapufélfa, kutás, kerítés, gyümölcsfa, létra, stb./, s egyikről a másikra ráhuzta, racsavarta, végignyújtotta az udvaron, sokszor még az uccára is jutott, ha olyan hosszú volt a fonal. Az üres orsót visszaadta vagy visszadobta a lánynak. Az északbükkségi palócoknál gyakori dolog volt az orsó megherélése. A legény kiharapdálta az orsókarika szélét csipkésre. Megherélte. Az ilyen orsóval már nem tudott a lány bänni. A Sajóvölgy falvaiban, innen északra, s a Hangony vidékén gyakran hallottam emlegetni, hogy viásszájára tekerte a fiu a fonalat. Össze is bomlott az, okozva elég gondot a csókfukar lánynak. A Délbükkségben igen szokásos tréfás bosszu volt a szösz kibajuszoslása. A bosszus legény elkapta a lánytól a guzsalyfőt szöszöstül és a szösz seggit hosszú bajusz formára kihuzta. Kezdhetette a lány újból a szösz ágyazását és guzsalyra kötését, nem is szólva arról, hogy a szösze összekanócosodott. Szárazvölgyön /Szuha-vidék/ igen emlegetik, hogy az orsót mindenestől a vizes vályubá dobta a fiu, ha csókot nem kapott. Matyóságnál megfigyelt bosszu: a fonal szétszabdálása. Vagy letekerte a mellőzött fiu a fonalat és apróra szabdalta, vagy már az orsón bevagdálta bicskával. Általános bosszuló mód volt a guzsalytalp kipingálása, bekárcolása csunya figurákkal. Vagy a fonal besózása, bepaprikázása. Meggyújtotta a legény a szösz is a guzsalyon - legtöbbször bosszúból. Néha hasontalan tréfából.

Sűrűbbvérű legények még azt is megtették, hogy összetörték a lány orsóját, vagy lekapták a guzsalyfejet és kidobták az udvarra /szórványos/. Az ilyen durvább bosszúból azonban harag, sok esetben a lány pártfogója részéről verekedés származott. Az enyelgések nem voltak mindig idillikus pillanatok, származtak nézeteltérések, neheztelések is belőlük, ahogy a Keletborsodban elterjedt egyik fonódal igen megkapóan fejezi ki.

Virágos kenderem elázott a tóba'.
Ha haragszol reám, mért jössz a fonóba?
Leesik az orsóm, tudom nem váltom ki.
Fáj a gyenge szívem, nem vigasztal senki.

/Bodrogköz-Tiszakarád/.

A fiatalok közt szövődő szerelemnek az orsólesésen, orsóki-váltáson kívül sokkal mélyebb összetevői voltak. Ezekre még rátérünk.

Arra, hogy a közösség is büntette a kiváltás megtagadását, eddig egy adatot sikerült szerezni. A szárazvölgyi lányok csepüt húztak nyársra és azt rágatták meg csókfukar pájtásukkal. /Jósvafő/.

Lányok, legények társas játéka.

Természetes, hogy a kétnembeli fiatalság együttléte a társas játékoknak azokat a típusait fejlesztette ki elsősorban, melyek lényege a lányok-legények párosítása. Ugy szórakoztak, hogy egyuttal vizsgáztak is egymás előtt. Játék közben megfigyelték egymást: ki az életrevaló, ki a kedves, ki a hűséges, mit tud kiállni a legény a lányért? Mert volt olyan játék is, ami próbára tette a legényt.

Párosító játékok.

Indítványozójuk mindig egy hangadó lány volt, aki rendszerint a játékvezető szerepét vállalta. A párosítók párbeszédes, kérdő-felelő formában pörögtek le. A párbeszédnek árulták el, kinek ki tetszett, kit választott magának. A játékosok vagy a bíró kérdéseire válaszolva neveztek meg párjaikat, vagy pedig a bíró kapott kérdéseket, ez utóbbi esetben a bíró úgy válaszolt, hogy kérdő társának párt ajánlott, s rábizta, döntse el, akarja-e vagy sem.

Egyszerű kis színes helyzetképekből tevődtek össze ezek a játékok, e helyzetképek keretet alkottak, s a párválasztásoknak mintegy lendületet adtak.

Országosan el voltak terjedve minden fonóban, s több fajtájuk vált igen népszerűvé. Bersodban is sokáig kedvelt fajták "megy a kosár", "Tetszik a szomszéd", felváltva párosítók, kitalálós párosítók, vándorló kisszék /Adattár II. 572-595.old./

Megy a kosár. Képletesen azt fejezte ki, hogy a párosított játszótársak aranydió, aranyalma, arany pohár, aranygyűrű, stb., képében egy kosárba kerülnek. E játéktípusban a párválasztó inkább lány volt. /L. Adattár II. 572-582.old./
Főbb változatai:

1. Az ajánlott legény megvétels fonallenyujtással. A bíró ajánlott egy fiút. Amely lánynak megtetszett, az lefont érte annyi szalat, amennyit a bíró kimért rá. Történt ugy is, hogy több lánynak tetszett meg a szóbakerült fiu, s ezért versenyben fontak, hogy a legügyesebbhez kerüljön. Ezt a változatot eddig csak a Hangony-melléken sikerült megtalálni. /572.old./
2. A bíró először névtelenül említett meg három legényt lánypajtásainak, de bizonyos tulajdonságaikat, főként külsejüket, öltözetüket sejtetőleg lefestette. A párválasztó lány e tulajdonságokból következtetett a három legényre. Ezek közül kettőt, aki nem tetszett, kissé udvariatlanul elutasított /tűzbe küldött, vízbe küldött/, a harmadikat, aki tetszett, bizalmas közelségébe fogadott - szóban /ágyába vette/. Ez a változat a Bükk környékén élt legtovább. /576.old./
3. Hasonló változat az előbbihez. Csak itt a bíró által megkérdezett lány körülírta, hogy a három legény közül melyiket szeretné. Célzást tett külsejére, házára, stb. Ebből a célzásból valamelyik a fonóban jelenlévő legény önmagára ismert. Tévedés nem igen fordult elő. /Megfigyelés Abauj-Zempléni Hegyközben. 78o.old./

4. Legnépesebb változat: a bíró mindjárt megnevezte a kérdező lány kérésére, akit ajánlott neki. A kérő lány a neki nem tetsző legényt elutasította, többnyire azzal, hogy hátrányos tulajdonságait sorolta fel, aztán az elutasítás módját fejezte ki képes beszédben /teszi a vasvillára, vágja a kerítésbe/, viszont a neki tetszőt kedves tulajdonságai-
val említette meg, az elfogadás módjának képes kifejezésé-
vel /teszi a kötőbe, virágot szed neki/. Jól emlékeznek erre a változatra a matyók, taktaközleik, cserehátiak, hernádvölgyiek. E szép változathoz szóltak meg a dallamos példányok is. A párbeszéd ezek némelyikében vagy teljesen dallamos volt /v.ö. változat Csobajról, Bodroghalomról, 583.old./, vagy részben szöveges, részben dallamos /Cserepválja, Borsodszent a Délbükkségből, 577.old./. E szép dallamos példányokat csak szórványosan sikerült megtalálni, de arra következtethetünk belőlük, hogy eredetileg mind dallamos volt. Gyermekekjátékokban ezek továbbfolytatói mind dallamosak /"Járom az ur váralját"-játék-típusok/. Az egyik dallamos mellékváltozat /Járom egyedül, várom egyedül /Karcsa-Pácin, 1. 581.old./ párválasztója legény volt.
5. Tartalomban hasonló változat: a párválasztó képes beszédben fejezte ki tetszését, de a neki tetsző, illetőleg nem tetsző legényt a bíró kérdésére igennel vagy nemmel jellemezte. /Bódvavölgy, Szalonna, 578. old./
6. A bíró egyszerre kimondta mindkettő nevét, tehát máris párosított. Utána kérdéseket tett fel a jelenlévőknek, mit kívánnak a pártól? - Mire a többiek különböző komikus mutatóványok végzését kérték az összehozott pártól. /Bódvavölgy, Szendrő, 578. old./
7. A bíró nem mondott ki nevet, nem is írta körül az általa ajánlott párnakvalót, csak annyit mondott: van lány, fiú elég a kis csörgő korszakban. A párválasztó közvetlenül nevével szólította a neki tetszőt. Legény is, lány is lehetett a párválasztó. /Bodrogköz. Lácá-Cséke, 583.old./

8. A párválasztó lány csókot kínált annak, aki neki megtetszett, meg is mondta a legény nevét. /Délbükkelja, Emőd, 578. old./
9. A párválasztó névkimondással és kendődadobással választotta ki azt, akit maga mellé akart ültetni. /Hernád-mellék, 580. old./

"Tetszik a szomszéd" típus. /Tetszikezés, szomszédkezés./

Ebben a játékfajtában csak a legény a párválasztó, illetőleg pármegtartó. Mindenütt elterjedt játék. Akkor szerették játszani, amikor már a legények a lányok mellett üldögéltek. A bíró megkérdezte a legényeket sorban: tetszik-e a szomszéd? /Vagyis a mellettük ülő kislány/. A felelet igenlő vagy tagadó volt aszerint, hogy a fiu ragaszkodott-e kis szomszédjához, vagy más lányt akart magához keríteni. Ha igenlő feleletet adott, ki kellett nyujtania kezét, mire a bíró fakanállal vagy kendőcsombékkal a tenyerébe ütött. Ha tagadó válasza volt, a bíró megkérdezte, hogy honnan akar szomszédot? Erre megmondta, rá is mutatott. De a kivánt lányról nem egykönnyen mondott le a mellette ülő másik legény. Bizonyos számú tenyérbeesapást szabott ki arra a fiura, aki párját elkaparintotta. A leányt elkérő fiunak a tenyerébe szigorúan bele is olvasta a bíró az ütések. /L. Adattár II. 585. old./

Felváltva párosítók.

E játékok fajtája voltaképen egy: fiu-lány felváltva és folytatólag választott párt magának. A bíró által megkérdezett játszótárs megnevezte azt, akitől csókot várt. Miután ez hozzámert és megcsókolta, leváltotta s most már ő hívott magához valaki mást. Így váltogatták egymást. Legelterjedtebb változatok: "Fordulj kisszék" és a "Kutbaestem". Előbbi játékváltozatban a csókváltás színhelye a kisszék, melyet a rajta ülő addig el nem hagy, míg valaki akit nevének szólít, csókkal ki nem vált. E játéknak még egy változata: "Fordulj bolha" - átmenet a felváltva párosító és a szomszédkezés közt. /L. 588. old./

A "Kutbaestem" - ben a csókváltás az ajtó mellett szokott lejátszódni, s csak ritkán a szoba közepén, vagy állva, vagy leguggolva. Általában a meghívott társnak kellett megcsókolnia a meghívót, ritkább volt az az eset, amikor a meghívó csókolta meg a hívottat. /Délbükkalja, Bogács. L. 590. old./

A palócságnál hasonlóan felváltva párosító játékok voltak: "Postás", "Mérék", "Égek" - változatok. A postás levelet hozott - annak akit szeret; ahány bélyegest, annyi csókért. A mérő szerelmet mért, megmondta kinek. Az égő könyörgött, hogy oltsák el, azt is megnevezte, ki oltsa el. /L. 592. old./

Kitalalós párosítók. Virágnevek mögé rejtették magukat az egész társaskör tagjai, legények, lányok, s felváltva virágokat kértek, hívtak magukhoz. Az egymásra talált "virágok" megcsókolták egymást. /Szarazvölgy, 593. old./ Szerették olyan változatban is játszani, hogy ennivaló nevek mögé rejtőztek. /Barkóság, 593. old./

Vándor kisszék. A legények kisszéken lánytól-lányig vándoroltak, s képes beszédben mindegyiktől csókot kértek. Itt derült ki, melyik a legnépszerűbb legény a lányok körében. /"Mit adsz a levannak?" "Házasodok" 594. old./

"Elvesztettem zsebkendőmet" Dalos csókváltó játék volt körben. A fonóházi fiatalság Borsodban is jól ismerte. /L. 594. old./

Ügyességi mutatványok.

Eljátszásukkal szívesen szórakoztatták a legények a lányokat. Testi ügyességüket, s leleményességüket mutatták be velük. Ezekben a játékokban a népszórakoztató rendezvények csiráit fedezhetjük fel. Vagy munkamoz-

dulatokat, vagy természetből ellesett jelenségeket utánoztak e mutatványokban. Némelyiküket a lányok is átvették. A nehezebb, erőteljesebb mozdulatokat kívánó, merészebb játékokat /medvétánc, suszterkázás/ csak a legények játszották. A könnyebbeket, /motollálás, lórangrosó/ a lányok a maguk zárt köreiben gyakorolták, legények jelenléte nélkül.

Beugrató játékok.

Az ügyetleneket vagy lustákat hamarosan kifigurázták. Az ilyen legények megtréfálásában a lányok is résztvettek. Az ügyetleneket, lustákat meglepő, nevetséges helyzetbe hozták, meghempergették, vízbe dugták, leöntötték, megkötözték, bekenték, megszellőztették, odasodorták a lányok haját a fonalhoz, ha eltátotta a száját, vagy elbóbiskolt. Hozzávarrták egyik ruhadarabját a másikhoz, vagy hozzákötötték a székhez. Némelyik beugrató játéknak megvolt a maga elnevezése és lejátszásmódja. /L.598. old./

Dramatikus előadásmódok.

A látványos helyzetek teremtése, események jelenetezése a fonóelethez szervesen hozzátartozó szórakozási mód volt Borsodban is. Ahol sokan összejöttek lányok, asszonyok, legények, egymás gyönyörködtetésére, szórakoztatására, hosszabb lélegzetű és eseményeket tartalmazó jeleneteket rögtönöztek és rendeztek. Ezek alkalmasak voltak arra, hogy felfigyeljen rájuk mindenki, sőt járuljon hozzá mindenki a közös szerephez. Ez az együttműködés természetes, spontán volt.

Már az együttdalolásban fokozottabban domborodott ki az olyan nóták szerepe, melyekben lányok-legények felelgettek egymásnak, vagy egy-egy dalos maga adta elő mondanivalóját. /L.357. old./ Legtöbb drámai élmény a balladák előadásában és különböző alakoskodó játékok lejátszásában volt. A balladák, alakoskodó játékok megszólaltatása, megjelenítése színpadi hangulatot teremtett, s magának a fonóháznak színpadi jelleget adott. Mind a balladák, mind az alakoskodó játékok előadása számos, a népi dramatikus hagyományokra jellemző vonást mutat.

Balladák előadása.

Mind a szomorú, mind a vigballada a legtovábbélő hagyományokhoz tartozott a fonóban. A megkapó és fordulatos eseményeket nemcsak egyöntetűen eldalolgták, de a megfelelő részeket párbeszédben is dalolták és mozdulatokkal is kísérték. A balladák dramatikus előadására és áthagyományozására kitűnő alkalmat adott a fonó a maga helyhezkööttségével a kevés erő kifejtést kívánó munkakörével. A barkóság körében /Kissikátor, Hangony/ határozottan emlegetik, hogy a halálra-táncoltatott lány balladáját teljesen megjátszották, az észak-bükkségi palócok Szűcs Mari balladáját adták elő szokásosan megjátszott formában. E szórványos adatok maguk is arra a következtetésre biztatnak, hogy a balladák dramatizáló előadása spontán és nem megrendezett dolog volt. A komoly és vig események a nép életében mindig őszinte és mély érdeklődést váltottak ki.

A régi korok társadalmi jelenségei, a nép elszigeteltsége, megoldatlan problémái a balladákban nagyon is kiűtköztek, s foglalkoztatták a jelenlévőket, különösen a komoly tárgyokban. A bennük rejlő feszültségek és cselekmény-összeűtközések mögött ott sűtétlett a régi korok társadalmi háttere: a szegény nép mellőzöttsége és kiszolgáltatottsága.

A népelet tragikus alakjai sorra bevonultak a fonóházak szintereire is. Jól ismerték és elő is tudták adni a borsodiak az országosan elterjedt, ismertté vált balladák eseményeit. Lejátszódott meg-megismétlődve az uri mohóságnak áldozatul esett parasztlány sorsa /Angoli Borbála, Biró Margit/, a gyilkos leányanya tragédiája /Szabó Vilma/, legénybosszuk megrázó pillanatai /Halálratáncoltatott lány, Szűcs Marika, Varga Jani/, az anyai bosszu komor jelenetei /Halálra átkozott lány/, az anyagyilkos legény bűnhődése /Barna Pista/, legénygyilkosság /megöltek egy legényt/. E balladák közös előadásában túl a szórakozáson, az izgalmas pillanatokban való elmerülésen, kisebb-nagyobb ember-

csoportok közhangulata izzott, mely a népnek az adott társadalmi helyzettel szembeni álláspontját tükrözte.

A vígballadákat /Biró fia, Édes feleségem, mondj uradnak engem, Egyszer egy királyfi, Összeveszett a pipa./ vidám, meglepő fordulatú eseményeik miatt szerették. Feloldódott, könnyű hangulatot teremtettek ezek előadásával, bár ezek egyikében-másikában félreismerhetetlenül jelentkeznek mélyebb tartalmi elemek is /Egyszer egy királyfi, Biró fia./

Alakoskodó játékok, maskarák.

Ezek az egyszerű, primitív komédiák Borsodban is sokféle változatban éltek a fonóházakban. Szerették nagyon sok mozgásuk, látványos külsőségeik miatt. Bő lehetőség nyílt bennük a kötetlen szövegű rögtönzésekre, a külső megváltoztatására és az ezzel járó tréfásnál tréfásabb helyzetek teremtésére. Az alakoskodó játékokban nemcsak az "öltöztetettek" szerepeltek. Résztvettek azok is, akik fogadták őket, s szerepléseikre dallal, vagy legalábbis rögtönzött szöveggel válaszoltak. Ezek az ősi, rituális eredetű alakoskodások a fonóházban már csak a meglepetés és neveltetés célját szolgálták. Némelyikben a komikumnak a humor felé hajló, mélyebb faja ismerhető fel. /L. 622. old./

Színpadi hatásukra jellemző, hogy a nép úgy emlegeti őket, mint színpadi mutatványokat. Hogy is vélekednek róluk a visszaemlékezők? "Hát csak előadtak valami kis szindarabot" /Cserépfalu/. "Afféli ingen /ingyen/ színház vót e nekink" /Északbükkség/. "Ugy mulattunk rajtuk, mint a színészeken" /Zempléni Hegyköz/.

Elterjedtségüket bizonyítja tájankinti sokféle elnevezésük. Az északnyugati palócság körében: /barkóknál/: mumma, ijesztő; Északbükkségben: pacurka; Sajóvölgyén: paszurka; Bódvavölgy, Szárazvölgy népénél: pócurka, pócirka; Cseréháton: púcerka, pútyerka; matyóság: ötöztetett, mamusz; Délbükkalja: felötöztetett, felötözött, mamusz, manusz; Délbükkalja keleti részén: paszulyka; Hernádvidék, abauj zempléni Hegyköz: mórió; Bodrogköz, Taktaköz: maskura; Tiszatáj; Délborsod: mócirka.

Álöltöztetik, s ezek járuléka a legegyszerűbb anyagokból, igen ötletes összeállításokban készültek. Az alakoskodásokhoz felhasználtak pokrócot, lepedőt, kifordított, rossz ruhát, bundát, gubát, harisnyát, kendőt, törölt, kenderszösz, csepüt, szalmát, kukoricahajat, drót, farudat, falapockát, tököt, lopótököt, répát, disznóhólyagot, kecskeszarvat, nyulbőrt, edényeket: tepsit, serpenyőt, szitát, stb.. Az alakoskodó játékoknak számos típusa és változata fejlődött ki Borsodban is.

Egyik legrégebb és legelterjedtebb típus volt az ijesztő.

A maskarázások lényeges oldala volt a meglepő, megdöbbentő helyzetek teremtése, a nézők, főleg az asszonyok, lányok megijesztése, mint egyik legszokásosabb szórakozási, sőt, szórakoztatási mód.

Az ijesztgetés és szórakozás a maskarázással szinte ugyanazon fogalom volt. A barkóság körében általában ijesztőnek hívták a maskarát. Két fő figurája a halál és az ördög szerepeltetése. A halál hosszú, fehér figura, vagy magasra emelt szitával, illetőleg serpenyővel, s leborítva fehér lepedővel, gyakran falécből összerótt gólyaláb használatával, vagy fedetlen, fehérre belisztezett arccal, vagy kivájt tökkel, melyet gyertyával világítottak ki. Gyakran sarlóval a kézben jelent meg. - Az ördög vagy bekormolt arcu, vagy fekete ruhadarabbal, fekete harisnyával álarcozott alak, műszarvval, farokkal.

Gazdag változatokban szerepeltették az állat-
alakokat. A játékosok kecskének, kosnak, lónak, szárnak, s gyakran medvének öltöztek fel. Kiemelkedő szerep volt a medve táncoltatása, a kecske, ló, szárn hajcsárral való vezetése, vásári jelenetekbe állítása.

Igen népszerű állatfigura volt a gólya. Különösen a Délbükkeljén és a Bodroghözben, de a Tiszatájon is sokáig el volt terjedve, utóbbi helyen mint koledáló eszköz dísznótorok alkalmával.

Régi típusok voltak a családi népszokásokat utánzó maskarák.

Különösen két mozzanatot szerettek megjátszani: a lakodalmat és a temetést. Az egyikben a nagy vigalmat, másikkal a halottsiratást mimelték. A lakodalomutánczóknak násznépet alakítottak menyasszonnyal, vőlegénnyel, s szerepük a menyecske-tánc előadásában - olykor-olykor a menyasszonybucsztatásban is - domborodott ki. A halottsiratásban vagy "kiterítették", vagy "meghordozták" a halottnak öltöztetett cimborát. A menyecske-tánchoz táncdalokat, a temetéshez siratókat, vagy tréfásan eltorzított egyházi énekeket daloltak.

A maskarázások igen kedvelt módja volt olyan emberalakok szerepeltetése, melyek a régi paraszti szemléletben feltűnő figurák voltak - különböző mesteremberek /eszközkészítő cigányok, kovácsok, kéményseprők, edényföldozók/, s ezek közül is kiváltak a nép körében mindig rokonszenves betyáralakok, akiket igen szerettek táncoltatni. Szerették az alakok eltorzítását is /nagy has, mell/. A maskarák táncoltatásában a talp alá való nótákat a nézők dalolták, gyakran citeraszó, harmonikaszó kíséretében. A táncvégzéshez a sokfelé elterjedt maskaracsufoló dalokat nótázták /"Száraz köszvény.." kezdetű nótatípusok/.

A maskarajátékok némelyikéből kiérzett a nép ösztönös, egészséges társadalomszemlélete: tisztelet a népi hősök, legalábbis hősöknek érzett alakok, és gúny, szatíra az urvilág bizonyos figuráival szemben. Betyáralakjaik régi népviseletbe öltözött rokonszenves emberek voltak, akik szépen mulattak a fonóháziak előtt, pásztorbetyártáncokat táncoltak, a nézők dalaira, s megtáncoltatták a néző lányokat is. - A szatirikus játékok érdekes alakja volt a lopáson rajtacsipett kisasszony szerepeltetése, táncoltatása.

Kigúnyolták a summáséletet, a szegődményes kizsákmányolásnak ezt a jól ismert módját. A matyóság, a Délbükkalja fonóházaiban megjelent a summástoborzó maskaraalakja, aki be akarja ugratni olcsó munkára a jelentkezőket. Ők felismerik ravaszságát, s csuffá teszik, kidobják.

Néhol jó humoru, merész legények csendőrfigurákat is játszottak, a fonóháziak megriasztására. De ez a játék már inkább csinytevés volt: az előlük rémülten menekülő fonóházbeliek zürzavarán mulattak.

A maskarázások kötetlen rögtönzéssel mentek, egyedül a táncok kapcsolódtak kötött szöveghez és dallamhoz.

A maskapázók természetesen sok kíváncsival találták szemben magukat, akik meg akarták tudni, kik ezek a szereplők, le akarták leplezni őket. Ezért védeniök kellett magukat. Fel voltak szerelve könnyű ütőeszközzel /fakanál, falapocka, kis bot, stb../, melyekkel a közeledő kíváncsiakra vertek rá. De gyakran külön kísérek vigyáztak rájuk, akik a fonón kívül maradtak, lesték, hogy jönnek-e a csendőrök. Ha aztán észrevették azokat, gyorsan jelt adtak, hogy még idejében menekülhessenek.

A temető megkísértése.

A fonó hagyományai közt szinte napjainkig fennmaradt egy ősi eredetű szokás: a temető megkísértése. Ősidőkbe visszanyúló, mindenfelé elterjedt pogány cselekedet. Fiatalok vakmerő tréfája. Elszánt legények, olykor lányok is, késő esti, gyakran az éjszakát elérő mulatozásuk vége felé üzték. Kisempolyogtak a temetőbe, s a sírokról ellopott jelekkel, koszorúkkal, gyertyákkal tértek meg a fonóba. Emlegetik azt is, hogy a fakereszteket vagy a fejfákat húzták ki, s ezeket mutatták fel. Fogadásból. A temetőből elragadott holmikat vissza is kellett vinni helyükre. Aki az ilyen csinytevésekkel megkísértette a temetőt, annak igen nagy tekintélye volt társai közt. Követői mindig akadtak, vagy önként, vagy felbuztatásra.

A visszaemlékezők igen elevenen, izgalmasan idézik fel a valóban megtörtént, számunkra ma már különösnek tűnő eseteket. Jellemzésül két bánvölgyi példa Borsodból:

/A Makrai-házaspár beszélget Balogiéknál. Makrai Imre 61 éves, felesége Lezák Téri 54 éves. - Dédes, 1961/.

/Makrai Imre:/ "Fonóház vót, és az én testvéreimék jártak fonóházba. Ők sorolták nekem, hogy vót köztük egy fiu, Anga Árpád. Tréfálták eleget, hogy így nem mer, úgy nem mer a temetőbe kimenni, ilyen meg olyan bátortalan.

Az meg egyszer az asztalra ütött.

- Idehallgassatok, hé! Tíz liter boré kimenek a temetőbe és hozok náktek ide egy fájját. /fejját/. No mit szóltok hozzá? A többiek egymásra néztek.

- Áll a tíz liter bor!

A fiu El is kelt és álment. Ezek osztán megbeszéltek, hogy megijesztek. Hát.. mikor gyöttek befele, má álkéstek. Közbe káruló uton gyött be a fiu, hogy áltévesztették az iránt. Hamarabb begyött, mint a többiek, amére álmentek. Mikor beért, letette a fájját, oszt követelte a tíz liter bort. Akkor gyöttek be a többi lágények is, hogy .. Árpád má meg is gyött a fájjával. Meg kell adni a tíz liter bort. Még vissza is vitte a fájját. Megnyerte hát a tíz liter bort. Utána mulattak, egész éccaka mulattak a fonóházba'. Az ő öröme, hogy ő oan fiu vót, hogy meg merte cselekedni. Meglett a tekintélye. Hát.. ilyen a virtus.."

/Makrainé:/ "Mi jányok vótonk, meegis mettettük a fonóházba'!

/-Mit tettek meg, Terike?/

- Koszoróé vótonk kint a temetőbe'!

/-El merték hozni?/

- Ááááá, mer álkezdték minket tréfálni, hogy .. hajjjaj-jaaaaaj.. ilyen gyává a jányok, meg olyan gyává, nám mernének kimenni, még kísírni is kell ökö, az ajtóho se mernek kimenni. Egy másik jányal egymásra néztönk, oszt ... gyárönk!

Nám vették észre, má lecsendesedett. - Kimentönk a temetőre, de igen nagy hó vót, teergyig jártönk a hóba, lekapartuk a sIRRÚ a havat, oszt levettönk egy koszorót. Bevittük a fonóházba, oszt ráakasztottuk a szék karjára.

Hát im vót nagy sikítás, ahova bevittük, azt mondta a gazda, hogy:

- No innen azonnal vigyétek kifele ezt a kh.h.h.oszorót.. /elneveti magát/ - ne fertőzzétek itt az een házamot! - H.h.áh.h.ah.h.h. /névet/. Hát akkor h.h.h.h.- nem maradhatott ott.. pársze, kivittük.. ott vót egy szánkó letéve a szomszed kapu előtt. Rátettük a szánkóra.. a koszorót. Azók meg kigyöttek. Álkezdtek a nagy sivalkodást, hogy ott vót a koszoró.. h.höh.h.hhh.h.h.. . Megfogták oszt ráakasztották a templom kerítésére.. felakasztották a támplom kerítésére. Nnno, megintelen itt se maradhat, mer akkor a pap meg hát micsiná velónk, a fonóháziakkal? ..ah.h.h.h.."

/Makrai:/ "Akkor oszt mi gyöttönk arra lágányek, een is, meg még hárman, oszt figyáltük, mi történik, micsinának a jányok, hát im ott szaladgálnak össze-vissza, meg.. nevetgéröznek, hát látom, hogy koszoró van a kezökbe' - azt hurcolgatják, meg ráakadják a támplom kerítésére. Mi meg álvegyük tőlük. Álvittük még magosabb helyre, az oszlópra rátettük, Szeépen az ódalára. Nahát.. smikor mentek másnap. másnap arra.. hogy kárüt az oda?.."

/Baloginé:/ "Een meg ugy féltem, hogy nem mertem hazamenni.."

/Makrai:/ "A pap meg haragudott eerte, hogy hát.. ki tette oda jaszt a koszorót?.. ki vót a tettes?.. De nem gyött rá, mer nem vallottuk ki, hogy ki vót.."

Szinte adomába illő két eset, de megtörténtek. Hasonlókra sok helyen emlékeznek. Hát még a mendemondák! és mesék! Ezekre még rátérünk.

Az idősebbek rosszallották a temetővel üzött vad tréfákat. Az egyházi szervek, a papok üldözni próbálták, de sikertelenül. A sirok zaklatóit a cimborák titokban tudták tartani. Így csak erélyes, ostorozó nyilatkozatok hangzottak el egyházi körökből az ismeretlen tettesek ellen, akik felbolygatták a holtak nyugalját.
.. Hogy jöttek ahhoz a fiatalok, hogy a fonó dalos, játékos

perceit ezekkel a bizarr tréfákkal cseréljék fel? Mi köze a fonónak a temetőhöz? Az életvidám fiatalságnak a holtakhoz? A kérdés csak az első pillanatra tetszik nehéznek. Valójában könnyen megmagyarázható.

A temető megkisértése a fonó éjszakai vagy késő esti időszakával és a nép naiv gondolkozásmódjával függött össze. A késő éjszaka nyuló fennlevés a fonóházakban, a holtak szellemében való néphit és a fiatalság dinamikus lelkülete - ebben a három tényezőben találjuk meg a magyarázatot.

A fonó fiatalsága a hosszú téli időszak alatt gyakran maradt fenn éjszakáig. Olyan időbe nyult a fennlevésük, mely a pogány néphit szerint a holtak ideje. A holtak gonoszak. Éjjel járkálnak, s nemcsak ijesztgetik az élőket, hanem el is ragadják őket. Az egyszerű embernek az éjszakai temetőtől való félelme közismert. Amíg a kakas nem kukorékol, vagyis a holtak a sírból kilépve, szabadon járnak-kelnek, nem tanácsos kimenni az utcára, a temetőbe kiváltkép nem. Ebbe a félelembe vegyült bele és mérkőzött meg vele a dac és vakmerőség. Azért is mutassuk meg, hogy nem félünk a holtaktól! Kezdjünk csak ki velük! Ki ne merne ebben az ellenkező érzületben a fiatalságra?

A fonóbéli késő esték, éjszakák, alkalmat adtak a temetővel való bravuros incselkedésekre. Kilépni a fonóházból, behatolni a sirok közé, lerántani a koszorút, kihuzni a fejfát, ezeket elhozni a fonóházba - borzalmas, de élvezetes kaland volt. Hiába harcolt a csinytevések terjedése ellen az egyház. Maga is át volt itatva a tulvilágiakban való hittel. Csak annyiban tért el a pogányságtól, hogy a feltámadásra váró holtak gonoszságáról elterjedt pogány hittel szállt szembe.

A miszticizmus, mely gátolta a kutató emberi elme tudományos szemléletének kibontakozását, nagyon is kedvezett a primitív gondolkodásnak, s bár harcolt a pogányság maradványai ellen, épen a szellemekben való hittel táplálta sokáig akaratlanul is a pogány gondolkodást.

A temető megkisértése ezért maradt fenn a népszokások közt és vált a fonóélet szerves részévé.

Hogy mennyire foglalkoztatta a nép kedélyvilágát, ezt nemcsak a visszaemlékezések bizonyítják. Megtermékenyítette a költészetet is, - épen a fonó költészetének egy sajátos területét alkotják a temetői tárgyú mondák és mesék, melyek közvetlenül vagy közvetve - a holtak megkísértésével függnek össze. /L. 441, 428-499.o./

Vendégeskedések, fonólakomák.

Az összeszokásban, az együttlét elmélyítésében nagy szerepe volt a különböző alkalmak szerinti együtttétkezésnek. Az ennivalót lányok, asszonyok hozták össze, illetőleg készítették el, s felváltva, kölcsönösen kínáltak egymást, vagy helyben, vagy látogatások kapcsán. Természetesen, ha jelenvoltak, a legények is részesültek a kis vendégségekben. Ment a lakoma fonóházi rendezvények, mulatságok keretében is. Ilyen esetekben az italról a legények gondoskodtak.

A fonóban legnépszerűbb csemege a főtt szemes kukorica volt. Űresen elkészítve jó volt nyálítónak. De a legények is szerették, különösen mákkal, mézzel. Többféleképen tudták elkészíteni. A palócság legnyugatibb borsodi szegélyén, a barkóság körében hajatlanra főzték. "Hamvasban" /bágyu-ruha kendervászonból/ fahamut süllyesztettek forró vízbe. A kukoricát az így nyert luggal főzték addig, míg a lug a héját le nem huzta. Ekkor tiszta vízben többször átöblítették, a héjat eltávolították, s ezután befejezték a főzést jó puhára. Mézet, mákot tettek rá, különösen ha a kedves legényeket várták vele. A megye északi, északkeleti tájain, s helyenkint Kelet-borsodban hajastól főzték, de az édesítésnek egy más módját használták: a cukorrépával való összefőzést. Kis kockákra vágta a cukorrépat, s együtt főzték a szemes kukoricával. A cukorrépa nemcsak édesített, de még javította a kukorica zamatát is. Sokkal jobbnak tartották a cukrozásnál. Az Északbükkéségben /beleszámítva a Bán patak

völgyét/ cukrozták és mazsolaszőlővel külön izesítették. Egyéb-
ként itt is hajasan főzték. Délborsodban /beleszámítva a matyó-
ságot/, inkább csak üresen főzték, hajastól.

Általánosan elterjedt nyálánkság volt a napraforgómag, főként
hántolva /"hajalt"/.

A pattogatott kukoricát ugyancsak tömegesen fogyasztották. A
fonóházi csemegék közé tartozott az aszalt gyümölcs /L. 222. old./,
lányok, legények számára.

Tömegesen, száz számra, sőt, ezer számra sütötték a barkóságban
az ostyát, tájszóval: a "mónaarkalaacs"-ot. Ennek a molnárká-
lácsnak az anyagát finom lisztből, tejből, cukorból, s egy ke-
vés zsirból keverték, hígra, de nem túl folyékonyra. A kisütés-
re az ollóformán működő, de hosszú nyelű, és összepréselődő,
két lapockában végződő, vasból készült molnárkalácossütőt hasz-
nálták. A híg tésztából úgy tettek kanállal a lapockák közé, hogy
az szinte előmölve terjedt szét, a vaslapocka közé szorított
tésztát parázsló tűz felett sütötték. Az anyag sülés közben si-
vító, sustorgó hangot adott, s pillanatok alatt papírvékony-sá-
gura, kissé barnára sült, átvéve a lapocka kerek alakját, s
amannak belsejébe vésett díszes figurák, természetes növényminták,
legény-leányfigurák, stb.. szépen előütköztek rajta. Finom, le-
heletkönnyű, ropogós csemege volt, osakgy omlott szét a szájban.

Ezeket az említett, könnyebb étkeket eltérő alkalmak-
kor, illetőleg - időközökben fogyasztgatták.

A főtt kukorica készítése, fogyasztása a kölcsönös megajánlás
mértékétől és a fonó régi vagy újabb jellegétől függött.

A fonóházaknál hetenkint összeadták a lányok az anyagot és közö-
sen főzték meg, vagy pedig a különböző csapatbeliek egymásnak
kölcsönösen elkészítették, s elvitték, ügyelve arra az időszak-
ra, amikor a legények is jelen voltak. Ez utóbbi szokás leg-
tovább az északbükkaljai falvakban maradt meg. A felső Bán völ-
gyön és környékén étekhordó vőfélyversekhez hasonló mondókákkal
kinálkoztak. A friss, főtt szemes kukoricát hozó lányok bebocsá-
tást kértek, majd letették a meglátogatott fonóházbelieknek a
csemegét abroszos tálban.

Szerencsees jó esteét, diszes kompánia.
Szabad-e mineékönk ide belépnia?
Nem leszönk senkinek botránykoztatója,
Csak a kukoricánk megkóustoltatója.

Kukoricát hoztónk, meégedig cukrozva,
Maruzsa szöüllővel jóul kipalleerozva.
Nem fogta ezt oda a tűzneel a kozma,
Mert a gazdasszonyónk bátran kavargatta.

/Tardona. Vari: L. 521 old./.

Kisérőül szegődött melléjük lány, aki ál-eledelt
vitt magával, lábában eldugott "hótortát". E szavak kísé-
retében tette le:

En is hoztam egy tortát,
Az égből csak úgy tolták.

/Tardona. Vari.: 521. old./.

De aztán futott is ki, hogy utána ne vágják.

A sorbajáró fonókban mindég azon házbeliek főzték
a kukoricát, akiken mint vendéglátókon épen sor volt.

Ritka helyeken a főtt kukorica mellett aszalt gyümölcs
is szerepelt nagybani fogyasztásra. A felső Hernádvölgyön
és környékén a sorrajáró fonókban így volt. Pányokon mind-
ezekhez gyakran hozzájárult a pattogatott kukorica, in-
kább tél vége felé. Az alsó Hernádvölgyön így kínálták a
legényeket a főtt kukoricával: "Vegyetek no, letáncolták
a haját a lányok.."

Lucakor általában nagyban ették a kukoricát. Katolikus
helyeken ilyenkor nem fontak. Ahol meg lucabált tartottak,
főleg a zempléni Hegyközben, ott a főtt kukorica szerepe
háttérbe szorult.

Arra is van példa - bár szórványosan, - hogy a kukoricaevés ideje elő volt írva. Így a Hernád völgyén kedden és csütörtökön ették a főtt kukericát.

Karácsonykor, előestéjén, a gyümölcsosztás /alma, dió, meggyerő/ járta, de már megkülönböztetett módon: leginkább az egymást kedvelő fiatal szerelmesek közt ment ez a szokás, főleg a legény kedveskedésével. A barkóságban ezenkívül a karácsony előestéje volt a molnárkalácsfogyasztás egyik fő időszaka. A megvendégelték legények voltak, de a molnárkalácsot elkészítő lányok is vettek illendőségből nem sokat.

A vegyes fonóházakban a látogató lányok, asszonyok ugyancsak közösen adták össze a kukoricát, vagy felváltva hoztak pattogtatnivaló, u.n. "egérfogó" kukoricát, s helyben pattogtatták ki rostán, seprőszakállal letakarva, hogy a kukorica pattogás közben szét ne ugorjék.

A Tisza vidéken a fonás időszakában a sorrajáró fonó lányok nagyszabású vendégséget is csaptak. Házankint kölcsönösen vendégelték egymást lakomával. Minden sorralevő ház gazda-asszonya és lánya pecsenyét sütött, rétest hozott. A megjelent vendégek a házbellekkel együtt fogyasztották el a sült kolbászt, oldalast, apró savanyu káposztát, rétest, és mindezt sorra egymás után vizsnozták. E lakomákon azonban csak lányok jelentek meg. Az időpont pedig nem délutánra vagy estére, hanem délelőttre volt téve./Ároktó/.

Legnagyobb szabású, és táncos mulatsággal összekötött fonó vendégségek a munka végzése után zajlottak le. A fonóvégzésnek két fő típusát kell kiemelnünk: a kalákát, a Bodrogközben annyira gyakorolt "kanákát", "kanálkát" és magának a fonó időszaknak a befejezését: végzés /általános/ - "fonóvettetés" Délnyugat-Borsod: Délbükkalja, matyóság/.

A kalákák báljai, a kanákabálok, kanálkabálok, a Bodrogközben a késő őszi és téli fonóidőszak tartamában többször zajlottak le, mindig azoknál a házaknál, ahol a kaláka éppen befejeződött. Ételről, italról, muzsikáról mindig az a

ház gondoskodott, amelyet a többiek megsegítettek. Természetesen, mint a közös segítség, a kanálkabálok is felváltva, kölcsönösen történtek meg. A felszabadulás után még egy-két évig rendezték az "új kanálkabál"-okat a művelődési házakban. Ezek az ötvenes évek elején szüntek meg a kalákamunka szerepének háttérbeszorulásával.

A végzésekhez, fonóvettetésekhez fűződő társas mulatságok már a farsanghoz fűződtek: fajtái, az ivó, /Délborsod/, l jó, mérés, éccakmérés a borsodi palócság körében, remelés /Délbükálján, főleg Tardon/, bracki /Északkeletborsod/. Időszakuknál és jellegükénél fogva ezek a mulatságok már nem annyira a fonóéletbe, mint a farsangi népszokások körébe tartoznak.

A lucanapi népszokásokhoz is kapcsolódik a fonóvendégségek egy része. Nem oly nagy méretű, de báli jellegű a lucabál, vagy lucafonó. A Zempléni Hegyközben emlegetik leggyakrabban, a Füzérvölgyben. Nyugatborsodban a matyóság egyik szigetén, Tardon él még az öregek emlékezetében. Feltehetőleg régi eredetű. Összefügg a lucanapi fonótilalommal. Valaha beszorkányelhárító, s egyuttal áldásthozó szertartás is lehetett. Erre vall a régi tardiak kendermagszórása lucabálkor. A mulatozó lányok, asszonyok a fonóház körül avégből szórták szét a kendermagokat, hogy a beszorkányok azt szedegessék fel, ne tudjanak bejönni. A kendermagszórás azt is jelentette, hogy annyi áldás szálljon a házra, mint amennyit elszórnak.

A fonó erotikája, szerelmi erkölcsé.

Egyházi szervek régi és újabb feljegyzései, iratai, irásai egyértelműleg elítélően nyilatkoztak a fonó erkölcséről. A fonó e nyilatkozatokban mint kerítőhely szerepel, ahova az ifjuság csak zülleni jár. E vélekedések a népi erkölcs félreismerésén alapulnak.

A fiatalság élettereje őszintén, közvetlenül tört elő a szerelemben, lendülete gyakran szilajságba, féktelen dévaj-ságba csapott, de az együttélés törvényei ezt a mohó életvágyat gátak közé szoritották és társadalmi tényezővé tették. Az együtt-hancurozást, melyben merészebb mozdulatok is adódtak, - gondolva a legények durva öleléseire - természetesnek és kifogástalannak találták. De a huzamosabb testi közelséget és érintkezést a fonó közössége elvetette. A kanálcsattogtatás, guzsalykítétel, guzsalyfektetés, guzsalypisiltetés, /2o2. old./ lényegileg megszégyenítő figyelmeztetés volt a jóban tulságosan sokáig elmerült lánynak. Előfordult, hogy a guzsalyát feldobták a ház tetejére /általános/. Ez nemcsak kiközösítés, de kipellengérezés is volt.

A fonóban nem züllöttek el a fiatalok. Ellenkezőleg: a házasság, a családalapítás felé igazodtak, még akkor is, ha a legények testi közeledése darabos volt. A közeledés nyelve se volt mindig költői. A szerelmi élet szabályozásában nagy szerepe volt a nyilvánosságnak és az asszonyok nyelvének, akik valósággal biráskodtak.

Hogy vélekedtek a fonó nemi erkölcséről a népi köz-lők?

Két megkérdezett asszony így vélekedett: ". . . Én sokat tudnék a dévánházakról mondani. Világi jány voltam magam is, benne voltam minden rendetlenségben, szerettem én is a motoszkaestéket. De azér vigyáztunk a léniára, hogy azon túl ne menjünk." ".Nincs az a játék, amit nem tudnék. Nagy ku... voltam, teccik tudni, én csináltam a legtöbb játékot. De a becsületre, arra vigyáz-

tam.. mer ugy-e ha a becsület odavan, akkor végi mindennek.."
A megkérdezett másik asszony az említett csunya szót nyilván
tréfás értelemben használta.

Az idős férfiak még őszintébb szavakat eresztettek
meg.

".. Csakugy gyürkésztük a jányokat.. Jó is vót, de rossz is
vót, mindig három lábon álltunk, ha a jányokkal gyürkőztünk.
De azér csak nem esett kár a jányokban, mint a vérosiaknál."
".. nyúkáltunk mi, hogyne nyúkáltunk vóna. Mindenki tudta,
hogy kinek szive hova huz, keze-lába oda csusz.. de a becsü-
letre nagyon vigyáztunk... hajjaaj, ez nagyon pedáns dolog
vót, erre nagyon kellett vigyázni.."

A népi erkölcs - minden darabossága mellett - szük
volt. Az ifjuság erotikája nem lehetett öncélu dolog. Egy
értelme, egy célja volt: az összeházasodás, vagy legalábbis
ennek a keresése. A lányok, legények egymás iránti érdek-
lődése egyenlő fokon, de más formában jelentkezett. A csi-
nos öltözködés mindkét nem részéről nemcsak a tetszenivá-
gyás, de az általános illem dolga is volt. De ezen tul más-
ként adták a lányok, másként a legények az érdeklődés je-
lét.

A lányok egymásközti szórakozásaiban nagy szerepük volt a
szerelmi jóslásoknak, melyekből az a kíváncsiság csendült
ki, hogy ki mikor, kihez megy férjhez, vagy szereti-e az
a fiu, akire gondol? Ugyanakkor igen érzékenyen hatott
rájuk a guzsaly, az orsó képe. Az orsószár, a guzsaly alak-
ja erotikus hatást váltott ki bennük, még az is lényeges
volt, hogy állt a szösz a guzsalyfőn, hogy volt rácsavar-
va a fonál az orsószárra, maradt-e szösz a guzsalyon, vagy
meztelenre le volt-e fonva a guzsaly. /L. 175. oldal./

A legények iránti érdeklődés nem volt passzív, nagyon is
tevékeny volt. Nemcsak várták a fiukat a fonóba, de oda
is varázsolták őket /L. 193. old./, a párosító társasjáté-
kokban kiki a magáét választgatta, aki iránt érdeklődött,
vagy versenyben font érte. S egyáltalán, az egész fonóház

ugy volt megszervezve, a fonóeszközök olyan szépen voltak fel-
díszítve, hogy a környezet is vonzó erővel hasson a legényekre.

A legényeket először az orsólesés, orsó-guzsalyrablás
érdekelte. Ha aztán megkaparintották az orsót, vagy a guzsalyt,
csókot szüreteltek. Ment ez nagyban is, amikor az orsót, guz-
salyt rakásra rabolták.

De a legény nem érte be a nagybani orsó- guzsalyrab-
lással. Kereste párját a lányok közt. Akit magának kiválasztott,
azzal szemben kissé túlzott határozottsággal lépett fel. Le-
szakította az orsóját a fonalról, elkaparintotta a zsebkendő-
jét /általános/. Ha komoly szándékból lépett fel így, s a lány
részére sem volt a legény közömbös, már megvolt az első siker:
a lány a zsebkendőt azzal az ígérettel kérte vissza, hogy ad
helyette mást - ezt az ígéretét meg is tartotta, - vagy nem
bánta, ha a zsebkendője a fiunál marad. Az orsót pedig csókkal
kiváltotta. /Általános/. Azokon a tájakon, ahol a guzsaly fe-
jét bojtokkal díszítették a lányok, /barkóság, matyóság, alsó
Hernádvölgy/, a legény bicskával levágta a bojtot, s megtar-
totta a magá részére pipa- vagy ostorbojtjának. A lány nem bánta,
sőt, örült ennek a legénycsínynek. Azt tartotta a legényről,
hogy őt szereti, azért az övét zsákmányolta el.

A fiu, ha látta, hogy fellépését nem veszi zokon a
lány, sőt szívesen veszi, már tudta a helyét, a megkedvelt lány
mellé üldögélt le. Ezt a hozzáülést - bár feltűnt - a többiek
természetesnek, rokonszenvesnek tartották és közeledést lát-
tak benne.

A lány, ha tetszett neki a fiu, hozzáülő szomszédjának bizta-
tást adott. Hozzásimult, neki ejtette le az orsót, olykor-oly-
kor, ha felkelt a guzsalytalpról, s kiment, egy pillanatra
rátette a legény vállára a kezét. A párosító játékban, ami-
kor leányválasz volt /1. "Megy a kosár"-típus/, őt választotta,
vagy érte húzott fonalat a guzsalyzöszről. Viszont a fiu a
leányvásárló játékban /1. "Tetszikézés"-típus 585. old./ hozzá

ragaszkodott, s kiállta érte a legkeményebb és legnagyobbszámu tenyérbecsapásokat is. Az élesszemű cimborák a kölcsönös közeledést már figyelték. A lánypajtás és a legény fejlődő vonzalmát nótába hozták. Párosították, kiházásították őket.

/L.206:oldal./

Az egyre bizalmasabb viszony kedves jele volt a legény felkérése, hogy segítsen a fonásban. Fogja meg a guzsalyt, huzza le a guzsalyfejet és tartsa, majd nyujtsa át neki, ha a felágyazás után bele akarja csavarni a szöszebe /megfigyelés Szárazvölgyön/. A legény ezt szívesen megtette neki. Sőt, tartotta a guzsalyt akkor is, amidőn a lány "hosszut nyutott", "farsangi szálat" eresztett. A lány kérésére úgy ült le a székre, hogy a guzsalyt összeszerelve kézben tartotta, a hány a háta megé állt, és áthajolva a fiu felett, állva magasból font, magas szösze ről huzta le a szálat és dobta az orsót forgásba. Ez a szép együttműködés a fonómunka művészileg kiemelkedő, mutatványnak beillő mozzanata volt egyuttal /Bikk-környéki és csereháti megfigyelés/. Ugy is végezték, hogy a fiu állva tartotta a guzsalyt a hosszú nyujtáshoz /Északborsod/. Általánosan szokásos segítség volt a közös orsóáthajtás. A lány az egyik félorsót a legénynek nyujtotta, hogy két végivel vegye két tenyér közé. Az így csévélhető fonalat a lány a maga által tartott orsó forgatásával áthajtotta a legénytől. Az csak tartotta az orsót, ami cséve módjára forgott két tenyere közt, így lassan leadta a fonalat. /Általános/.

A matyóságnál: ha a fiu a guzsaly egyik talpára ült, a lány mellé, vele átellenben, komoly szeretőnek számított. "Tanyás legény"-nek hívták, mert mindig ott tanyáztott a lány guzsalyán.

Az egymáshoz tartozás érzéséből fakadt a lány szombatesti meglátogatása. Az ifjusági fonóból a hét más napjain is kísérté haza a legény a neki kedves lányt, /kedden, szerdán, csütörtökön/, de a téli hazakísérés legkedvesebb napja a szombat volt. Ezen a napon nemcsak a ház kapujáig kísérté a fiu a lányt, hanem be is ment vele egy órára a házba.

A legénynek ezt a látogatását vették legkomolyabban. A pénteket tartották tilalmas napnak, illetőleg - estének. Pénteken este nem illik a lányt hazakisérni - ezt tartották, mert ezen az estén huyos a legény /vagy a lány/. Ha a pénteki estén a fiu megfélekedett a tilalomról, a lány hagymát csempészett a zsebébe. Nem szívesén tette, mert a legény nem örült a hagymának, de viszont figyelmeztetnie kellett, nem akarta, hogy a többiek csufolkódjanak rajtuk.

Ujabbán, amikor sorra látogatták a legények a fonókat, s egy este ötöt-hatot is meglátogattak, természetesen egy helyt nem sok időt töltöttek el. Ha eltávoztak, s valamelyik kislánynak köztük volt a legénye, illetett felkelni és más fonóba távozó szeretőjét a kapuig kikisérni.

Elkötelezettség jele volt egymás kölcsönös megajándékozása. Legszokásosabb szerelmi ajándék a legény részéről a cifra guzsaly, csörgős orsó volt, a délbükkaljaiak és a matyók ezenkívül a cifra guzsalytűt ajándékozták szeretőiknek. Vettek pántlikát, matyóföldön, Mezőkövesden børsallangot, a palócságban színes guzsalyposztót, s néhol /Hernád-környék/ szalagcsokrot is. A guzsaly talpának felső lapját a délbükkaljai legények be-tükrözték. A tükrözéssel az Abauj-zempléni Hegyközben is kedveskedtek, de itt a guzsaly szárának két oldalán helyezték el a tükröcskéket - belevéséssel. Régente az ajándékguzsalyt "jegyguzsaly"-nak nevezték. A legény viszont cifra zsebkendő-t kapott a lánytól. A zsebkendőajándékozást a legény fontos jel-nek tekintette. Ez a kitüntetési mód még nótába is került:

Míg a kovács lovam lábát patkolja,
A szeretőm a zsebkendőm kivarrja.
Varrd ki babám a zsebkendőm,
Varrd ki cifrára.
Hadd tudják meg sej haj, hogy
Legény jár a fonóba.

A matyó lányok mind a kerek, mind a szögletes kiskendő kivarrásában nagy mesterek voltak. Matyórózsás, tulipántos

munkáikba belehimezték a legényszerető nevének kezdőbetűit, s olykor-olykor valami kis üdvözlő verset:

"Piros rózsza, zöld levél,
Ez a kislány választ kér."

Népszerű üdvözlés volt ez is:

"Ugy szeressél engem, mint ahogy én téged."

A barkóság körében ugyancsak szerették verses szöveggel himezni a lányok a legénynek szánt virágos, rozsmaringos kiskendőt. Belehimezték a fiu nevét, köréje virágot, s még jutott hely apró verseknek is:

"Sárga szederlevél, messze fujja a szél,
Köszönöm galambom, hogy mindig szeretted.."

"Aki téged szeret, Szívből adja neked."

"Ha ránézek nevetek, Barna /szőke/ kislányt szeretek."

Ezt a régi népdalból vett versikét úgy értelmezték, hogy a fiu úgy vegye kézbe a zsebkendőt, hogy mindjárt szeretője jusson eszébe.

Szerették kicsipkézni is a kiskendő szélét, különösen a Takta-Hernád vidéken, Bodrogekőzben, Abauj-zempléni Hegyközben. A zempléni hegyköziek dalaikban a singolt zsebkendőt említgetik:

A füzéri vasutállomáson vár a szeretőm,
Jaj de szépen ragyog a kezében
Az én singolt zsebkendőm.

A Bódva-völgyében, Csereháton piros cakkokkal, sarkos rózsákkal diszítgették a lányok a fiu számára varrt zsebkendőt.

A Tisza vidéken inkább a zsebkendőszél lyuggalásos diszítése, a mesterkézés /azsurozás/ járta.

Mivel a fonás hétközben általában sürgős volt, leginkább hétvégenként, szombatonként szokták a lányok varrogatni a zsebkendőt. Amikor még a régi viselet volt, a megajándékozott legény a kiskendőt általában a gatyá korcához szorítva, a derekához közel viselte. A Délbükkalján, a Hór völgyében a fiú az ajándékba kapott kendőt ferdén a lajbijához szurta, vagy a gatyá farrészére tűzte. A későbbi időkben a kiskendő a kabát mellső zsebébe került, a lány izlése szerint összehajtogatva, úgy, hogy legalsóbb vége kikandikáljon. Ha a fiú bepíszkította, a lány kimosta és kivasalta.

Elterjedt szokás volt a legény kalapjának kivirágozása, kirozmaringozása a lány részéről. Télen szokta vágni a lány a rozmaringot, s rátűzdelni szeretője kalapjára. A feltűzés történt nyilvánosan is a fonóban /alsó hernádvölgyi megfigyelés/.

A legény a már említett guzsalydíszeken és dízes guzsalyakon kívül vett a szeretőjének nagykendőt /kázsmért, delint/. Ha nagyon nagy volt a szerelem, kenderszőszkötőül nekiadta a nyakkendőjét, sőt, mi több, a barkóság körében, s az alsó hernádvölgyön azt is emlegetik az öregek, hogy a lány elkérte a legény gatyamadzagját s ezt használta szöszkötőnek.

A fonóélethez tartozott a szerető megajándékozása csemegével. Köznapokon titokban kínálta meg a lányt a legény /cukorral, mogyoróval, déligyümölcssel/. Karácsonykor nyíltan és kölcsönösen ajándékoztatták meg egymást. Még századunk huszas éveinek végén, harmincas éveinek elején is népszerű volt a barkóság körében a gyümölcskötés. Karácsony vigiliáján volt. A fiú almát, diót, mogyorót kötött fehér vászonkendőbe és adta át nyilvánosan annak a kislánynak, akihez már komoly szándéka volt. Ugyanakkor figyelmességből gondoltak a többi lányokra is. A legény felkötött surcába tette a többi gyümölcsöt, s ebből inálgatta a lánycímborákat is, ne maradjanak ki ők se. A gyümölcskötést az arlóvölgyi barkóságnál /Járdánháza/ diózás-nak nevezték, hangsúlyozva, hogy a lányok megajándékozásában a dió adásának volt főszerepe. A barkó lányok hasonlóképen viszonzták a kedveskedést.

A matyóság körében a gyümölcskötésnek az almázás felelt meg /L. 196. old./. Itt is ügyeltek a legények arra, hogy ne csak a szeretett lány részesüljön a gyümölcsből, hanem a többi is. Ezért a lánynak szánt három almán kívül adott a fiu szeretőjének egy-egy szakajtóval, adjon a többieknek is. /Szentistván/, vagy pedig az ablakon gurították be a fiuk szakajtószámra az almát, egyenként a többiek is.

A fiu és lány közt szövődő vonzalom külön kedves szálai voltak a tréfás, címzetes rokonsági kapcsolatba való állások.

A barkóknál a harmincas évekig szokásban volt a keresztapaválás. A lány megkérdezte szeretőjét, hogy elmegy-e keresztapjának? Természetesen a legény vállalta a keresztapaságot. Másfelé /dél-abauji, dél-zempléni megfigyelés/ tréfás komaságot kötöttek.

Ezek a kapcsolatok önként vállalt kötelezettségekkel jártak. Ha közös mulatságokat rendeztek, a legény a lányirt is befizetett, s természetesen elsősorban szeretőjét táncoltatta meg.

Megesett néha-néha az is, hogy érzékenykedés, nézeteltérés miatt megszakadt a szerelem. Ha a lány megunt a fiut, a legény ezt hamar észrevette. Ilyenkor még a fonót is elkerülte.

Már én többet nem megyek a fonóba,
Sem a babám ablakára dalolva.
Énfelelem rózsám ki is alhatod magadot,
Nem verem ki szép szemedből az álmod.

Ha még komolyabbra fordult a dolog, s az elhidegülésből harag lett, a lánytól kapott kiskendő lett az áldozat. A legény kiméretlenül széttépte. Bicskát akasztott a középebe és úgy hasította széjjel.

Ha meg a fiu távolodott el, a lány sem maradt adós. Ő is ki tudta dalolni fájdalmát vagy haragját.

Édesanyám sokat intett a jóra,
Hogy ne járjak este el a fonóba.
Ráhallgattam egy csavargó szavára,
Görcs álljon a hátrafésült hajába.

-- Kis angyalom, fene rágott volna meg,
Hogy mi egymást ne ismertük volna meg,
Átkozott volt az az óra, fonóház,
Kibe babám megismertük mi egymást.

A párválasztás bizony nem ment mindig simán. Ha szakításra került sor, ez a maga nyers őszinteségében következett be. Természetesen a szakítás a ritka esetekhez tartozott. A fonóházi ismerkedések és szerelmi kapcsolatok általában mégis csak házasságra vezettek.

A vegyes fonóházakban az asszonyoknak, anyáknak jó alkalmuk nyílt a fiatalok megfigyelésére. Az a régi jó szokásuk, hogy beleavatkoztak a fiatalok életébe, egymáshoz boronálgatták, segítgették őket, itt, a fonóban is megvolt. Ha a fiús anyának tetszett az a lány, akihez fia vonzódott, vagy menynekvalót talált benne, apró mesterkedésekkel, célzásokkal igyekezett utjukat egyengetni, igazgatni egymás felé. Az összeboronálásnak egy hagyományos módját sikerült megismerni a délbükkaljai Hór-völgyben, Bogácson. "Gedabér"-nek, "gedabérszedés"-nek nevezték. Párbeszédes formában játszották meg, s még hozzá több változatban, a kötetlen beszéd jóízű rögtönzésével. Az asszonyok felkötött surcban tartogatták a nyálitót fonás közben. A fiús anya ezt kéregette a lányos anyától, s kérését úgy fogalmazta meg, hogy néki a nyálitó kijár, mint jogos fizetség, mégpedig a lány őrzéséért, akit saját fiától óvott. Odafordult a lányos asszonyhoz, gyöngéden megbökte, majd párbeszédbe elegyedett vele:

- Gyöttem má, komámasszony!
- Mi járatban van kigyálmed?
- Adja meg a gedabért! /Már ekkor tartotta a mar-
kát a nyálítóért/.
- Nem vaót nekem gedám, nincs nekem gedám..
- Hogyne vaóna! Épen én vigyáztam rá, mikor az én
bakom üzőgette. /Értve ezen azt, hogy az ő fia járt a kis-
lányhoz udvarolni/. /Vari.: L. 522. old./

A gedabért kérő asszony addig-addig bükdösködött, szurkálgatott a guzsalyfővel, míg meg nem kapta a kívánt nyálitót. Ha a nászasszonynak kiszemelt lányos anya szive-
sen vette a fiús anya közeledését, hamar kiadta egy-két ma-
rékkal azt itt szokásos "sózókát" /aszalt vadszilva/.

A vegyes fonókban nyílt legtöbb alkalom a fiata-
lok megbiztatására. A fiús anya gyakran fordult a menynek
kiszemelt lányhoz, s kedveskedő megszólításaiban csupa
célzás volt: "Szépet fonj, mer ugjis a menyem lesz!"
"Ugy fonjá, úgy igyekezz, hogy a menyem lesz!" "Hol
vagy má, menyemnek való?" "Jó lesz-e kis menyémnek?"
Ha a megbiztatott lánynak tetszett a fiús anya, s persze
még inkább a legény, úgy igyekezett, hogy az anyósnakva-
ló közelében üljön és ott fonogasson.

Az egymással rokonszenvező nászasszonynakvalók egymás
mellé, vagy legalábbis egymás közelébe szerettek ülni.
Erősen kínálgatták egymást egyszerű csemegékkal: kukori-
camáléval, pattogatott kukoricával, aszalt gyümölcscsel.
Közös gondolatuk, szándékuk gyermekeik egymáshozsegítése
volt. A friss kenyérrel való kölcsönös kínálgatás már
a szülők legkomolyabb vágyait és szándékait jelentet-
te.

Asszonyfonók.

A mindenfelé - így Borsodban is - szokásos
asszonyfonók, az ifjusági és vegyes fonókkal szemben az

asszonyok társas életének egy külön területét alkották.

Az asszonyoknak megvoltak a maguk kis benső ügyei, melyek nem tartoztak a fiatalságra, de annál inkább sorra kerültek az ő külön fonójukban.

Ők nem béreltek ki fonóházakat. Az összejövetel helye felváltva, hol az egyik, hol a másik asszony háza volt, tehát sorra jártak. Rokonok, ifjúkori barát nők napközben is, de inkább délutánonként találkoztak.

Korra való különbség nem volt. Az idősebbek közt megjelentek a menyecskék, az új asszonyok is, akik még egy-két évig díszes fonóeszközökkel, bojtos, bóbitás, bokrétás guzsalyokkal fontak. De az idősebbek guzsalyai már szintelenedtek, a guzsalyfők díszítését elhagyták. Szalagjaik barna, szürke, az öregeké fekete színűek voltak. Sokszor megelégedtek egyszerű vékony madzagokkal.

Az asszonyfonókban a hangsúly a munkán volt. A szórakozásban a játéknak, dalnak ritkán volt szerepe. Inkább dalolgattak, de a nóta csak egy-egy megszervezett "görbe estén" lángolt fel igazán.

Az állandó szórakozás beszélgetésben, pletykában merült ki. A társalgás hangja fesztelen, gyakran a darabosságig, sőt, trágárságig szabad volt. Az asszonyok, menyecskék nem tagadják, hogy szerették a csipős, tulszabad beszédet. Meg is mondták őszintén: "Mi mán bátran beszélünk tudja-e? .. menyecskének bekötik a fejét, fel oldják a nyálvét.."

A beszéd témák - bevallásuk szerint - a családi élet intimitásait foglalták magukban, dicsérgették férjeik testi-lelki értékeit, vagy alázták másokéit. Szívesen beszélgettek ifjú rokonok vagy ismerősök szívégyeiről, közelgő esküvőkről, lagzikról, keresztelekről.

A vendégeskedések javát adták a szükkörű, görbe esték. Ezeken nemcsak közösen összeadott anyagból főzöttek, sütöttek, de italt is vettek, s a férfiak szigorú kizárásával iszogattak. Hamar belelendültek a tulemelkedett hangulatba, egymás biztatásako

kinálgatásakor hamar kicsuszott szájukon egy-egy tulfűszerezett mondás. Ha kiürült az üveg, fekvé megforgatták egymás felé, mondván: "Erre karuljon /guruljon/ a gyerek.." "No, kinek lesz pulyája?" Ugy tartották, hogy amely asszony felé szájával megáll az üveg, annak jövő évben kicsinye lesz. /Bikk. környéki megfigyelés/.

Evés-ivás után még táncra is került sor. Összekaroltak körbe a fiatalabbak; s lánykori körtáncdalokra "karályoztak", "karalyoztak".

A férfiak általában magukra hagyták az asszonyokat - tudomásulvéve az élet sorját. Megtörtént azonban olykor-olykor, hogy be-betévedt közéjük valamelyik ember vagy legény. Nem uszta meg könnyen. Elkapták az asszonyok, felhajingálták a mennyezet vagy gerenda irányában, nem törődve azzal, hogy az áldozat be-beüti fejét, s még tetejében fizetnie is kellett, hogy megszabadulhasson az asszonyoktól /abauj-zempléni Hegyköz/.

Fiatal házastársak.

A nősülést követőleg az ujember és az ujasszony közös fonóba nem járt. A társas fonó az ujdonsült házaspárok számára megszűnt. A fiatalasszony vagy otthon fonogatott, vagy az asszonyfonóba járt el. Az ember - ha eleget tett a férficimboráknak - elszórakozgatott velük /pincézés, kocmázás/, a felesége kedvéért résztvett rokoni téli estéken, ahol egymás társaságában feloldódtak. Az asszonyok fonogattak, a férfiak iddogáltak, kártyáztak. Ez a társas összejövetel már általános jellegű szórakozássá vált, ahol az orsó, guzsaly, rokka megjelenése színezte a hangulatot, emlékeztetve a letűnt, vagy le-tűnő fonóra.

A fonó mint népszokás értékelése.

A fonó mint népszokás, a borsodi ember társas életének is jelentős szakasza volt. Döntő szerepe volt a fiataloknál a barátság és szerelem ápolásában, a házasságralépésben, az asszonyoknál a társas asszonyi élet kedélyessé tételében.

A társas fonásra mint régi munkamódra szervesen ráépült: a hagyományok egész sorát fejlesztette ki. Szokásrendje századokon át kötelező közösségi törvény volt, dízes külsőségei, költészete, játéka a legközvetlenebbül ható vonzó erőt képviselték. Hagyományai a megye különböző tájainak sajátos színeiben virágoztak. Ahány táj, ahány néprajzi csoport, a fonónak mint népszokásnak annyi színe és színárnyalata volt.

A fonóélet kiváló, gazdag területe volt a barkóság. Itt maradtak meg legtovább a megfogadott ifjusági fonóházak - a Bükk északnyugati peremén még századunk derekán is. E fonóházak mutatták legvilágosabban a résztvevő fiatalok szervezett egységét, ülésrendjét, s tartották fenn legtovább a kitüntetett legények megtisztelő helyét. Sokáig kedveltek voltak itt a díszesen faragott, ölmozott fonóeszközök, melyeket a lányok még külön díszítettek. A borsodi barkó fonó tartozott a legjátékosabbak közé, itt maradtak fenn legtovább a lányok játékos munkaversenyei a fonóeszközökkel, melyek nemcsak a kitüntetés elnyerésére mentek, de a legényszerzés versenyeszközei is voltak. Itt sikerült felfedezni a legtöbb kiházasító dalt, s általában a fonó leánydalok javát, meséket, mondákat, a legtöbb találós mesét, a hegyi tájak forrásaihoz fűződő és egyéb, csak a megye nagyon elzárt tájain szokásban maradt legénybűvöléseket és fonóbabonákat. A fonó vonzóerejének nagy fokára vallottak a vendégségek, ajándékozások, melyek egyikehez-másikához külön rigmusok is kapcsolódtak. /Északbükk-ség falvai/. A leány és legény szorosra fűződő, belső kapcsolatának hagyományos jele volt az, hogy a szerelemmel kitüntetett legény keresztapaságot vállalt a lánnyal szemben.

A fonóélet másik nagy színfoltját a matyóság alkot-
ta. Itt inkább a vegyes fonóházak szerepe domborodott ki. A
fiatalság gyakran az asszony nép jelenlétében mulatozott. Az
asszonyok, különösen az anyák, már észrevehetően beleszól-
tak a fiatalok életébe. - Itt is igen eleven, pezsgő élet
folyt. A matyóságra jellemző színpompakedvelés igen kitűnt a
fonóeszközök bőséges cifrázásában. Rengeteg galáris, bojt,
bob, sallang, cifra guzsalytü díszelgett a matyó fonókban.
Nagy volt az érkező legények beesbentartása. Külön ajtónyí-
togató lányok várták őket, s érkezésüket díszesen, játék-
galambok felröppentésével köszöntötték. Társasjátékaik ti-
pusgazdagsága valamennyivel a barkóké mögött maradt, de a
dalolásban amazokkal egyenlő erejűek voltak, s a maskarajá-
rásokban felülmúlták a barkókat. Ez utóbbiak némelyikébe
beleszótték a matyók régi társadalmi helyzetére is jellemző
summás-élet emlékeit. A fonó babonás szokáselemei közül is
megőriztek néhányat, különösen a tardiak, akik egészen ere-
deti módon üzték a legénybűvölést a guzsalytalppal.
/Lásd "Fonóházi leánybabonák, legénybűvölések"/.

A hagyományörzés erejében a három matyó sziget
eltért. Legtovább, századunk derekáig, Szentistvánon és
Tardon őrizték a fonót. Mezőkövesd aránylag hamar felha-
gyott vele. Az előző világháború után itt hamar megszűnt
a fonóélet. Az epikus hagyományok pedig általában hamar
megritkultak, - a mesemondás hanyatlása a matyók körében
sz egyik legérezhetőbb veszteség.

A fonóhagyományokban gazdag tájak sorába tarto-
zott a Délbükkalja is. Sokban rokon vonást mutatott a
Büktől délre lakó matyósággal. Inkább a vegyes fonókat
kedvelték itt is. A színpompa, a díszes megjelenés a
matyókéhoz hasonló volt. Már a fonóeszközök legszebbjei-
ről a gyönyörű tulipántos, választóvízes díszítésű gu-
zsalyokról, csörgős orsókról nevezetes volt a Hór-völgy
és környéke, s még ezeket, különösen a guzsalyakat, nagy
bősséggel ékesítgették a lányok, galárisos, gyűszűs gal-

lérkával, bojtokkal. El volt terjedve itt is, mint a matyóknál, a cifra guzsalytű használata. Jól előtűnt a fonó megszervezettsége. Az elhelyezkedés rendje meglehetősen kötött volt, a kiváló fonólányok megkülönböztetett, díszes helyet kaptak /"tetsző helyek", "tyükrös helyek"/. A kiházasító dalok és játékok aránylag bő változatokban virágoztak itt. A párosító játékok némelyike megőrizte az eredeti lejátszás archaikus vonásait: a párbeszéd dallamos formáit. - Nagyon szerették a maskarázásokat. A legtöbb maskaradalt a Délbükkeljén sikerült meglelni. Változatos maskarajátékaik közt - a matyókéihoz hasonlóan - szerepelt a summásjáték is, jeléül annak, hogy a summáséletből a délbükkeljiek is kivették részüket.

Szórványemlék ugyan, de becses szokásemlekedés délbükkeljaljáról a lányos és fiús anyák tréfás, párbeszédű játéka: a gedabérszedés. Régi szokásemlekedés, melyet egyelőre csak a Hór völgyén sikerült felfedezni. Násznak való szülők hagyományos párbeszéde a fonóban, mely különösen a fiús anya közeledését árulta el. /L.234. oldal./

A Délbükkelja a fonó hagyományainak megőrzésében, megtartásában is kiváló volt: a fonóházak századunk derekáiig elevenen működtek.

Külön szép színfolt volt sokáig a Bódva-völgy-Cserehát tája. Ifjúsági és vegyes fonókban igen sokféle játék, dal zajlott. Feltűnően szívósan éltek a fonóházi babonák, legénybűvölések különböző edényekkel. Itt tűnt fel erősen a magyar-szláv dal és játékeveredés a fonóházi dalos játékokban, melyek a Bódva-völgy-Cserehát táján élő magyar-szláv népi elemek érintkezésére vallanak. - Igen szerették a maskarajátékokat. Általában a jó humorra hajló kedélyvilág jellemezte Észak-borsodnak ezt a táját.

Ehhez a tájhoz hasonlíthatjuk a Hernád mellékét és az Abauj-zempléni Hegyközt. Eltérő nyelvjárásuk ellenére egyező vonás a fonóbabonák /legénybűvölések edényekkel, fali tárgyakkal, szerelmi jóslások kendermaggal/ nagy kedvelése, a polka-

szerű táncos leányjátékok elterjedettsége, - amiben a magyar-szláv etnikai érintkezés kulturális nyomai figyelhetők meg. Mindhárom említett területen az ifjúsági és vegyes fonókat jól ismerték. Ezek nem zárták ki egymást. Inkább a Hernád-mellék déli szakaszán szorultak háttérbe az ifjúsági fonók.

A zempléni táj leggazdagabb szigete a Bodrogek. A fonóélet nagy fejlettségét érzékeltette már a fonó munkakösségeek több típusa, a kanákák, kanálkák változatai, az állandó jellegű vegyes fonókák, ifjúsági fonóházak, asszonyfonók. A hagyománykincs gazdag volt, sokoldalú volt, s időtállóan bizonyult. A fonó lírájának hagyományos hangjai a barkóságban, Bükk környékén kívül itt zengtek legtovább, a keletmagyarországi népzenedialektus jellegzetes hangfordulataival, erőteljes balladaköltés fejlődött ki, sokáig élő balladákkal. A bodrogekői nép epikai költészetének erejére a fonó prózai epikus hagyományaiban is /mesék/ ráismerhetünk. A fonójátékokban a többi erősen hagyományörző területhez hasonlóan számos archaikus vonást fedezhetünk fel különösen a párosító játékok párbeszédes, olykor-olykor dallamos fordulataiban. Dusan virágzott a fonómaskara itt is. Nagy lelkesedéssel és sokféle színben idézgették fel a maskaraemlékeket. Ismerték még és meg is szólaltatták a maskaradalek sajátos típusának itt elterjedt változatait is.

A fonóhoz való ragaszkodás napjainkig tartott. Még nem is oly rég, a negyvenes évek végén, a fonóvégző multságokat, kanákabálokat a községi művelődési házakban rendezték meg.

Bodrogek a fonó hagyományainak ápolásában Borsod-Abauj-Zemplén megye legrepresentatívabb tájához tartozott.

A fonó folklórját már kevésbé ismerjük a Takta-közből, de a hagyományok szórványos emlékei közt vannak a bodrogekőziekhez fogható értékes adatok /leányjátékok, dallamos párbeszédű párosító játék/.

Legkevesebb emlékünk van a Tiszamellékről. Ezen a tájon szűnt meg a fonó leghamarabb.

A tájankint erősebben kiütköző néprajzi sajátosságok mellett természetesen jelentkezik a hagyományok nagy hasonlósága is /általános hagyománytípusok, közhelyek/ - tájankinti finom eltérésekkel, vagy már a kiegyenlítődést mutató érintkezéssel, egyezéssel. Ezért a hagyományanyag gyűjtésében az alig eltérő változatokat is rögzíteni kellett.

Századunk elején még általánosságban virágzott a fonóélet. A fonó munkaközösségek szilárd alapokon álltak, még a gyöngye termő területeken is, shová jóformán máshonnan kellett hozni a nyersanyagot. - A házi textilszükségletek a század elején nem sokat változtak. Kellott a tartós házianyag a ruházkozásban, háztartásban, gazdaságban. Egyes tájakon /barkóság, Bikk környék, Cserehát északi része, Bodrogköz/ ez a textiligény még a század derekán is fennállott. A fonó továbbélését biztosította a paraszti élet helyhez kötöttsége is.

A hosszú téli estéken a parasztság társas szórakozási igényét jól kielégítették a fónóházak, ahol nemcsak a közös munkával egyidejű aktiv, tehát mindenkire vonatkozó tevéleges szórakozás folyt, de itt jöttek össze vasárnap esténkint, s a farsangi multságokat is itt szervezték meg, s bonyolították le. A fonó évtizedekig szokás maradt századunkban Borsodban is.

A textiligények és a termelési módok megváltozása különösen az első világháborút követő években észrevehetően jelentkezett, s magával hozta a fonóélet változását.

A gyári textil először a nyiltabb, forgalmasabb, nagyobb községekben kezdett terjedni és hódítani. Térhódításával együttjárt a házi fonó munkaközösségek - s ezzel a fonó mint népszokás - hanyatlása, főleg a délborsodi forgalmasabb falvakban.

Századunk derekán a fonóélet hanyatlása a megye területén csaknem általános jelenség. Egyes elszigetelt területek /az említett erős hagyományörző tájak/ kivételével az elszürkülés, a hagyományokban való szegényedés képe uralkodóvá vált. A munkaközösségek hanyatlásához hozzájárult a hatóság zaklatása is. A fonóházakat mindinkább felváltották a sorrajáró fonók.

A fonó szokásrendje meglazult, a közösségeket összetartó morális és mágikus szokáselemek elvesztették erejüket.

A fonó munkaközösségeknek századunk második felében való általános megszűnésével a fonó mint népszokás is letűnt. De hagyományainak egy része még az utóbbi években továbbélt. A fonót sok helyen felváltották a házi társas varrogatások. A legények még egy ideig felkeresték a varrogató lányokat, s eljátszogattak, eldalolgattak velük, még fel-felidézgetve néhány fonóházi emléket /párosító játékot, dalt/. - Legtovább a maskarázások tengődtek, vendéglátó alkalmakkor, főleg disznótörök idején, házrajárások, koledálások formájában - ezek még ma is meg-megújulnak, jelentősebb alakítókézség, stílus nélkül.

A fonó megmaradt hagyományainak sorsát napjainkban a paraszti életforma gyökeres átalakulása pecsételte meg. Az évről-évre egyre hatalmasabb iramban előretörő iparosodás kimozdította faluról a férfilakosság tekintélyes részét, főleg a fiatalabb korosztályokat. Ezt a kimozdulást követőleg megszűntek a lányok kis kézimunkaközösségei. Az együttszórakozás hagyományos módja megszűnt. Helyébe a szórakozás mai módjai léptek /mozi, rádió, sőt: modern táncmuzsika/.

A fonó mint népszokás ma már csak az idősebbek emlékezetében él - egyre homályosabban, töredékesebben, s velük halad a sir felé. Az utókor mégsem hagyja teljesen elveszni.

A tudomány keresi, kutatja, rögzíti, s a néprajz módszereivel bemutatja, mint a dolgozó nép közösségi életének egy lényeges szakaszát, hivatkozva élménygazdagságára, egykori közösségformáló erejére, arra, hogy szegényes, szűk munkahelyen az együttműködés szerény módján hogy tudtak népi kultúrát teremteni. A művészeti tömegmozgalom a reprezentatív népi hagyományok helyi összegyűjtésével és feldolgozásával, színrehozásával fellelveníti, megjeleníti, mutattvánná, produkcióvá teszi, s az élménykeltés közvetlen erejével tudatosítja a tömegekben: nevezetes és szép népszokás volt, kulturális életünk egy szerves része, méltó a jelenkor megbecsülésére.

A tudományos gyűjtő és rendszerező munka még folyik, a művészi tömegmozgalom további érdeklődéssel és lelkesedéssel állítja a fonót rendezvényeinek, kulturális seregszemléinek sorába - Borsodban is /Tard, Mikóháza, Szentistván, Karcsa/.

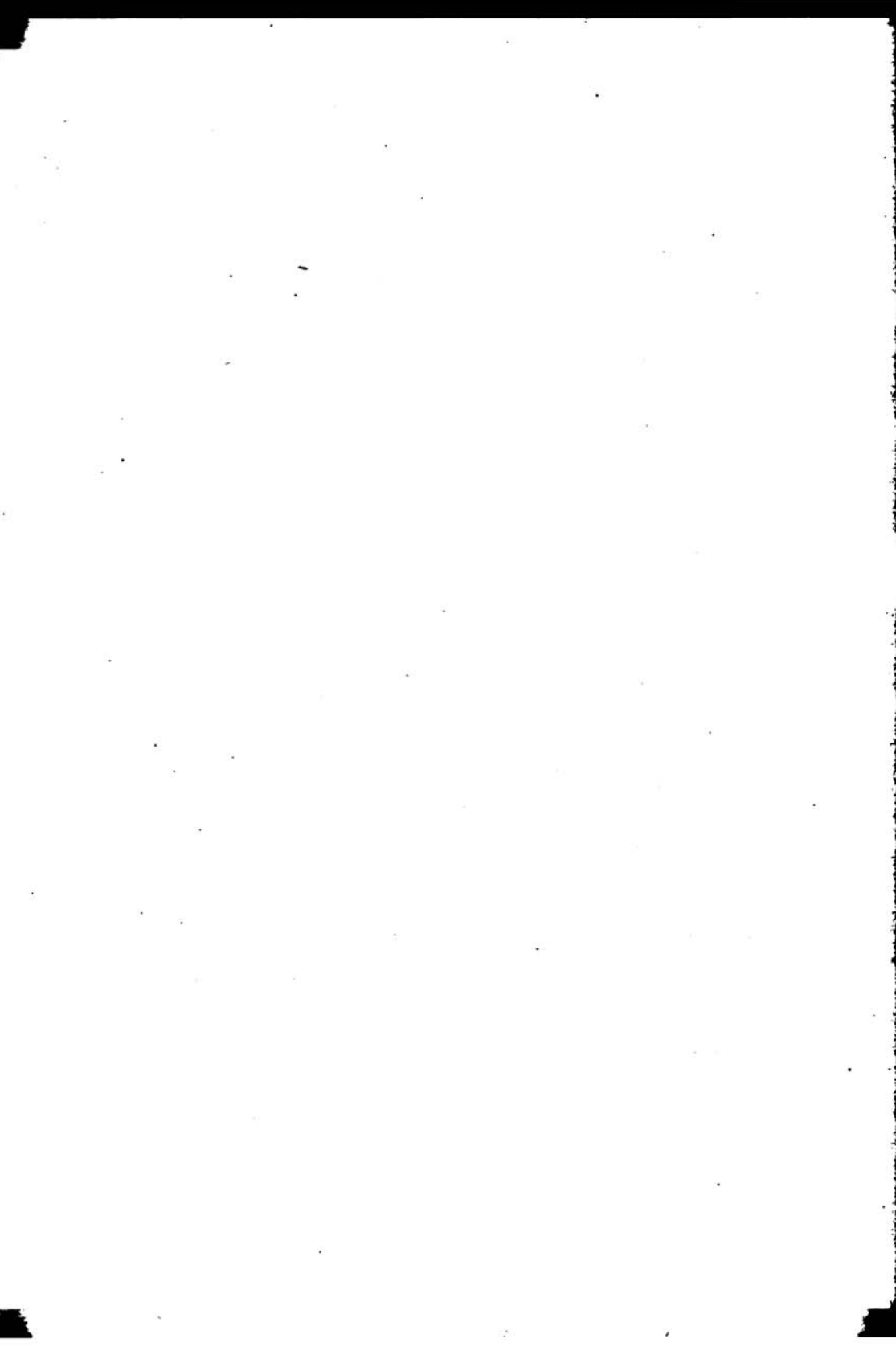
Sőt, a fonó ismerete iránti érdeklődés egyre fokozódik. Dolgozó társadalmunk történeti szemléletének szélesedése és a népi kultúra tudatos ápolására való törekvés világosan magyarázza ezt a mind általánosabbá váló érdeklődést. - Lezárjuk a multat, de nem dobjuk el.

Mai életünk szerves előzményének tekintjük, s a népi kultúra emlékeinek megismerésével dolgozó népünk társadalmának: önmagunknak megismeréséhez jutunk közelebb. - Ez a szemlélet kell, hogy vezessen a fonó mint népszokás értékelésében is. Felmérjük, bemutatjuk és megszólaltatjuk a fonó hagyományait, annak bizonyosságára, hogy a tegnap dolgozó társadalmának ezt a szellemi örökséget is meg tudjuk becsülni és számon tudjuk tartani.

=====

ADATTÁR

II.

A fonó költészete, játékvilága.

Az ifjúsági fonóhoz mint népszokáshoz tartozó szellemi javak egyes kategóriáiról /diszes külsőségek, a közösséget formáló morális és mágikus szokáselemek, vendégeskedések; szólásmondások/ e népszokás rendjének ismertetésében már volt szó.

A fonóhagyományok közt tekintélyes szerep jutott azoknak, melyek a maguk egészében az együttlét idejét szórakoztatva, gyönyörködtetve töltötték ki: nótáknak, balladáknak, meséknek, mondáknak, találós meséknek, vendégségi rigmusoknak, játékoknak, mutatványoknak. Ezek tárgyköreire és szerepükre eddig csak utalás történt. Közlésükre ez uton, az adattárban kerül sor.

Az adattár összeállításában három szempont domborodott ki: a gyűjtött anyag kiválasztásának, elrendezésének és leíró ismertetésének szempontja.

Az anyag kiválasztása.

A gyűjtés során sokféle és egyes részleteiben terjedelmes anyag gyűlt össze. Ennek megválogatásában rugalmasnak kellett lenni. Mindjárt felmerült a kérdés: meddig terjeszthető ez az anyag a fonóélet ismertetésének keretén belül?

Két szélsőség közt kellett mozogni. Az egyik: a hagyománykincs tulzott leszűkítése. A másik: ennek tulzott kiterjesztése.

Ha leszűkítünk, s csak azt fogadjuk el, ami csupán a fonás képzetéhez kapcsolódott, éles, de merev és részleteiben szegény képet adunk. A fonóban nemcsak kenderről, orsról, guzsalyról, fonásról, fonóházról szólt a nóta, vagy ballada, a játékokhoz sem csupán kendert, guzsalyt használtak. Sokkal nagyobb hagyománykincs keletkezett, mely a fonás képzetén túlnőtt.

Viszont ha minden együttdalolt dalt vagy balladát, vagy akár mesét, történetet a fonóhoz kötünk, s más társas összejövelektől elvonatkoztatunk, tipizálás helyett generalizálunk. Helytelen az ifjúság szerelmi költészetének tulzott áttemelése a fonóéletbe. De még helytelenebb a mesék minden fajtájának a fonó keretébe való beillesztése. A mesélés, regélés más társas együttlét idején /kukoricamorzsolás, dohányzsimitás, summás-élet, katonaság/, vagy épen szűkebb családi körökben /nagyszülők, unokák közt kivált/ még elevenebben hatott, mint a fonóban, ahol a tartós és szinte mindennapos együttüldögélést nehezen bírta a fiatalság, s inkább dallal, játékkal fűszerezte.

Az anyagkiválasztásban el kellett kerülni azt a hibát, hogy mindent a fonó sajátját ki, s egyuttal óvakodni kellett a tulzott leszűkítéstől is. Az adattár származtatásában ezért nem a fonás képzetéből indultam ki, hanem a fonóban való együtt-szórakozás **alkalmi jellegére hivatkozom.**

A kisméretű, de a fiatalságot épen ezért bensőségesen összeszoktató, állandóan használt fonóhelyiségek, a munka rendje, menete, legények, lányok egymás iránti érdeklődése, a találkozás és együtt-szórakozás közös élmenye - e tényezők a maguk összességében jelentették a költészeti és játékhagyományok közös pangulati alapját. A fonó az együtt-szórakozásnak, költészetnek, játéknak nem csupán témája, hanem a szó legtágabb értelmében: alkalma volt.

Ezért a hagyománykincsnek azokat a kategóriáit, melyeket a fonó mint népszokás ismertetésében felsoroltam, alkalmi jellegű népköltészeti és játékanyaggal igyekszem kitölteni. A nóták zömét a lányok párosítódalai és legények-lányok páros felelgetősei adják a házasságtrefáló monológokkal, de jól ideillenek a fonóéletet, leányéletet dicsérő, legényváró, legénytrefáló, a legények érkezését jelző dalok, ugyancsak helyénvaló az esti dalok kiválasztása és keretbehelyezése. Néhány daltípus inkább a játékokhoz és maskarákhoz kapcsolódik, ezért a játékok, maskarák közlésében kerülnek sorra. Külön kis kate-

góriát alkotnak a szakítva bucsuzó nóták.

Az általános érzést kifejező szerelmi dalok közül csak keveset választottam ki, inkább a legényeket dicsérő leány- illetőleg a leányokat dicsérő legénydalokat.

A balladák közül azok vannak kiemelve, melyeket legkönnyebben tudtak dramatizálni, vagy párbeszédeseen, vagy monologizálva, s tárgyuknál fogva is a legnépszerűbbek közé tartoztak.

A szépprózai hagyományok közül a temetői tárgyú mondák és mesék érdekelték leginkább a fonóháziakat /temető megkísértése, halottidézés, ördögidézés/. Míg a dalok, balladák kiválasztásában az anyag viszonylagos bősége, a mesék, mondák kiválasztásában a gyűjtés aránylag gyér eredménye okozott gondot. Az előbbieknél inkább a tárgykörök szerinti szűkítés, utóbbiaknál az anyag minél nagyobb mértékű felkutatása és példatárbehelyezése volt a főcél. Az ép mesék mellett sajnos csak töredékek, vagy vázlatos, hézagos meseszövegek kerültek felszínre. Ezekből is kellett néhányat közölni, hogy legyen valamelyes fogalmunk olyan néprajzi területek meseemlékeiről, melyek a meséköltés szempontjából nagyon megszegényedtek, s csak romjai maradtak meg a hajdani meséknek.

A találós mesék kiválogatásában is a bőségre törekvés látszik - mérsékelt eredménnyel. A gyűjtött rejtvények nagy része tartalmában egészen távolállott a fonótól. Akadtak olyanok, melyek rabi eredetűek, valószínűleg rabságot viselt emberek közvetítésével kerültek a fonóházakba /az apát a börtönében tápláló lány, gyermekgyilkos anya, mint megcsalt feleség, a vemhes lovat megölő és hasi csikáját megölő ember, a rabnak küldött csomag megdézsmálása -tipusok/, vagy a katonaélettel összefüggőek, vagy a férfimunkakörbe tartozóak /eszközök, férfi munkamód/. Mivel a fonóban inkább a lányok egymás közt szórakoztak találós mesékkel - hasonlóan a mesemondáshoz,-

inkább a hozzájuk közeleső tárgy rejtvényeket válogattam ki: szövésről-fonásról, házimunkáról, házi környezetéről szólókat. Ezek fogalmi köreit még kibővítettem a természetről, természeti jelenségekről, időről szóló talányokkal. Ez utóbbiak a lányok érdeklődési körébe igen gyakran belekerültek, sokkal inkább, mint a férfi-életmód körébe tartozó rejtvények.

A népköltészeti hagyományok területéről legkisebb számuak a fonóházi rigmusok, mondókák. Ezidőszerint csak egyterületről /Északbükkalja/ sikerült gyűjteni /főtt kukorica feladó mondókák/, más tájakon eddig még nem jöttem nyomára fonó-rigmusoknak.

A játékok kiválasztásában a fonó helyi és munkamenetbeli sajátosságaira kellett figyelni. A példatárba azok a gyűjtött játékok kíváncsoltak, melyeket a szűk munkahely, a fonogatás, üldögélés, az attól való szabadulásvágy - és természetesen a kétnembeli fiatalság ideiglenes különléte, majd találkozás - e tényezők mindegyike együttvéve határozott meg. Ismét hangsúlyoznunk kell, hogy a fonó volt a leghosszabb és legellenállóbb téli idénymunka, s így a fiatalságnak is leghuzamosabb együttléte. A télen oly kedvelt zárthelyi játékokat itt játszották állandó társaságban. Külön lányjátékokat és legények,-lányok együttjátzásait, ezt a két szakaszt, a fonóéletben látjuk megosztva. A leányjátékokat, melyek zömét a testedző, ügyesen megszerkesztett, megformált hancurozások alkották, a fonón kívül nehéz elképzelni. A kukoricafosztó, dohányssimitó, tollfosztó nem volt alkalmas a lányok külön hancurozásaira. A legények-lányok közös párosító játékaik is a fonóban fejlődtek ki legjobban, épen azért, mert itt találkoztak leggyakrabban. Szűk volt ugyan a tér, de a guzsaly, orsó, kender, nem sokat foglalt el belőle, a teret aránylag jobban tudták bővíteni, mint más zárt munkahelyeken. - Nem esünk tulzásba és egyoldalúságba, ha a lányok testedző játékaik, bár ezek egy kis részét a legényektől vették át, továbbá a legények-lányok együttes párosító játékaik a fonóéletre jellemző játékoknak tekintjük. Ezeken kívül apró tréfás beugrató játékok is voltak, melyeket legszivebben a fonóban játszottak le.

Külön figyelemreméltó a mutatványok, maskarék bevittele a fonóba. A mummákat, ihesztőket, ötöztetetteket, masmuszokat, paszulykákat, pacurkákat, pócurkákat, pócirkákat, pucerkákat, putyerkákat, mócirkákat, móriókat, maskurákat leggyakrabban mint fonóemlékeket emlegették az adatközlők. Határozottan úgy nyilatkoztak, hogy a téli időszakban fonóházról-fonóházra menve, szerepeltették e maskarákat, s csak másodsorban használták ezeket koledálásra, disznótorok idején. Ezeket a maskaraemlékeket válogatás nélkül közlöm. Nagyon sok változatuk van, s az adatközlők szóbeli visszaemlékezései a maguk közvetlenségében mind-mind csupa élményt sugároznak. A szószerint lejegyzett adatokból nemcsak megismerjük a maskarázást, de kiérezzük a közlők őszinte vallomásait, vélekedéseit is, megfigyelhetjük, hogyan becsülték, élvezték a maskarázásokat, milyen jelentőséget tulajdonítottak e játékoknak a régi fonóéletben.

Az adatok minőségi kiválasztásában sok az engedmény.

Az anyag tulnyomó része esztétikailag is értékes. Szép és szórakoztató. Akadnak aztán dalok, játékok, találós mesék, melyekben darabos, vaskos részek ütköznek elő, a maguk természetességében. Adattárról lévén szó, az anyag közlésében naturálisaknak kell lennünk, a néplélek skálájának lehetőleg minden fokát meg kell mutatnunk. A szellemi javak kiválasztásában értéknek kell elfogadnunk mindazt, amiben van ötlet és megszerkesztés, formába öntés még akkor is, ha a kérdéses adatok vizsgálatában a mai ember izlése a régi népizléssel nem ért egyet.

Vizont az is természetes, hogy a szellemességet mindenképpen nélkülöző adatoknak nincs helyük a példatárban.

Általában azokhoz az adatokhoz ragaszkodtam, melyek elterjedettsége bizonyította, hogy a népizlésnek megfelelő, tartalomban és formában jelentős emlékek.

Ezek közt jó számmal találhatunk olyanokat, melyekben ma is van szépség, szórakoztató erő, s a népművészeti tömegmozgalmakban közvetlenül, vagy közvetve felhasználhatók.

Felosztás, elrendezés.

A gyűjtött és kiválasztott anyag alkalmasmak bizonyult a példatári csoportosításra.

Ez a gyűjtemény még nem teljes. De az eddig előkerült adatokból is - megfelelő csoportosítással - már kibontakozik egy leíró rendszerezés lehetősége. A csoportosításban kategóriák, műfajok, típusok és változatok szerepelnek, melyek a fonó költészetéről és játékvilágáról nemcsak álló, merev képet adnak, de e szellemi javak térbeli mozgására, elterjedésére is figyelmeztetnek.

Az anyag elrendezésében két törekvés ütközött össze: a tájak szerinti megkülönböztetésre és az egységre való törekvés. Kívánatosnak látszott a folklóre-anyagnak elsősorban tájak szerinti csoportosítása. A népköltészeti, népzenei és népi játékanyag egyes műfajai egy-egy kiemelt földrajzi területen belül meg-megismétlődve kerültek volna sorra.

A tájak szerinti főcsoportosítást azonban nehézségek gátolták meg. A hagyományanyag földrajzi rétegződése több helyen összeolvad. Sok az érintkezés. Az eltérések még leginkább nyelvi és népzenei vonatkozásban érzékelhetők, gondolva az egyes nyelvjárási területekre. De a nyelvi és zenei eltérések nem eleget érdekeltek a teljes hagyományanyag földrajzi területenkint való megkülönböztetésére - gondolva a cselekményes adatokra /játékok/, melyek nagyjából mindenütt ugyanazok, legfeljebb elnevezésük, vagy szövegezésük - itt-ott dallamkészletük változott tájankint.

A földrajzi csoportosítás ártott volna a példatár egységes, összefüggő összeállításának. Az itt sorra kerülő szellemi javak műfajai, kategóriái, sőt, már eddig is fellelt típusai feloldódtak volna, szétszakadtak volna különböző helyeken bemutatott változatokra. A műfajok, kategóriák tájankinti állandó ismételtetése is a szerkesztés rovására ment volna.

De nehézséget támasztott a gyűjtés tájankint eltérő sikere is. Egyes helyekről több, másokról kevesebb adat került

felszínre. A felkutatott területek gazdagabb, vagy szegényebb eredményeiből könnyelműen következtethetnénk egyes tájak hagyománygazdagságára, vagy szegénységére. A gyűjtés közben maradt fehér foltok, vagy szegényes eredmények mögött még lappanghatnak fel nem kutatott emlékek, vagy ha már nincsenek, nem valószínű, hogy régen sem voltak.

Az anyag csoportosításának legszilárdabb alapja a kategóriák és műfajok, s ezeken belül a tárgykörök szerinti felosztás. A hagyományok tájankint eltérő jellegzetességei majd ezek leíró ismertetése során az egyes hagyománytípusok és változatok tájankinti összehasonlításakor tűnnek ki.

A példatár beosztásának vázlata:

A. Népköltészeti emlékek.

I. Dalok.

1. Lányok dalai. /Lányélet dicsérete, legénytréfáló, öregeket tréfáló dalok, párosítók, legényvárók, hívogatók, legényfogadó nóták/.

2. Legények sétadalai. Erkező dalok.

3. Legények-lányok közös dalai /legény-leányvásár, felelgetősek, házasságréfáló dalok, esti dalok./

4. Szakitva bucsuzó dalok, kesergők.

II. Balladák.

1. Komoly balladák.

2. Víg balladák.

III. Mesék, mondák.

1. Ördögszerető, halottszerető mesetípusok, keveredett típusok.

2. Temetől tárgyu mondák.

IV. Találós mesék. /Szöveg-fonás, lakóhely környezet, természeti jelenségek, természeti környezet, emberi környezet tárgyköréből./

V. Rigmusok, mondókák. /Kukoricafeladás, gedabérezés/.

B. Játékok.

1. Lányok játéka. /Táncos játékok, testedző játékok, beugratók/.
2. Legények-lányok közös játéka. /Párosítók, legényügyességi játékok, beugratók/.

C. Maskarák.

A példatár műfaji beosztása nem fedi pontosan a fonó, mint népszokás egyes szakaszait, de a csoportosított anyag jól felhasználható e szakaszok illusztrálására.

Az adatok leíró ismertetése, közlése.

Az egyes kategóriákon, műfajokon belül tematikailag és formailag összetartozó vagy legalábbis rokon vonásokat mutató hagyományok, ezek a többé-kevésbé népies változatok jól felismerhető típusokban összegeződnek. Egyező és eltérő vonásaik alapján világosan kiütközik rajtuk a rokonság, s egyuttal a tájbeli színeződés, variálódás.

Leíró ismertetésük ezért nem szorítkozik csupán a közlésre, hanem kiterjed egyrészt az eddig fellelt típusok általános tematikai és formai jellemzésére, másrészt a változatok összehasonlítására.

Az anyag tipológiai felosztása a változatok bemutatásával a gyűjtemény eddigi eredményeiről meglehetősen áttekinthető képet ad. Vannak típusok, melyeknek a jelenhez mérten feltűnően nagy számú változatai kerültek felszínre. Országsszerte még sokfelé ismertek. Borsod csaknem egész területén sűrűen el vannak terjedve /kiházásító dalok több ismert típusa: "Sárga csikó, csengő

rajta", "Széles a Tisza, magas a partja", "...né káposztát főz", "Zug az erdő, zug a mező..", lánydicsérő dalok közül: "Ez a kislány úgy éli világát.."; esti dalok közül: "Este van, este van, elmúlt kilenc óra..", legény-leányvásár-dalok: "A-i vásártéren." Ide tartoznak a házasságtréfáló monológok: "Mikor még én tizenhét éves voltam..", a balladák jó része: "Halálra táncoltatott lány", "Mégöltek egy legényt..", "Gyöngyvári urfi", a vigballadák közül: "Egyszer egy királyfi", "Ha kihajtom a libámat..", "Elmentem a piacra..", idetartoznak a mondák a sirkeresztrabló legényről, a találómesék szövő-fonó munkáról, házi környezetéről szóló típusai, idetartozik a játékok zöme.

Vannak változatokban gazdag típusok, melyek a megye bizonyos tájain terjedtek inkább el, s az illető tájaknak szinte napjainkig fennmaradt hagyományörző erejét példázzák /"Száras görét égettem" - játéktípus Északborsodból a közepső Sajóvölgytől a Bódvavölgy-Cserehát tájain, Hernád-völgyön át az abauj-zempléni Hegyközig, - "Keresd meg a tüt" - játéktípus az abauj-zempléni Hegyközben, fonóverseny-játékok a barkóság területén. A kiházasító dalok csoportjából "Lányok ülnek a toronyban" ma még a Bodrogközben ismeretes, - kukoricarigmusok Észak-bükkaljáról "Gedabér-szedés" Délbükkaljáról.

Mindkét népes rokonság változataiban az alig észrevehető eltérések mellett élesebb, színesebb eltérések is érezhetők. Külön vizsgálatot igényelnek azok a típusok, melyeknek eddig kevés változatát sikerült felszínre hozni, de e változatok a megye egymástól távoleső területein is felbukkantak, s jól érzékelhető, színes eltéréseik vannak. A hagyománykincs régebbi rétegeihez tartoznak, történeti értékük nagy /kiházasító dalok közül: "Kitették a selyemkendőt lobogni.." táncos játékok közül: "Hej tulipán, tulipán..", idetartoznak az ördögszeretőről, halottszeretőről szóló temetői mesék, maskaracsufoló dalok, tréfas halottbucszató maskarajátékok sirató dalai./Ki kell emelnünk azokat a típusokat is, melyek szűkebb földrajzi

területekre korlátozódnak, s változataik eddig nagyon gyéren kerültek elő. Van köztük sok történeti értékű, régi emlék, de kevesen emlékeznek már rájuk /a fonóban megölt Varga Jani balladája/, a legénybosszunak áldozatul esett Szücs Marika balladája. Előkerültek olyan típusok is, melyek szórványos jelenségeknek tűnnek, de megszerkesztésük, formai értékük arra vall, hogy valaha népes rokonságuk volt, de ez a rokonság kihalt /"Mondj uradnak engem!" vigballada Bodrogközben, ülő tánc Abauj-zepléni Hegyközben, hónapok neveit recitáló legényváraó daltípus az alsó Hernádvölgyben, "Sárilika"-táncjáték Délbükkalján/.

Bekerültek végül a példatárba olyan adatok is, melyeket nehéz tipológiai rendbe sorolni. Változataik nincsenek, nem érződik rajtuk, hogy hagyományos multra nyulnak vissza. Szórványos jelenségek.

A hagyománykincs tipológiai elrendezésében és a típusok, változatok leíró ismertetésében az egyes műfajoknak megfelelő szempontok érvényesültek.

A dalok tipológiája a tematikai, szövegbeli és dallambeli rokonságra épült. A változatokban felismerhető szöveges és melodikus rokonság jól kifejezi az egyes típusok tematikai egységét. A szövegváltozatok valamivel szorosabban tartanak össze, mint a dallamváltozatok. Ez utóbbiak egyes tájak zenei izlésének megfelelően a dallamfordulatokban merészebb eltéréseket csendítenek meg, sőt más dallamtípusokra is átugranak. - Általában a dalszövegek kezdő sorai foglalják össze a változatokat típusokba.

A dalokéhoz hasonló a balladák tipológiája. E műfajnak a fonóélet keretében hangsúlyozottan kiemelt néhány típusát a balladai mondanivalók, a hozzájuk alkalmazkodó szövegek és dallamok határozzák meg. Kevés kivétel itt is van. Egyes balladai szövegek közhelyek, sőt, zenei frázisok is, olykor-olykor átousznak egyik balladatípusból a másikba. Egyébként a balladaváltozatokban is gyakori jelenség tipikus szövegekhez tipikus

dallamok kapcsolódása. A mesék területe le van szűkítve temetői tárgyú mesetípusokra. A mesék változatai a különböző tájak nyelvi és stilisztikai eltéréseinek megfelelően színeződtek, de emellett finom tartalmi eltéréseket is mutatnak.

A mondák, történetek néhány típusa ugyancsak temetői tárgyú. E típusok a temetőben lejátszódó események fajtái szerint oszlanak meg. A változatokban nemcsak a tájnyelvi eltérések, de a rögtönzések, beállítások, helyzetteremtések többféleségei is kiütkeznek.

A mondókák kis szűk körében, - mivel eddig csak elszigetelt két területen sikerült rájuk bukkanni, a leíró ismertetésének nincs lényeges szerepe.

A játékok tipológiai csoportosításának szempontja más a lányjátékokban és más a legények-lányok párosító játékaiban.

A lányjátékoknál a mozdulatok és ezek megszerkesztésének féleségei a tipikusak, táncos játékokban tipikus szövegek is szerepelnek. Ezért a leányjátékok típusait a mozdulatok fajtái és a szövegek tipikus előfordulása esetén - a szövegkezdések is jelzik.

A párosító játékok a párbeszédes formák közhelyekké vált kezdő sorai szerint vannak típusokba osztva. Ez a formális megkülönböztetés megkönnyíti az áttekintést, s alkalmas arra, hogy szemléltesse a párosító játékoknak a fonó mint népszokás tárgyalása keretében történt tartalmi ismertetését.

A maskarák leíró ismertetését az adatközlők szóbeli vallomásai adják. Ez a kategória az egyetlen, melyben tipológia helyett a különböző típusu maskarák tájak szerinti együttes megszólaltatásán van a hangsúly.

Dalok.

A fonó szellemi javainak megteremtésében a lányok voltak a kezdeményezők. A dalos hangulatot is ők teremtették meg. Az ő hangjuk töltötte be először a fonót sokféle, változatos dallal /leánydicsérők, csufolódók, kiházásítók, legényvárók, hívogatók/, s mikor a legények - sétadalaikat mintegy kívülről hozva magukkal, - megérkeztek, megint csak a lányok gyujtottak rá szerelemre hívó dalokra.

A fiuknak nem illett a fonóban kezdeményezni a dalt. Hogy mennyire kialakult a hangadás a lányok részéről, s e tekintetben a legények várakozó, sőt követelő szerepe, példa rá a szentistváni matyó dalkövetelés: a fonóba megérkezett legények kemény lábdobogással követelték a nótát. Ők rendeltek, a lányok engedelmeskedtek. A fiuk kezdetben csak hallgatták a lányok nótázását /általános megfigyelés/, majd aztán ők is beleszóltak. Vagy versszakról-versszakra, illetőleg sorról-sorra felelgettek, vagy aztán ők kezdtek olyan dalokat, melyekbe megint a lányok kapcsolódtak bele.

/Páros felelgetős dalok, esti dalok, házasságréfáló legénymonológok/. A fiuk szerepe tehát kiegészítő jellegű volt. Azt a hangulatot, amit a lányok fellobbantottak, tovább terjesztették. A lányok hangjára ők adták meg a visszhangot. A lányok hangvezetésének változatos, széles skálájára ők adták a kiséretet.

A kétnembeli fiatalság hol eltérő, hol érintkező dalos szereplése tükröződik a dalok formájában is. A lányok formakészlete tarka egyvelegben halmozódott össze. Dallamaik nagy része játékos apróság. A fonóban dalolt régi és új szerkezetű népdaltípusok, műdalokból alakult népdalok, s néhány jövevénydallam közt erősen kiválnak olyanok, melyek leányok ajkára kíváncsoztak.

A refrénes dalok régi szerkezetű dallamok jellegzetes kis leánydalcsoportját alkotják a maguk vissza-visszatérő játékos

szövegszólamaival/ ".. erre gyere galambom", - "Ica te, Sári te!", "Rip-rop, ropogós a gerenda"- stb../ Ezek zömmel a legény-leányvásárdalok. Élesen kiütőköző példák a tulajdonrészt dur hangnemű ütempáros szerkezetű dalocskák /"Széles a Tisza, magas a partja..", "Sárga csikó, csengő rajta.." - párosító daltípusok/, a fonóban még néhány évtizede igen népszerűek voltak, fiatal lányok és lánygyermekkedvelt játékdallamai.

Feltűnő a heterometrikus dalok igen gyakori szerepe. A dallamok sorai feltűnően mozgékonyak, szeretnek elfutni, ugrándozni. A szótagszámok játszi váltakozásában érezhetően tért nyert a leányok dalos kedélye.

Bőven vannak példák a ritmusváltásra is. Ugyanabban a strófában gyakran megváltoznak az ütemek. A lányok igen kedvelték a diszitó szavak halmozását. Legénydalokban is gyakran fordultak elő diszitó szavak, de ezek rövid, kurjantásoknak beillő indulatszavak voltak. Viszont a lányok diszitó szavai bővebben áradtak, a dallamsorok nagy részét lefoglalták, sőt, néha-néha dallamkezdő szerephez is jutottak /"ladiladiladilom..", "sárga rece cingedrom..", "hej de cinge-cingedrá.." stb../.

A heterometrikát, heteroritmikát kedvelő refrénes, ütempáros, diszitószavas leánydalok a maguk összességében játékos, csevegő hangú beszéd hatását keltették, a lányokra jellemző csapongó, szeszélyes hangulatu kis pletykás nóták voltak.

A legények dalain a lányokéhoz képest bizonyos kiértékeltség, következetesség érződik. Hangváltások, szótagváltások fordultak itt is elő, jelezve a hangulat hullámzását, de a dalok megszerkesztésében a lányokéhoz hasonló formaváltozatosságot nem találunk. Dallamkészletük egyszerűbb.

Lányok dalai.

Együttdalolásuk menetében megfigyelhetők olyanok, melyeket inkább a legények távollétében nótáztak, s olyanok, melyeket vagy egymás között, vagy a legények jelenlétében is mertek dalolni, amazok tréfálására.

Az előbbiekhöz sorolhatjuk a leánydicsérő, gonyolódó, kiházasító, legényváró, legényhivogató dalokat, utóbbiakhoz a legény-leányvásár-nótákat, házasságra csalogató dalokat. Ez utóbbiakra gyakran adtak tréfás dalféleletet a legények.

+ + + + +

A leálynóták külön területére utalnak a leányjátékdalok. Mivel ezeket játék közben dalolták, bemutatásaikra a leányjátékok ismertetésének körében kerül sor.

Leánydicsérők.

DORNAZÁRA GYERTEK...

KISSUNYI PÉTERKA 1924.
DORNAZÁRA 1936.

TEMPO GIUSTO (BARBERSÁG)

fo - mi - hoo - zaa - ra gyertek hoo - zaa - sod - ni,
Mert ott tud - nek sá - ni fon - ni várt - ni
ott káptak fel a fo - ir de - lin ková - r
Le gó nyeknek a szép kislány - zsa - re - tót

TARDONÁRA GYERTEK...

ISZÁNY GÁBOR SZÜZSANNA 1924.
TARDONÁRA 1936.

TEMPO GIUSTO LENTO (BARBERSÁG)

Tár - do - ra - ra gyertek sá - ni - sod - ni
Mert ott tud - nek sá - ni fon - ni várt - ni
ott kap - ták fel a váz - nat, a ková - r
Le gó nyeknek a szép lány - zsa - re - tót

A VIG TARDI KISLEÁNYNAK...

TEMPO GRASSO LENTO

(MAYÓSAIG)

FORDÓ BÜNYI 404.
TARDI 763

A musical score for a song. It consists of four staves of music with lyrics written below each staff. The lyrics are in Hungarian. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat. The tempo is marked 'TEMPO GRASSO LENTO' and the mood is '(MAYÓSAIG)'. The song number is 'FORDÓ BÜNYI 404. TARDI 763'.

A vig tar-di kis le-ány-nak ni-ko-pár-ta
ni-ker meg-ye ma-ra - tá a fo-ko-za
ty-ze se-ze az -ny pa-ty a ha-ly se-ly'
gye-ze ma-ra - ty-ze ma-ra a - ma - ly'

A vig tardo kisleányunk van pánja.

Ez a nagyja ál hozzá a furdába.

Észrevesse his ezimáját öcsöpengetyi,

Ez a nagyval a babáját öleli.

ÉVES ANYÁ, MOST VAGYOK...

TEMPO GRASSO LENTO

(TISZTÁJ)

DOROS JÓSEF 344.
TISZTÁJ 760

A musical score for a song. It consists of four staves of music with lyrics written below each staff. The lyrics are in Hungarian. The tempo is marked 'TEMPO GRASSO LENTO' and the mood is '(TISZTÁJ)'. The song number is 'DOROS JÓSEF 344. TISZTÁJ 760'.

é - ves anyá most va-gyok ma - ly - ba'
most va-gyok a fi - am ma - ra - dik ty - ba'
kár se - ze meg se - ze - set pár - hoz ma - ni
Ez ma baba-ty baba-ty a ma - va-tya - ni.

ÉDESANYÁM, MOST VAGYOK...

TEMPO GIUSTO LENTO

(BAROKÓSAG)

SÁFRÁNY JÓSEF ford. és
ZAJNOKAI 1904

Ed-dés anyám, most vagyok én, I - dős
Most ve-gyok a ti-zen-há-ta dik évbe
Kér ve-lő még en-gé-met fér - hes ál-mi
Béna helyet bíró-t el - her - ves-té-t.

ÉDESANYÁM, MOST VAGYOK...

TEMPO GIUSTO LENTO

(BAROKÓSAG)

SÁFRÁNY JÓSEF ford. és
ZAJNOKAI 1904

Ed-dés anyám, most ve-gyok én, I - dős
Most vagyok a ti-zen-há-ta dik évbe
Kér ve-lő még en-gé-met fér - hes ál-mi
Béna helyet bíró-t el - her - ves-té-t.

MI VAN AZ EN SELYEM KÖTŐM...

TEMPO GIUSTO LENTO (SZÁRAZVÖLÖR) B. HOLLÓ BERTALANNA CSO. KÖRNYI 1948

ki van az én selyem kötőm vérsí - vé,
Nem vagyok én a lá - nyoknak u - tói - je
Sem c - le - je Sem u - tói - je nem vagyok.
Bárna legény sze re - ró - je most vagyok.

Fonóházunk da szeépan van kifejtve,
Odajár a legényeknek eleje,
As een kedves galambom is odajár,
Betekint a fonóházunk ablakán.

MI VAN AZ EN SINGOLT KENDŐM...

TEMPO GIUSTO LENTO (MAYÓCSÁG) KLESZÓ GYULÁNS 78.é. TARDI 1960

ki van az én sin - golt kén - dőm va - siva
Nem vagyok én a lá - nyok - nak az u - tói - je
Sem a - lá - je Sem u - tói - je nem va - gyok ed - vogyok,
Bárna légény sá - j haj sze - re - ró - je most vagyok.

Haragosnak rám a kis tardi lányok,
Hogy én mindég tiatta fehérbe járok.
Kit gyászoljak én még? Él a szerető, szerető,
Nem takarja sá - j haj, a kis tardi temető.

MÉGER AZ ÉDESANYÁM...

TEMPO GIUSTO (BARKÓCSÁG) PATVARDOS TERZI 16d. SAJÓMÁRCS 1907

Még-ve-ér az éj - de's anya-am nem tudom mi - ér!
Tár-to-ltam szép sze-re - rőt tá-lan csak az - dr

Nem bí-rom én ha vár is ha ág-yon - ver is

Tár - toltam szép sze-re - rőt de még fogak is

Detailed description: This is a musical score for a song. It features a treble clef and a key signature of one flat. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO' and the mood is '(BARKÓCSÁG)'. The composer is 'PATVARDOS TERZI 16d. SAJÓMÁRCS 1907'. The lyrics are written in Hungarian. The score consists of three staves of music with lyrics underneath. The first staff has two lines of lyrics. The second staff has two lines of lyrics. The third staff has two lines of lyrics.

MÉGER ENDEM AZANYÁM...

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBÜKKALJA) PATÁKI SÁNDORNÉ SZOMHOLYA 1916

Még-ve-ér en-ge-ni az anyám de nem tu-dom mér
Tár-to-ltam szép sze-re - rőt ta-lán bi-e a - zér.

Nem bí-rom én ha vár is ha ág-yon - ver is

Tár - toltam szép sze-re - rőt de még fogak is.

Detailed description: This is a musical score for a song. It features a treble clef and a key signature of one flat. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO LENTO' and the mood is '(DÉLBÜKKALJA)'. The composer is 'PATÁKI SÁNDORNÉ SZOMHOLYA 1916'. The lyrics are written in Hungarian. The score consists of three staves of music with lyrics underneath. The first staff has two lines of lyrics. The second staff has two lines of lyrics. The third staff has two lines of lyrics.

AZ GLÁZSI KISLÁNYOK...

TEMPO MISTO

(ROKODTÁJ)

SZABÓ FERENC 40 d.
BORSÓGLÁZI 1942

The musical score is written on three staves. The first staff is a treble clef with a key signature of one flat and a 3/4 time signature. The melody consists of eighth and quarter notes. The second staff contains the lyrics in Hungarian, with some words written above and some below the notes. The third staff continues the melody with a final quarter rest.

Az o - la - sui kis - lányok 1 - cse te Sári te
Kis - lányok - ni járnak 1 - cse te Sári te

He - za jönnek vi - za - sán cse - kot mi - nek d - de - tén

Haj de cingá cinged rá 1 - cse te Sári te

Gunyos, csipkelődő hangu dalok.

A VÁRALJI FONÓHÁZBAN...

TEMPO GRISTO LENTO (DÉLBŐKÖRÜL) TELEKES MÁRDI 176. CSERÉPKÖRÜL 1991

A VÁRALJI FONÓHÁZBAN...
 TEMPO GRISTO LENTO (DÉLBŐKÖRÜL) TELEKES MÁRDI 176. CSERÉPKÖRÜL 1991
 A váralji fo-nó házba' cseré-ke-ke
 Lány fi-zé-ti a mu-sai kőzet csi-ke-ke
 Fe-dig a lá-gyá-ri-ka-ri
 Hogy a nyá-ri - nyá-ri-je ke-ke-ke

HEJ A NYÍRI GAZ LŐGÉNYEK...

TEMPO BIJUDO (ABALJ-ZEMPENI HEGYKÖZ) PUTO ANGERLÓKÉ 456 NYÍRI

HEJ A NYÍRI GAZ LŐGÉNYEK...
 TEMPO BIJUDO (ABALJ-ZEMPENI HEGYKÖZ) PUTO ANGERLÓKÉ 456 NYÍRI
 Hej a nyí-ri gaz lő-gé-nyek
 He-ze-ke-ke is fe-gő-nyek
 He a nyí-ri gaz lő-gé-nyek

MIRÓHÁZI LŐGÉNYEK...

GRISTO LENTO (ABALJ ZEMPENI HEGYKÖZ) PUTEKÖRÜL MÁRDI 176. MIRÓHÁZI 1997

MIRÓHÁZI LŐGÉNYEK...
 GRISTO LENTO (ABALJ ZEMPENI HEGYKÖZ) PUTEKÖRÜL MÁRDI 176. MIRÓHÁZI 1997
 Mi-ke-ke-ke / He-ze-ke-ke / He-ze-ke-ke
 He-ze-ke-ke / He-ze-ke-ke / He-ze-ke-ke
 He-ze-ke-ke / He-ze-ke-ke / He-ze-ke-ke

A VÁGÁSI LEŐNYŰKNEK...

TEMPO CRISTO LENTO (ARÁJ) ZEMPLÉNI HEGYKÖZ) PAPP PAVLÁND 49d.
KOVÁCSVÁRIK'S 1962

A vá-gá-si le-gé-nyűk-nek. Nín csak pá-zák
le-gé-nyűk-nek leu-pat zai-nak a ci-gány-nek
Úgy mu-zsi-kat - nak is-számít.

A KARCSEI MESZEGÖDŐR...

RUBATO (BODROGKÖZ) LÁNYA JÓSEFNE 48d.
KARCSEI 1962

A karc-se-i mesze-göd-ör úgy a legény
mint ze-ke-kár. Az új-tö-rít az ab-tok ra
Majd ki tö-rí a nyá-válya

EZ A LEGÉNY SZALMA-KALAP...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (DÉLBÜKKALJA)

HESY ARANKA 196.
BOGÁCS 1957

És a legény szalma-kalap
Csakra vár az
sz-lak a-lak
Greggyjányom aggyál ma
Né férje a rossz-de-ki

ÁRPA ÁRPA...

TEMPO GIUSTO LENTO

SZÉLESÉN KIVÁZSOLÓT

Ár-pa ár-pa
de nő-vid a szá-ra
vá-lo-gat a le-gény a le-ány-ba
Mit vá-lo-gat ha néha a-hal-ja . ben-na
E-gye meg a vá-lo-ga-tós fe-ne.

NEM DALOLOK OLYAN NAGYON...

TEMPO GIUSTO ALLEGRO (BODROSKÖZ) NAGYHÁZI ANTALNÉ 70d.
TISZAKARAD 1962

Nem da - lo - lok olyan nagyon
Mer ki - hal lik az ab - lakon

Há - rón le - gény ott háll gat - ja ra - ka ra - ka

Fagg - jon a - da az a - ja - ka.

Gyerünk lányok, hosszunk gyertyát,
Engessük fel az ajakát,
Bomoljon meg az ajaka, raka-raka,
Minek tette az ablakra?

NEM DALOLOK MÁR EN NAGYON...

TEMPO GIUSTO ALLEGRETTO (BODROSKÖZ) SIMON JÁNOSNÉ 41a.
MONYHATANYA 1962

Nem da - lo - lok már en na - gyon
Mer ki - hár - ják az ab - lakon

Há - rón le - gény ott háll gat - ja ri - ki ra - ka

a - da - ja - gyot az a - ja - ka.

Hossuk csak ki a kis gyertyát,
Olvaassuk fel az ajakát,
Bomoljon meg az ajaka, riki-raka,
Minek rakta az ablakra?

MÁR CSERÉPES VIG CSERÉPES... VIRÁG LAJOSNÉ 36d.
CZEREPRAU 1908

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBUKKALJA)

Mán cse-rép-be' vig cse-rép-be' nám ta-ná-lok tá-fo-tó
Mán cse-rép-be' vig cse-rép-be' nám cse-ke-letk
szí-ve-vel
A mi né-zen ni má-ja fá-lu-ka'
Mán fá-lu-ka' fér-ho-mi má-ja-ki
A cse-rép-er lé-gé-nyekkel nám kó-ros-ás be-ze-ri-ti.

MÁR MINDENK...
KÖZÖS

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBUKKALJA) VIRÁG LAJOSNÉ 36d.
KÖZÖS 1908

Mán mi ná-ink úgy-e Mánci-ka-m, hozzá ru-ber
vi-sz-tek Mán mi ná-ink úgy-e Mánci-ka-m
má-nyos-ka-letk sze-let-tek. Mert mind o-pan
már minde-ke a mo-ctani lé-gé-nyek be-ze-ri-ti
egy a tá-ny-er té-ri a ma ná-ink-er

Mánk előtt-egy-e Máncikám, kinyitott a székéti,
A lé-gé-nyek-egy-e Máncikám, oda-járnak esze-olni.
Be nám esér, de nám esér a kinyitott virág-er,
Szecs-ned-asszony-egy-e Máncikám, szép ál-dó lé-nyek-er.

PORZIK A VIRÁGOS KENDER...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKÓCSÁG)

LŐRINCZ PÁL 54 é.
MÁLYINKA 1959

por-zik 'a vi-rá-gos kender

Bo-lond a ged-dé-si ám-bér fá-lá-sé-git.

más sze-re-ti, ő meg az ab-lá-ken ná-zi

PORZIK A VIRÁGOS KENDER...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKÓCSÁG)

BARTOK MARCELLASZ.
SAJÓMÉRCSÉ

Por-zik a vi-rágos kender Bolond a merce-i

em-bér Fe-le-sé-i-git más sze-re-ti

ő meg az ab-lá-ken ná-zi

AZ A HÍRŰS DOMAHÁZI...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKÓSA) EZEK MÁRIA DOMAHÁZI 1846-1906

Áz a hí-Űs do-ma-há-zi má-nyac-ka
Egy-egy fegyver ké-zi-gé-vel és es-ze
Nem ké-ve-ldi és é-rti
Ez a csak a csak a pa-ll - kár-tya.

MENYECSEKÉNEK NEM JÓ...

TEMPO GIUSTO ENLIVEN ELTEROBBOT

Menyecs-ke-ké-nek nem jó to-mi
Már ké-ve-let sé-nak na-mi
Ke-ve-let ke-ve-let és a rászá-ll le-ve-let
Me-nyecs-ke-ké-nek de ké-ve-let.

NEM SZERETEM ÉN AZ OLYÁT...

TEMPO GIUSTO ALLEGRO (BODROKSZE) MÉRÁS PÁLNE SEMJÉN 1962

Nem sze-re-tém én az o-lyát hm.
Ki a legényt kicsufolja hm.
Mér a legény vasvárosi, hm.
pu-ha-párna kó-ma-kó-ma hm.

Nem szeretem én az olyát hm..
Ki a legényt kicsufolja hm..
Mér a legény vasvárosi,
Kutyasz...t kopálnak vele, koma-koma hm..

Nem szeretem én az olyát, hm..
Ki az asszonyt kicsufolja, hm..
Mér az asszony csörgő kacska,
Csörgő-csörgő a pítvarba, koma-koma hm..

Nem szeretem én az olyát, hm..
Ki az embert kicsufolja, hm..
Mér az ember szeszkever,
Ha megrugom, pincébe száll, koma-koma hm..

HAJA HAJA KENDER-MORZSA...

TEMPO GIUSTO

(MATHÉSIK)

PONED BÜZSI 40s.
TARD 1908

The musical score consists of four staves of music in a single system. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The melody is written in a simple, rhythmic style. Below each staff, the lyrics are written in a stylized, handwritten font. The lyrics are: "Ha - ja ha - ja kán - dör - morzsa ha - ja", "Pa - tóg a taa - ra tóúm ed - dör any - ja", "Hé is légyék aggyú a - gós - sós - gó", and "Míg aha is csak a . . fi - a pi - lí - sós - gó".

Ha - ja ha - ja kán - dör - morzsa ha - ja
Pa - tóg a taa - ra tóúm ed - dör any - ja
Hé is légyék aggyú a - gós - sós - gó
Míg aha is csak a . . fi - a pi - lí - sós - gó

Párcsitó dalok.

LÁNYOK ÜLNEK...

TEMPO GIUSTO ALLARGO (BOPROGKÖZ) TÓTH LAJOSNÉ 78 d.
LACA 1962

Lá - nyok ül - nek a fa - rang - ba gyöngyök béké - re lá - val,
Ar - ra gyö - nek a leg - nyek sár ga sarkán zú - val,
Lá - nyok vad - nak, szép - nek vad - nak pi - ros az or - csi - tok
Hog - ya tud - nán rá - tok ve - tén szí - vón sze - nek - nek.

Öt állnak már a legányok körül karikába,
Azna megvan /Balla Julia/ gyöngyös kis partába.
Azt kérdezik a legányok, ugyan ki a lányát?
Ódasszik /Szabó Bálint/, hogy az ő babája..

LÁNYOK ÜLNEK...

TEMPO GIUSTO ALLARGO (BOPROGKÖZ) NAGYVÁRI ANKALAI 70 d.
TISZAKÖRÖS 1962

Lá - nyok ül - nek a fa - rang - ba rád sze - szel ru - tá - ba
A - mit gyö - nek a leg - nyek az kar - dí - tás - ná - ba
Lá - nyok vad - nak szép - nek vad - nak pi - ros az or - csi - tok
Ar - ra - ra - nek béké - le - nek ha rád zók vol - ná - tok

Amott állnak a legányok körbe karikába,
Azna sőtél /Varga Mami/ rózsaszín ruhába.
Kérdeik mindig a legányok, vajon ki a lányát?
Ódasszik /Kántor Pali/, hogy az ő babája..

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GUSTO LENTO (BARKÓSÁG) BARTÓK MARCELLA 61é. SAJÓ/MERCSE 1967

Zúg az erdő zúg a mező vajjon ki
zúgát-ját Tá-lan bi-zony (Csá-tó Bealint)
a lovát ug-rat-já.

Vig ő maga, vig a lova, vig a paripája,
Vigan varja /Bartók Ilus/ a megvetett agyba.

/Bartók Ilus/ selyem agya magosra van vetve,
/Osztó Bealint/ a kalapját rajta felejtette.

Add ki Ilus a kalapom, hogy tűsöm fejembe,
Hogy ne sínesen a fényes hold ragyogós szomszamba.

E szövegekre dallamváltásokat, a fenti példának megfelelő szövegrészeknél, a második versszakból kezdve tetszés szerinti lánynevekkel:

Vari.:

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GUSTO LENTO (BARKÓSÁG) RUTTOR JÁNOS 64é. DÉBÉSTAPOCSÁNY 1960

Zúg az erdő zúg a mező u-gyan ki
zúgát-ját Tá-lan bi-zony (Ló-rinc Talya)
a lovát ug-rat-já.

Vari. I

ZŰS AZ ERDŐ...

TEMPO QUASTO LENTO (BARKÓCSÁ) *szépen, jól és szelíd hangon* (BARKÓCSÁ 1961)

zŰg az er-dő zŰg a ma-tyá u-gyan ki
 zŰ-gés-sé rŰ-ken bi-zony (szé-ken im-va)
 a lo-vat i-let-je

Vari. I

ZŰS AZ ERDŐ...

TEMPO QUASTO LENTO (MATYÁS) *szépen, nyugodt és szelíd hangon* (MATYÁS 1961)

ZŰg az er-dő zŰg a ma-tyá va-yan ki
 a lo-vat-ja? Te-ken bi-zony (szel-ken im-va)
 a lo-vat ug-rot-ja

Vari. I

ZŰS AZ ERDŐ...

TEMPO QUASTO LENTO (MATYÁS) *szépen, nyugodt és szelíd hangon* (MATYÁS 1961)

zŰg az er-dő zŰg a ma-tyá u-gyan ki
 a lo-vat-ja? Te-ken bi-zony (szel-ken im-va)
 a lo-vat ug-rot-ja.

Vari. 1

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBÜKKALJA) SZERCSOK PÁLNE 68 d. LATORÚT 1962

Zúg az erdő zúg a ma-zó ugyan ki
zúgat - ja? Tu - lán bi - zony (Szercsok Pali)
a lo - vát ug - rat - ja.

Vari. 2

(BOZÓ ANNUS) SÜLYEM ÁGYA...

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBÜKKALJA) HOSNY ALBINNÉ 710. BODÁCS 1962

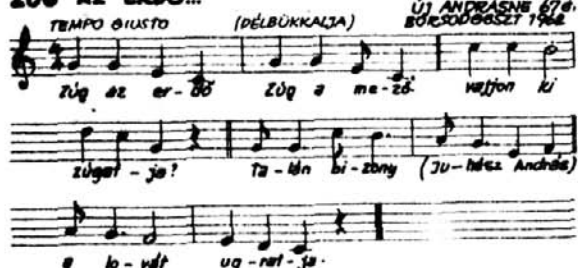
(Bo zó An - nus) sülyem á - gya ma - gac - ra
van vet - ve (Hosny Albin) a ki - lóp - jót
rajta fű - lőj - tetre.

Hod ki Annus kalapomat, hogy tessék fejembe,
Hogy ne nevéssen minden kislány ragyogóu szemembe.

Vari. 1

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GIUSTO (DÉLBÜKKALJA) ÚJ ANDRÁSNI 67 d. BŐRZSÓDOSZT 1962

Zúg az erdő zúg a ma-zó vajjon ki
zúgat - ja? Tu - lán bi - zony (Új Andrási)
a lo - vát ug - rat - ja.

Vari. 1

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GIUSTO LENTO (BOLDVAVÖLGY)

BÉRES LÁSZLÓNÉ 49d.
SZENDRŐLAD 1960

Zúg az er - dő zúg a me - ző víj - jan ki
 zúg át - já Té - lán bi - zony (Té - rek jó - zai)
 é - le vadf i - tár - já

Vari. 1

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GIUSTO LENTO (SZÁRAZVÖLGY)

HOLLÓ BERTALÁNÉ 65d.
FELSŐTELEKES 1962

Zúg az er - dő zúg a me - ző víj - jan ki
 zúg át - já Té - lán bi - zony (Té - rek jó - zai)
 é - le vadf i - tár - já

Vari. 1

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GIUSTO LENTO (BOLDVAVÖLGY)

FÜLEKI ANDRÁSÉ 82d.
LADBESÉNY 1962

Zúg az er - dő zúg a me - ző víj - jan ki
 zúg át - já Té - lán bi - zony (Ve - res Bé - lá)
 é - le vadf i - tár - já

Vari. 1:

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GUSTO LENTO (BODROGKÖZ) PÁLÓCZI GYÖRGYNE 78d.
BODROGHALOM 1962

Zug az er-dő Zug a me-ző U-gyan ki
zú-gat-ja? Tán én bi-zony (Isa-bó Mre-ta)
a lo-vát ug-rat-ja.

Vari. 2:

ZÚG AZ ERDŐ...

TEMPO GUSTO LENTO (BODROGKÖZ) HERCIG JÁNOSNÉ 64d.
CIGÁND 1962

Zug az er-dő Zug a me-ző U-gyan ki
zú-gat-ja? Tán biz a (Vi-rék Idő-se)
kaj-maj a lo-vát t-tat-ja.

(VARGA PIRI) HAT PÁRNÁJA...

FÜLÖP TAMÁSÉ 59 d.
SEMJÉN 1914

TEMPO GIUSTO ALLEGRO (RODROGKÓZ)

(Vár-ga Pi-ri) hat pár-ná-ja ma-gas-ra
 van vet-ve (Ja-tka kán-tá) a ka-lap-ja
 raj-to fe - lej-tet-te.

ADD ki Piros kalapomat, hogy tüsszöl fejembe,
 Hogy ne sísszón a holdvilág oszlopa két szemembe.

(NORVÁT ROZI) SELYEM ÁGSA...

KÁNTOR ANDRÁSÉ 48 d.
KARCSA 1914

TEMPO GIUSTO LENTO (RODROGKÓZ)

(Norvát Rozi) selyem á-gsa fej magas-ra van
 (Cinta Sany) a ka-lap-ja raj-to fe-lej-
 tet-te. Rossz ki - ra - ti a ka-lap-om
 Hogy te - csom fe - jém-be, hogy ne tüsszöl-
 a fé - nyer lap raj-to-gyo-gda sze - mémben.

(MARGA NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ ...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKÓSÁG) NEMES, PÁL NÉ BÉ. JÁRDÁNHÁZA 1960

Vár gó né ni ká posz taat főz. Az or - ra - bó
ú toá a góú Haanya ve - tyi á ká - na - laát
ki - he ád já Bö - zsi ljaanyaát?

/Nemes Jóska/ a pitarba'
Ott aall egy nagy szársubaaba,
- Ne busuljon a kend feje,
Én leszek majd a kend veje.

Más:

/Nemes Jóska/ a pitarba
Ott aall egy nagy börgatyaaba,
- Ne faajjon a kelmed feje,
Én leszek a kelmed veje.

E szövegrészekre dallamváltozatok, tetszés szerinti leánynevekkel:

Vari.:

(HOLLÓ NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKÓSÁG) ÉLÉK CSEPCSE ANDRÁSNÉ 1961 BOMANÁZA 1961

Holló né - ni káposztát főz
ú fe - já - ba ú - toá a góú Haanya vettyi
á ká - ná - laát ki - he ád - já Póli ljaanyaát.

Vari. 1

(KOVÁCS NÉNI) KÁROZTÁT FŐZ ...

BELLER PÁLNE 67d.
KÁROZTATY 1939

TEMPO MOLTO LENTO (BARKÓCÁS)

Kovács néni károztatát főz A fe-jé be
 a - tól a gőz Hányja veje te - ke - se - ket
 a - ka - sa - ja Pi - ri jányját.

Vari. 2

(BÖRZSÖNY NÉNI) KÁROZTÁT FŐZ ...

BÖRZSÖNYI 60d.
KÁROZTATY 1939

TEMPO MOLTO LENTO (BARKÓCÁS)

(Börzsöny néni) ké - zez - ték főz
 Az ar - rá - ba ke - zez a gőz Hányja veje
 a ke - se - ket ki - nek sa - ja Teri je - nyét.

Vari. 3

(HÁJDÚ NÉNI) KÁROZTÁT FŐZ ...

MOLNÁR ANKÓKNE 60d.
HÁJDÚ 1938

TEMPO MOLTO LENTO (AMTÓCÁS)

(Haj - du néni) ké - zez - ték főz
 A fe - je - ké ott a gőz To - szel veje
 a ke - nek - jét kite aje (BÖRZ) jányát

Vez. 1.

(VARGA NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ...

TEMPO GIUSTO LENTO (ALSÓHERNÁDÍTÁS) TÖRÖK JÓZSEFNE 45d. UJCSÁKALOS 1967

(Vár-ga né-ni) ká-po-sz-tát fő-z kon-tya
 a - né ü - nít a gőz. Né-nyi - ve-ti a ka-
 na - lát, Ho - na ré - gye (Zse-ze) lán-yát

Vez. 1.

(JULCSA NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ...

TÁNCLEPÉS (FELSŐHERNÁDÍTÁS) PETRÓCSEKY JÁNOSNÉ 80d. HERNÁDURDOR 1963

(Jul - csa né - ni) ká - posz - tát főz,
 A fe - je - be ü - nít a gőz, Né - nyi ve - ti
 A ka - na - lát Ho - na ré - gye (Zse-ze) lán-yát

Vez. 1.

(NÉMETH NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ...

TEMPO GIUSTO LENTO (TAKTARÓZ) SZILÁGYI ERZŐNÉ 45d. CSORBA 1962

(Né - meth néni) ká - posz - tát főz, A fe - je - be
 csa - pol a gőz Né - nyi - ve - ti a ka - na - lát
 Ho - na ré - gye (Zse-ze) lán-yát csa - haj - ja.

Vari. I

(MARI NÉNI) ZSÁMISKÁT FŐZ...

TEMPO GUSTO LENTO (ARÁNY-ZEMPLÉN-HOGYVÁR) PUTÓ PÁL NÉ 71. é. PÁLMEZŐ 1962

Má-ri ná-ni zsa-mis - kát főz A fe - jé - ke
ú - tól a gáz , ké - nyi - veti fe - ke - néi - jét.
ki - ne ad - ja bő - szí jé - nyét

Vari. I

(KECSKÉS NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ...

TEMPO GUSTO LENTO (ARÁNY-ZEMPLÉN-HOGYVÁR) PUTÓ ANDRÁS NÉ 66. é. NYÍRI 1962

(Kecskés néni) ká - posztát főz
Az or - ról ke - sz - től a gáz ké - nyi - veti
fe - ke néi - jét No - va ad - ja (Ja - ni) jé - nyét.

Vari. I

(BALLA NÉNI) KÁPOSZTÁT FŐZ...

TEMPO GUSTO LENTO (BODROGKÖZ) KÁNTOR PÁL NÉ 91. é. TISZKÖZD 1962

(Balla néni) ká - posztát főz. A ke zé re
csa pól a gáz fer - ga - ti s rezs ka néi jét
ki - nek ad - ja (Sá ni) jányát.

KITETTÉK A GÁCSI KENDŐT...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKOSSÁG) ELEK ILONA 80d.
DOMINYÁZA 1936

Ki - tették a gá - csi ken - dőt szel - lőz ni
 Ei mán tek maan (Vásár Pé - né) ké - ret - ni.
 Ké festj Pé - li jobb lesz nekünk mint az - kán
 Pé - gád vesz el (Hol - ló Pés - ta) nem én - gém.

KITETTÉK A GÁCSI KENDŐT...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKOSSÁG) CSATO BARNÁNÉ 77d.
SÁJÓMÉRCSÉ 1961

Ki - tették a gá - csi ken - dőt le - bográj
 Ei gyűlték maan (Bár - tók Má - ri) ké - ret - nyi -
 Jól ismertél te (Bár tók Má - ri) de én nem
 Pé - gád vesz el (Pét - város Pá - l) nem én - gém.

KITETTÉK A PIROS ZÁSZLÓT... ARANYOSIMHÁLYNÉ ZSÉ.

TEMPO GIUSTO LENTO (MATTÓZÁS) SZENTISTVÁN 1954

ki - tették a pi - ros zászlót lo - sug - al.

Al - mentek má (Hajdú György) tu - dat - ni

Hed - kék jó má (Hajdú György) ném - nek kén

Ted - géd vezet (An - tál József) ném - engem.

KITETTÉK MÁR A KISKENDŐT... MOLNÁR MIMÓZSÁNDOR.

TEMPO GIUSTO (MATTÓZÁS) TARD 1954

ki - tették a kis - kendőt lo - sug - al.

Al - is mennek (Fonyó Béla) tu - dat - ni.

Hed - kék kék jó (Fonyó Béla) ném - nek kén

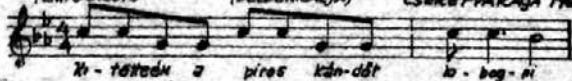
Ted - géd vezet (Dudás József) ném - engem.

KITETTÉK A PIROS KENDŐT...

TEMPO GIUSTO

(DÉLRUNKALYA)

DARABÓ BÉLÁNÉ ÉS
CSIKÓPHARAGYA 1960

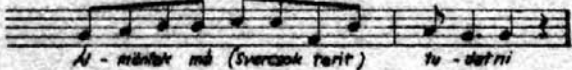
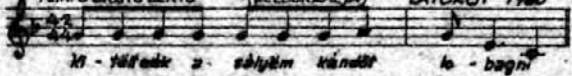

KITETTÉK A SÉLYEMKENDŐT...

TEMPO GIUSTO LENTO

(DÉLRUNKALYA)

REVICSEKI DÁNÉSNÉ 716.
LATORUT 1960

(KÜRTI BORA) HÁZA VÉGE...

TEMPO GIUSTO LENTO (MÁTYÁS) BARNAI PÁLMA 406
SZÉPTEGYÉN 1907

(Kürt-ri Bor-ri) há-zá vend-gi le-ve-let
(Kürt-ri Bor-ri) egy de rabba! ál-szalít
Né bírtva kancsát az ös-szegem, hogy vi-gya
Ez-ten-ál-re ő ház a ma-ga vá-ja

(FONÓ BÉRE) HÁZA VÉGE...

TEMPO GIUSTO (SZÉKESZ BÉREJEDT) MALKÁR MIKLÓSDÉ 406
TARD 1902

(Fon-gé Bé-re) há-zá vend-gi le-ve-let
(Fon-gé Bé-re) a fe-letet ál-szalít,
Né bírtva kancsát az ös-szegem, hogy vi-gya
Ez-ten-ál-re ő ház a ma-ga vá-ja

(HÁDÁR BRZSA) HÁZA VÉGE...

VIGN MIHÁLYNÉ 71É.
BOGÁCS 1960

TEMPO GIUSTO (DÉLBUKKALJA)

(Há-dár Er-zsz) há-za vé-ge le-sz-kadt
(Hegyí Al-bin) egy darab-bal ál-sz-ladt
Né bánja kend é-dés-s-nyám hogy vi-gyá
Esz-ten-dő-re ő lesz a ma-ga vá-já

(KÓSIK JULCSA) HÁZA VÉGE...

HÉTI REBEKA 61É.
CSORÉPPÁLY 1958

TEMPO GIUSTO (DÉLBUKKALJA)

(Kó-sík) Jul-csa há-za ve-égí le-szakadt
(Mi szer Bó-la) egy da-rab-bal ál-sz-ladt

Sohse bánja édes anyém, hogy vigyá,
Eszendőüre ő lesz a maga vájá.

MENNEK A BAKÁK...

TEMPO GIUSTO LENTO (MAYDASÁG) HAJDÚ MÁRIA 68é.
MEZŐKOVESD 1967

Ménnek a ba-kák, lassan ha-lad-nak,
(E-a la Ma-H) há-zak elől mégél - lapad-nak.

Ki ment be előbb? - Barci Peta vót,
Meg akarta Marit csinálni, Osalfa szíve vót.

Euf vagy, Álmebetes, Rut vagy, nám kellessz,
Gyere csak be Varga Jani, Te vagy a kádvás.

MENNEK A BAKÁK...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (DÉLBÜKKALJA) TELEKES PÁLME 89é.
CSÉREPVÁRALJA 1968

Ménnek a ba-kák, lassan ha-lad-nak,
(Bí-ri Mari) há-zs je-lől még ál - la-podnak.

Ki megy be elől? - Barna Pista megy,
Be akarta Marit csinálni, Magát csinálja meg.

Rut vagy, Álmebetes, Csunya, nám kellessz,
Te gyere be, Juhász Józka, Te vagy a kádvás.

GYÖNNEK A BAKÁK...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (DÉLBÜKKALJA) HÉTI REBEKA 61é.
CSÉREPVÁRALJA 1968

Gyönnék a ba-kák, lassan hetad-nak,
(Má-sik Je-lla) há-zak elől tjbort illo - nak.

Ki vót az első, - Erőős Andris vót,
Meg akarta ötöt csinálni, Álnok szíve vót.

Euf vagy, Álmebetes, Rut vagy, nám kellessz,
Gyere elé Makó Ernő, Te vagy a kádvás.

HÁROM ICCÉ KEMÉNYMAG...

TEMPO GIUSTO LENTO (RANXÓSÁG) CSOMÓS LÁSZLÓNÉ 62g.
JÁRDANHÁZA 1962.

há-rom iccÉ ké mény-mág (Ér-sek juksá)
ki - é vágy? Nem vágyok én sán-ki - é,
Csak a (Csomós Lászlóné)

Detailed description: This block contains the musical score for the song 'HÁROM ICCÉ KEMÉNYMAG...'. It features three staves of music in a 4/4 time signature. The melody is written on a treble clef staff. The lyrics are written below the notes. The first line of music corresponds to the lyrics 'há-rom iccÉ ké mény-mág (Ér-sek juksá)'. The second line corresponds to 'ki - é vágy? Nem vágyok én sán-ki - é,'. The third line corresponds to 'Csak a (Csomós Lászlóné)'. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO LENTO' and the mood is '(RANXÓSÁG)'. The composer is 'CSOMÓS LÁSZLÓNÉ 62g.' and the publisher is 'JÁRDANHÁZA 1962.'

HÁROM VÉKA KENDERMAG...

TEMPO GIUSTO LENTO (CSEREHÁT) KISS ERZSÉBET 196g.
NYOMÁTC 1988

há-rom vé-ka ken-dér-mág ken-dér-mág,
(Kocsis Mária) ki - é vágy ki - é vágy?
Nem vágyok én sánki - é sánki - é
Csak a Molnár Béni - é, Bé - ni - é.

Detailed description: This block contains the musical score for the song 'HÁROM VÉKA KENDERMAG...'. It features four staves of music in a 4/4 time signature. The melody is written on a treble clef staff. The lyrics are written below the notes. The first line of music corresponds to the lyrics 'há-rom vé-ka ken-dér-mág ken-dér-mág,'. The second line corresponds to '(Kocsis Mária) ki - é vágy ki - é vágy?'. The third line corresponds to 'Nem vágyok én sánki - é sánki - é'. The fourth line corresponds to 'Csak a Molnár Béni - é, Bé - ni - é.'. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO LENTO' and the mood is '(CSEREHÁT)'. The composer is 'KISS ERZSÉBET 196g.' and the publisher is 'NYOMÁTC 1988.'

LÁTAL-E MÁR VIZEN...

TEMPO GIUSTO (BAROKSÁG) MARCSI HERMÁN 270,
KISSIKATOR 1798

LÁTAL-E MÁR VI - zen bogya - rá - lát?
KÉ - zé - pi - ké két szél roema - rin - gát?
Lásd szem néz szem má - gán is az úr - gyök
Jászok és kőművesek, ott meg látod a papot.

MI LÁTOTT MÁR VIZEN...

TEMPO GIUSTO LENTO (MAYÓSAG) *Marcsi Hermin 270,
Kissikator 1798*

MI - látott már vizen bogya - rá - lát?
KÉ - zé - pi - ké két szél roema - rin - gát?
Lásd meg lát szem má - gán is az úr - gyök
Er - zse - je ba - bák ott meg látod a papot.

KI LÁTOTT MÁR VIZEN...

TEMPÓRÓSZÁM: LENTO (MATYÓSA) MÓLTÁR ANKÓZSÁG ÉS. TARD TÁR

ki lá-át mán vi - ten bugda - rd - kat?
lá - at - gábn lák sál ruz - tra - rin - golt?
lát - fan tá dn ma - gán is tá va - gyan
ter - ke a tá - bán dn meg Jókai vágyak.

(GEORGE MÁR) FEJKENDŐJE

TEMPÓRÓSZÁM: (KÖPVÁRÓLY CSERKÉNY) MÓLTÁR MÁR ÉS. MÓLTÁR MÁR ÉS.

(Görögök márt) fej - ken - dő - je Le van a gál -
ra - ja - rit - ve, Ku - ko - H - cő páfog tájta
(Ju - háza márt) kápkod ráj - sa.

(BRASÓ BŐRSI) SÁLKENDŐJE...

TEMPO GIUSTO LENTO (CSERENÁT) MIKÓ LÁZOSÉ 719.
KARÁCSONYI TITEL

(Szá-bó Bő-rsi) sálcendő-je . Is vón á rét-
re fo - rít ve ku - ra - ti - csi pállag réjt
(Gir - hiny Jászi) kápkod réj - tá.

(COK JULISKA) HÁZOK ELŐTT...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (ASÁJ-ZEMPLÉNI HEDYKÉ) HUTVAY BÉLAÉ 994.
PUSZTAFALU TITEL

(Cok Ju - ka - ka) há - zok e - lőt három
ágya ol - á fa nyűt. Há - rom ágy - nak hat le -
- ve - le Raj ta (Szá-csi Pus-ta) re - ve

(MÁRTH EÖZSI) HÁZOK ELŐTT...

SEILÁGYI ERMŐND ad.
CSOBAY 1942.

TEMPO CRISTO (FAKTAKOZ)

(Né-men Bé-sz) há-zok e-lőtt há-rom d-gu
di-d-fa nyit há-rom d-gu hat le-ve-lő
Kaj-ta (Dr-cuk) fős-ta ne-ve.

SEBES A TISZA...

ISZÁN ÖÖR GYULÁNÉ ad.
TARDÓSA 1937

TEMPO CRISTO (BAKÓSA)

Szelebe a Ti-sza ma gon a part-ja
Haza olyan le-gény ki át u-gor-ja
Egyenél (Tisz) át u-gor-ja ő ám a le-gény
A tisz rőfát be sz-roz-ja
A Teri jár u-tá-ná (Tisz)
Csörög a sar kanyú (Tisz)
Kinyeér kell a hasba.

Letoesti szűré a fűzfá mellé.
Lehajúja fejét Teri je mellé.
Teri jár utána, csökököt hány utána,
Ő ám a kislány.

Ne gondold Eszti, hogy mindegy így lesz.
Majd ha a suton öt-bat gyerek lesz.
Csörög a sarkantyú, süvölt a sok fattyú,
Kinyeér kell a hasba,
Kinyeér kell abba...

SZÉLES A TISZA...

MOLNÁR MIKLÓSÉ 40d.
TARD 1968

TEMPO CRISTO LENTO (MATTÓGÁS)

Szendve a Ti - sza ma - gos a part - ra
Nincsen olyan id - gény ki át - u - gor - ja
(De - nek Néke) át - u - gor - ja ő ön a kislány
A víz - mélyét be - sáros - ta

Letenni aszrét a Tisza mellé,
Lehajta fejét babája mellé.
/Klászó Julcsa/ jár utána..
Sályemkéndőt hány utána,
Ó én a kislány.

Ne gondold Julcsa, hogy mindég így lesz.
Majd ha a sziton öt-hat gyerek lesz.
Csörög-sörög a sarkantyú,
Kenyeret kár a sok fattyú,
Papa, darabot!
Jó nagy darabot!

KESKENY EZ AZ ÁROK...

TEMPO GIUSTO (DÉLBÜKKALJA) RENDES JÓZSEFNÉ szóc.
LATORÚT 1963

késkeny ez az árok magas a partja (Géza) átugrolta
Nincsen olyan lágeny ki át-u-gor-ja.
(Mar-csát) mégcsó - kol-ta illet az ná ki.

Leveti szűrét a boglya elé,
Lehajítja a fájét /Marika/ mellé.
/Marcsa/ jár utána,
Kándót hány utána.
Illik az náki.

Ne gondold te Marcsa, hogy mindig így lesz,
Majd ha a kuckóba' öt-hat gyerek lesz.
Csörög a sarkantyú,
Rikkant a sok fattyú:
Éhesek vagyunk!

/Az utolsó sor dallamára végig:/

Korog a hasunk,
Apa, kenyeret!
Mama, kenyeret!

SZÉLES A TISZA...

TEMPO GASTO LENTO (MÉLYKALKJA) VIGOR MINDÁNYI 716.
BOGÁCS 1960

Szé - les a Ti - sza, kes - kény a part - ja
Ninc s - tán kí - gány, so - sé - u - gar - ja
(No - gyi jár - ta) út - u - gar - ja, Ó én a kí - gány
A víz szélét be sé - rege
Görög a sar - kanyó, Ném ke - res a gazdá.

Lebegni szélét a boglya mellé,
Lehajója fejét /Annam/ mellé.
/Bene Annam/ jár utána,
Szingelt káncsát hány utána,
Ó én a kislány.

Ne gondold kislány, hogy mindig így lesz,
Majd ha a pátkán őt - hat inas lesz.
Görög a sarkantyú, görög a sok fattyú,
Kenyér kell a hasba,
Ném keres a gazda.

SZÉLES A TISZA...

TEMPO GIUSTO LENTO (BOLDVAVÓLY-CSERENAI) BRESCIO JOSEPHINE 624.
BODVAVÓLY 1782

Szé-les a Ti-sza ma-gas a part-sá
Mics-ek-nél leg-ény ki-sér-ű-gorja

(Brescio 1824), szét-ugrot-ta ő-szám-a leg-ény
& csá-máj-ját be-szó-roz-ta

Letenni mairót a rifa mellé,
Lehajtja fejét /Veronka/ mellé.
/Becsmán Veron/ jár utacsa,
Solyankendőt haany utacsa,
Ó som a kisjaony.

Ne gondold Veron, hogy mindegy így lesz,
Majd ha a suton négy-öt inas lesz.
Zörög-ösrög a sarkantyú,
Pityereg maon a sok rajkó:
Ehsek vagyunk!
Korong a hasunk!
Kenyeret, apa!
Kenyér a hasbal!

SZÉLES A TISZA...

TAMÁSSÁNDOR 34 d.
MISKOLC 1939

TEMPO GIUSTO

Szé-les a Ti-sza ma- gár a part-ja
Nincs olyan le-ány ki át u-gor-ja
(Sajjal Pesta) át-u-gor-ta ő ám a le-ány
A csere-maját be-szór-ta
... é-ne-sék vagyunk
... ke-rog a há-tunk.

Letessi szűrét a Tisza mellé,
Lehajtja fejét mátkája mellé.
/Szabó Manci/ jár utána,
Palinkendőt hány utána,
Ó ám a kislány.

Ne gondold Manci, hogy mindig így lesz,
Majd ha a padkán öt-hat gyerek lesz.
Sűrög-csörög a szakantyu,
Rikoltosik a sok fattyu,
Éhesek vagyunk,
Korog a hasunk!
Apa, kenyeret!
Anyá, kenyeret!

SÁRGA CSIKÓ, CSÉNGŐ RAJTA ...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKÓCSÁG) KULCSÁR RÉZI 216. ANYLYINKA 1949

Sárpa csi-ko cséngő raj ta (Ódr Man-ci-nyji)

ménők rajta re - ze - da re - re - ze - da

Be-benésünk az ablakon,
 Ki kártyászik az asztalon?
 Reszda, re-rezeda.

/Mihály Bálint/ ül a székre,
 /Mencikája/ az ölébe,
 Reszda, re-rezeda.

Neosak Bálint, gondolkossál,
 Jön a dézsi nagy vásár,
 Reszda, re-rezeda.

Vagy böcsőrül, vagy táknőrül,
 Vagy a babakálányörül,
 Reszda, re-rezeda..

SÁRGA CSIKÓ...

TEMPO GIUSTO LENTO (BÓHÁVÓLGY-CSEREHÁT) POHARÁNEZKY SZÓRSPÉVÉ 716. SZÉNPÉRD 1922

Sárpa csi-ko cséngő raj-ta ugyan ho-vad

ménők rajta Sej de rit - táj rit táj tájtom

Sej de rit táj rit - táj táj-tóm.

/Pésmator Bössi/ udvaraóba,
 /Andó Pista/ van most naóla.
 Sej de rittaj-rittaj-tajtóm stb..

Hagy nézünk be az ablakon,
 Ki kártyászik az asztalon?
 Sej de rittaj stb..

/Andó Pista/ ül a széken,
 /Böcsikéje/ az ölében,
 Sej de rittaj.. stb..

Neosak /Pista/, gondolkossaál,
 Gyön a szendrei nagy vaasaór,
 Sej de rittaj.. stb..

Vagy böcsőrül, vagy teknyőrül,
 Vagy a baba-fejkötőrül,
 Sej de rittaj.. stb..

SÁRGA CSIKÓ, CSÉNGŐ RAJTA...

TEMPO GIUSTO LENTO (ABAJ-ZEMPLÉNI HESZKŐL) HUTKAI PÁL NÉPÉ. PUSZTAPÁLU 1962

sár ga csi-kó cséngő raj-ta va-la-ho-va
 mőgyőnk rajta? Ugyan ho-va mőgyőnk rajta?
 (Cók Ju-lis-ká) ud-va-tá-ba

Be is nézünk az ablakon, Ki kártyászat az asztalon?
 /Barda Józsa/ a kasszékba, Juliskája az ölébe'.
 Focisak Józsi, gondolkozzái, Jön az ujbelyi nagyvásár.
 Vagy bősőről, vagy teknőrről, Vagy a babakelengyerről.

SÁRGA CSIKÓ, CSÉNGŐ RAJTA...

TEMPO GIUSTO LENTO (BÉLÜNKALJA) TELKES PÁL NÉPÉ. CSÉREGYÁRSÁLYA 1962

Sárga csi-kó cséngő raj-ta ka-ti
 Ai-vé-hétné engém Joo-nos bácsi
 Ai venné-lek szí-vennek sze-relme kis ka-ti
 Ha az anyád még en-gedné a tanyán o-dá-ki.

Ne nézd Jani az én szüleimet,
 Inkább nézd a genge tármatemet.
 Olyan az én két szemem járása ri-kati,
 Mintha sürtő ceillag ragyok az égen odaki..

Ulj fel Jani a koosi álájbe,
 Pattants egyet a lovad fülire,
 Hogy hallja meg az a híres dáma ri-kati,
 A juhásznak a két lánya a tanyán odaki.

ÁROK SZÉLEN RÉSZEZÉS...

TEMPO GIUSTO LENTO (CSERHÁT) TÓTH BELÁNYI GYÖ.
LAK 1961

Ár-ok szé-len ré-ce to jáis (Németh Erzs)
Sín-gel tuháds. Ji-lik ne-ki sej haj mer van ná-ki
(Pálóczi Béla) vé-t-te ne-ki.

Detailed description: This block contains the musical score for the song 'ÁROK SZÉLEN RÉSZEZÉS...'. It features three staves of music in a treble clef with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO LENTO' and the location is '(CSERHÁT)'. The composer is 'TÓTH BELÁNYI GYÖ.' and the year is 'LAK 1961'. The lyrics are written below the notes. The first line of lyrics is 'Ár-ok szé-len ré-ce to jáis (Németh Erzs)'. The second line is 'Sín-gel tuháds. Ji-lik ne-ki sej haj mer van ná-ki'. The third line is '(Pálóczi Béla) vé-t-te ne-ki.'

ÁROK SZÉLEN KACSATÁS...

TEMPO GIUSTO LENTO (ABAU) DOBAI JÁNOSNÉ 40d.
HERNADSZURDOK 1963

Ár-ok szé-len Ka-csa to jáis (ed. sz. Júl. csö)
de párti - háts Ji-lik ná-ki sej haj mer van ná-ki
(Hornóczy Péter) vé-t-te ne-ki.

Detailed description: This block contains the musical score for the song 'ÁROK SZÉLEN KACSATÁS...'. It features three staves of music in a treble clef with a key signature of one sharp (F#). The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO LENTO' and the location is '(ABAU)'. The composer is 'DOBAI JÁNOSNÉ 40d.' and the year is 'HERNADSZURDOK 1963'. The lyrics are written below the notes. The first line of lyrics is 'Ár-ok szé-len Ka-csa to jáis (ed. sz. Júl. csö)'. The second line is 'de párti - háts Ji-lik ná-ki sej haj mer van ná-ki'. The third line is '(Hornóczy Péter) vé-t-te ne-ki.'

ÁROK SZÉLÉN KÁCSATOJÁS...

TEMPO GIUSTO LENTO (BODROGHÓZ) BALLAI JÓZSEFNÉ 69d.
SÉMJÉN 1962

A - rok szélén kácsa - to - jás (Varga Esz-ti)

de pántli - kás Nem az isen ad - ta ne - ki

(Ván - tor Pis - ta) vét - te ne - ki.

ÁROK SZÉLÉN KÁCSATOJÁS...

TEMPO GIUSTO LENTO (BODROGHÓZ) PÁLÓCI AMBRUSNÉ 78d.
BODROGHALOM 1960

Árok szélén ka - csa - to - jás (Béres Erzsé)

de pántli - kás Ji - lik né - ki mer van ne - ki

(Mó - vós Bé - ta) vet - te ne - ki

ÁROK SZÉLÉN KÁCSATOJÁS...

TEMPO GIUSTO LENTO (TAKTANDZ) NÉMETH BÉLÁNÉ 87d.
CSOBÁJ 1962

A - rok szélén ka - csa - to - jás

(Du - sák I - lve) súlyán - ro - háis Nem az is - ten

ad - ta né - ki (Németh Bé - ta) vét - te né - ki

(TÓTH PIROSKA) ZÖLD IBORKA...

TEMPO GIUSTO (DÖLHUKKALYA) HÉTI REBEKA 616. CSERÉPVALU 1958

(Tóth Pi-ro-ska) zöld i - borka su - gyári - la
ü - veg - be van sa - vs - nyít - va
Su - gyá - ri - la - la - la Su - gyá - ri - la

/Kócsik Andrá/ kóustolgatja-sugyári-la,
Bavanyu-e az iborka, sugyári-la-la-la, sugyári-la.
Se nem possadt, se nem édes, sugyári-la,
/Tóth Piroska/ nagy légényes, sugyári stb..
/Tóth Piroska/ mézes begre, sugyári-la,
Fel van a falra biggyesztve, sugyári-stb..
/Kócsik Andria/ le-leveszi, sugyári-la,
Nyakalgatja, majd feltessi, sugyári-la-la-la, sugyári la.

(GÉCZI PIROS) KÉMÉNYÉBE...

TEMPO GIUSTO LENTO (SZÁRAZVÖLGY) DOMOKOS DEZSÖND 676. KANG 1967

Gécz-i Pi-ros ké-mé-nyébe' su - gyári - la
két cín - ké - naél van kí - té - va
Su - gyá - gyári Sugyá - gyári Su - gyá - ri - la

Asér van az odatéve, sugyári-la,
/Jubaóss Béni/ egyen véle, sugyári sugyári sugyáorila.
Meleg volt a kánaól nyele sugyári-la,
Megégett a Piros keze, sugyári, stb..
Szaladj Béni patikaóba, sugyári-la,
Hozsal gyógyszert az ujjáóra sugyágyári stb..
Elment Béni patikaóba sugyári-la
Hozott is ő az ujjáóra sugyágyári stb..

(ÉRSZK ICA) MÉZESBÉGRÉ...

NEMES PÁLNE 816.
JÁRDANHÁZA 1960

TEMPO CRISTO LENTO (BARKÓSA)

(Ér - sek i - cá) mé zés begré
Fel van a fel - ra fűg - geetve (S - tek Jáska)
le - le - vessz le - le - vessz még fel - tessz.

(KALO BORI) MÉZESBÉGRÉ...

SÁNY ALÉKA SÓD
MAGYARORSZÁG 1968

TEMPO CRISTO ALLEGRO (MÁRKÓSA)

ka - lá bo ri mé zés begré ih - haj csuppajd
Fel van a fel - ra blygyantva ríjja - ríjja ríjja - sa,
Fel van a fel - ra blygyantva ihaj - ihaj - csuppajd

/Nyeste Mihá/ le - le - vessz, ihaj - csuppajd,
Nyalogatja, fel is tessz, ríjja - ríjja, ríjja - aa,
Nyalogatja, fel is tessz, ihaj - csuhhaj, csuppajd.

Kalo Bori sód lédája ihaj.. stb..
Frágta van a négy lába, ríjja.. stb..
Frágta van a négy lába, ihaj.. stb..

/Nyeste Mihá/, ne új rája, ihaj.. stb..
Ner letörrik a négy lába ríjja.. stb..
Ner letörrik a négy lába, ihaj.. stb..

Ha letörrik, ujat vessz, ihaj.. stb..
Mégis a Borie leszek, ríjja.. stb..
Mégis a Borie leszek, ihaj.. stb..

(TÖRÖK JULCSA) BŐSZOKNYÁJA... ESTI ÁRI JÓZSEFNEK ÉAD. UICSAHATÁS 1962

TEMPO GIUSTO ALLEGRO (ALSÓHERMÁDYS)

(Török Julcsa) bő-szoknyája uj-uj-uj-uj-uj-uj

Meg a-kart a kapu-fába he-cs-cs-ré he-cs-cs-

Meg a kapufa fogta meg, ujjuj-ujjuj-uj,
Szabó Béla megkötölte meg, hacsacári-hacsaca.

Engedd Béla a szoknyámat, ujjuj-ujjuj-uj,
Ne szomorítsd az anyámat, hacsacári,-hacsaca.

Meg van az én szomorítva, ujjuj-ujjuj-uj,
Fakete gyásba borítva, hacsacári-hacsaca.

Használó szöveggel dallamváltozat:

Vari. 1

(KACSKÁS BÉLA) BŐSZOKNYÁJA... FUTÓ ANDRÁSNAK ÉAD. NYÍR 1962

(KACSKÁS BÉLA) (FARÁJ-ZEMPLÉNI HÉRVYKÖZ)

(Kacskás Béla) bő-szoknyája uj-uj-uj-uj-uj-uj

Be-akart a kapu-fába hoppendérré hop hop hop.

KÉT SZÁL DESZKA...

TEMPO GIUSTO LENTO (MATYCSÁG) MOLNÁR PÁLNÉ 60é.
TARD 1961

Két szál deszka mégy a ví-zen haj haj hāj
(Dv-sza Jóska) űl a vé-gén haj haj haj
Di-ga-ri-ta ja ke-zé-be (Du-dás Bócsi) az ű-lé-be
Sze-rel-me-sen ka-csin-gat a szá-mé-d-be.

Detailed description: This is a musical score for a song. It features a single melodic line on a treble clef staff. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO LENTO' and the mood is '(MATYCSÁG)'. The composer is 'MOLNÁR PÁLNÉ 60é.' and the year is 'TARD 1961'. The lyrics are in Hungarian. The score consists of four lines of music with lyrics underneath. The lyrics are: 'Két szál deszka mégy a ví-zen haj haj hāj', '(Dv-sza Jóska) űl a vé-gén haj haj haj', 'Di-ga-ri-ta ja ke-zé-be (Du-dás Bócsi) az ű-lé-be', and 'Sze-rel-me-sen ka-csin-gat a szá-mé-d-be.'

(VARGA SÁRI) UDVARA...

TEMPO GIUSTO (BARKÓCSÁG) MATYÁS BÉLA 77é.
SAJÓMEKCSÉ 1960

(Varga Sári) ud-vá-rá ud-vá-rá ud-vá-rá
Maarvan kópól vān rákvá rák-vá de ki rákvá
Az is áz ér vān rákvá rák-vá de ki-rák vá
(Vin-ce Bárná) csiz maazja most kopog be rájtá.

Detailed description: This is a musical score for a song. It features a single melodic line on a treble clef staff. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO' and the mood is '(BARKÓCSÁG)'. The composer is 'MATYÁS BÉLA 77é.' and the year is 'SAJÓMEKCSÉ 1960'. The lyrics are in Hungarian. The score consists of three lines of music with lyrics underneath. The lyrics are: '(Varga Sári) ud-vá-rá ud-vá-rá ud-vá-rá', 'Maarvan kópól vān rákvá rák-vá de ki rákvá', 'Az is áz ér vān rákvá rák-vá de ki-rák vá', and '(Vin-ce Bárná) csiz maazja most kopog be rájtá.'

ESTE VAN MÁR...

TÁNCLEPÉS (BARKÓSKÓ) BELLÉR PÁLME STÉ- SZENTSIMON 1990.

Es-ta van ma-nap-cs ó-ra, ég a vi-lag a ből-ből
I-há-há csu-há-há ég a vi-lag a ből-ből.

Őt méretik a gyűcsöt, Paarosaaval a csóukot,
Ihaha-csuhaha, paarosaaval a csóukot.

/Kovács Julosa/ méreti, /Bellér Jóska/ fisei,
Ihaha-csuhaha, /Bellér Jóska/ fisei.

Ugy-e Jóska, széip vagyok, Csak hozzád való vagyok,
Ihaha-csuhaha, csak hozzád való vagyok?

(DUDÁS TERKA), NINCSEN KISMACSKA... DARABÓ ISTVÁNNÉ 60é. TARD 1967

TEMPO GIUSTO ALLEGRO (MAYÓSAÓ)

(Du-dás Ter-ka) nin-csen kis macska
(Molnár Bá-lint) össze-tapos-ta
Jár i-de jár o-da i-de o-da jár
(Molnár Bá-lint) (ter-ká-ra) vár.

ÁTMENT PATAKON...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKÓSSÁG) ELŐK SÓLLA PÁLME ÉS D. DOMAHÁZI 1947

Aat-mént pá-tá-kon a hár-óá
Aatment (u-ló vinde) rájta Aat vit-te a bugye-
lárist, (Esz-ti-nek) vész gyöngyöké lárist.

Detailed description: The musical score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO LENTO' and the mood is '(BARKÓSSÁG)'. The composer is 'ELŐK SÓLLA PÁLME ÉS D. DOMAHÁZI 1947'. The lyrics are written below the notes. The second and third staves continue the melody.

(DUSZA MARCSA) HOVA...

TEMPO GIUSTO LENTO (MÁRCSÁG) DARABO ERZSÉBET 194. TÁRD 1947

(Du-sza Mar-csa) ho-va oly sai-no-tan?
Mi lo-bog a kacsú de-re-ke-dont
sin-golt kán-dó be-köt-ve sí-má-ra
(Haj óú Pes-ta) vette a vá-sár-be

Detailed description: The musical score is written on three staves. It features a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 4/4 time signature. The tempo is 'TEMPO GIUSTO LENTO' and the mood is '(MÁRCSÁG)'. The composer is 'DARABO ERZSÉBET 194.' and the publisher is 'TÁRD 1947'. The lyrics are placed below the musical notation.

Dusza Marcsa, ne bísd ál magadot!
Ne rád olyan büszkén a farodot,
Sínholt kándó ki vagyon térítve,
Eszendőüre sírnak az öledbe.

KOTY, KOTY, KOTY...

TEMPO GIUSTO LENTO (SZARAZVÖLGY) ANTAL IMRÁNYI átd. PÓVÁNY 1962.

En el - mentem a vaasaarba fél - pérszel
Tyú - kot vettem a vaasaarba fél - pérszel
Tyukom mondja koty-koty-koty He koty-koty-koty, édes tyukom
Mert még van egy fél pérszel.

En elmentem a vaasaarra félpérszel,
Kakast vettem a vaasaarba' félpérszel.

Kakas mondja: bokréta,
Tyukom mondja: koty-koty-koty,
He koty-koty-koty, édes tyukom,
Mert még van egy félpérszel.

En elmentem a vaasarra félpérszel,
Pulykát vettem a vaasaarba félpérszel.

Pulyka mondja: rud-rud-rud,
Kakas mondja: bokréta,
Tyukom mondja koty-koty-koty,
He koty-koty-koty, édes tyukom,
Mert még van egy félpérszel.

En elmentem a vaasaarba félpérszel,
Cibét vettem a vaasaarba félpérszel.

Cibe mondja: cip-cip-cip,
Pulyka mondja: rud-rud-rud,
Kakas mondja: bokréta,
Tyukom mondja: koty-koty-koty,
He koty-koty-koty, édes tyukom,
Mert még van egy félpérszel.

En elmentem a vaasaarba félpérszel,
Kacsát vettem a vaasaarba' félpérszel.

Kacsa mondja: haap haap haap,
Cibe mondja: cip-cip-cip,
Pulyka mondja: rud-rud-rud,
Kakas mondja: bokréta,
Tyukom mondja: koty-koty-koty,
Maan koty-koty-koty, - édes tyukom,
Mert nincsen több félpérszel.

KOTY, KOTY, KOTY...

FOLK ISTVÁNNÉ 58d.
SEMJÉN 1967

TEMPO GIUSTO (BODROGKÖZ)

En el mentem a vásárba fél pénzzel
Tyúkot vettem a vásárba fél pénzzel
Tyúkom mondi koty, koty, koty He koty, koty, koty é-des tyúkom
Van még egy fél-pén-zem.

En elmentem a vásárra félpizzel,
Kakast vettem a vásárba' félpizzel.
Kakas mondi: bokréta,
Tyúkom mondi: koty-koty-koty,
He koty-koty-koty, ídes tyúkom,
Van még egy félpizem.

En elmentem a vásárra félpizzel,
Csibét vettem a vásárba' félpizzel.
Csibe mondi: csip csip csip,
Kakas mondi: bokréta,
Tyúkom mondi: koty-koty-koty,
He koty-koty-koty ídes tyúkom,
Van még egy félpizem.

En elmentem a vásárra félpizzel,
Ludat vettem a vásárba' félpizzel.
Ludam mondi: gigágá,
Csibe mondi: csip csip csip,
Kakas mondi: bokréta,
Tyúkom mondi: koty-koty-koty,
He koty-koty-koty, ídes tyúkom,
Van még egy félpizem.

En elmentem a vásárra félpizzel,
Pulykát vettem a vásárba' félpizzel,
Pulyka mondi: glugluglug,
Ludam mondi: gigágá,
Csibe mondi, csip-csip,-csip,
Kakas mondi: bokréta,
Tyúkom mondi: koty-koty-koty,

Mán koty-koty-koty, ídes tyúkom,
Mer nincs több félpizem.

Legényvárók, hívogatók.

MICSODA ERDŐ SZ...

RECIT. (ALSÓ HERNÁDVOLGY) POCSAI ISTVÁNNÉ szö. BÖCS 1967

Ja-nu-á-ri-us fe-bru-á-ri-us március

Ja-nu-á-ri-us Ja-nu-á-ri-us fe-bru-á-ri-us

márci-us á-prí-lis Ja-nu-á-ri-us

TEMPO GIUSTO

Mi-cso-da er dő-jaz? De nagyaj van benne!

Ta-lán az én ba-bám lo-vát hajtja benne.

Ta-lán az én ba-bám lo-vát hajt-ja benne.

A dalam második felére /"Micsoda erdő sz..." / folytatólag:

Hagy hajtsa, hagy hajtsa!
Hagy fisesen érte!
Mert a piros hajnal tilalomban érte,
Mert a piros hajnal tilalomban érte.

Tilalom, tilalom
A németi malom,
Rekem is tilalom a kedves galambom,
Nem akkor élél meg, amikor akarom..

ESTE VAN MÁR, KÉSŐ...

SZÉLESEN ELTERJEDT

TEMPO GIUSTO

Este van már késő este félnyolcatűtől az öt-ös
Az én kedves kis angyalom mégse jön el a po-nó ba
Vagy hangruk, vagy boteg Vagy talán nem is szeret,
Igy hát kedves kis angyalom tiltva vagyok én te-tü-léd.

A /bódvai/ sugár torony
Jaj de messzire ellátszik.
Közepébe, négy sarkába
Négy szál rommaring lehajlik.
Kettő hajlik a vállamra,
Kettő a rózsáméra,
Igy hát kedves kis angyalom,
Tied leszek még valaha.

A (FALUSI) LEGÉNYEK...

SZÉLESEN ELTERJEDT

TEMPO GIUSTO

A (fa-lu-si) le-gények la-di la-di la-di la-di
Po-nó-ház ba mennének la-di la-di la-di la-di
la di lom Ad-dig ad-dig bal-lag-nak (hogy)
la di lom
ü-res házra ta-lál-nak La-di-la-di la-di lom
Fe-ne-tudja, hol mu-lát a ga-lam-bom.

UDVAROMON JÁR VALAKI...

RUBATO (BARKÓSAÓ) VADÁSZ ISTVÁNNÉ 76 É. BORSODSZENTGYÖRGY 1940

Ud-va-romon jár valé - ki Zö-rög az új földön
Azt kerdezi lássá hangon ál-ez-e ga-lám-bem?
Ál-ez-e nyugtal-e? I-gázán szerets-e?
Nyit ki az új - földet...

EZ A KISLÁNY JAJ DE SZÉPEN KOPOGAT...

RUBATO (BARKÓSAÓ) VADÁSZ ISTVÁNNÉ 76 É. BORSODSZENTGYÖRGY 1940

Ez a Kis-lány jaj de szépen fo - no - gat
Nyitka legény Az ál - lom ko - po - gat
O - lyán szé - pen o - lyán vi - gán räk - já ki ezt a földet
Nyit ki kecskés kis - ön - gyé - lom az új - földet.

Kislány legény, ne kopogtass, gyere be!
Cselekedj velem a karom idebe.
Gyere be hátt, gyere be hátt kisangyalom éhosszom,
Nem haragszik teraóó az édesanyaóm.

EZ A KISLÁNY A SZOBÁBA' FONOGAT...

MOLNÁR MIKLÓS 476.
TARD 1962

TEMPO GIUSTO (MATYÓSÁG)

Ez a kis-lány a szo-bá-ba' fo-no-gat
Barna légé-ny az ab-la-kon ko-pog-tat
O-lyan szé-pen olyan gyö-nge-gy kopog-ja ki ezt a szót
Nyit ki ked-vez kis an-gya-lom az aj-tót

Barna légény, ne kopogtass, gyere bel
Ölelőre vár a karon idebe.
Bejöhetssz mán, bejöhetssz mán kisangyalom énhosszám,
Ném haragazik terád az édesanyám.

EZEK KISLÁNY A SZOBÁBAN...

SZABÓ BALINTNÉ 726.
BORSODGÉSZTI 1962

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBUKKALJA)

Szobám kis lány a szo-bá-ba' fo-no-gat
Bar-na légé-ny az ab-la-kán ko-pog-tat.
Oly szé-pen ko-pog-tat s mondja ezt a szót:
Nyit ki csodás kis-an-gya-lom az aj-tót.

Barna légény, ne kopogtass, gyere be,
Ölelőre vár a karon idebe.
Gyere be, gyere be, barna babám,
Ném haragzik terád az édesanyám.

FONÓHÁZUNK FEHÉRRE...

TEMPO MISTO LENTO (BARKÓSAÉ) BALOGI ISTVÁNNAI 328
DEBÉSTAPOLCSÁNY 1961

fo-nó-házunk fe-ir-re-ván me-szel-ve
b-ár-jár a lá-gányok-nak a-lá-je,
Az én kálvós ga-lambom is mindig i-de-jár
Be-ba-néz a fo-nó-házunk a-b-lá-kán.

Árpakása riskásával keverve,
Tizenkilenc éves lágény, gyere be!
Tizenkilenc éves lágény gungs viola,
En vagyok a szíve vigasztalója.

CSUHAI, DE FEHÉR A FONÓHÁZUNK...

TEMPO ALISTO (PÉTERVÉRCSELY) PATÁKI PÁLME 614
SODOMLYA 1961

Csuhaj de fe-hér a fo-nó-házunk a-lá-ja
csuhaj barna lágény vi-gangyere i-dé-bé
Szé-pen pengjona réz sarkán-tyúd ta-ré-ja,
csuhaj éb-ren van még ez az út-cá, hogy há-ja.

FONÓHÁZUNK FEHÉRRE VAN...

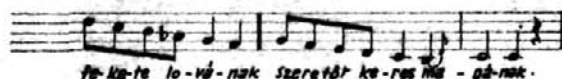
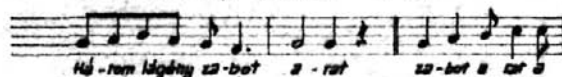
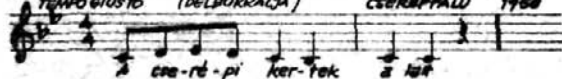
TEMPO GIUSTO LENTO (BOLDVAYKÖLY CSEREHAI) ZÉMÁN RÓZA 70 é.
BÓDYVÁRKO 1961.

Nyílik, nyílik a fonóházsunk ajtaja,
Barna legény, vígan gyere be rajta!
Szépen pengjen a sarkantyud tarója,
Közen van az egész ucca, hagy hallja!

A CSORÉPI KERTÖK ALATT...

TEMPO GIUSTO (DÉLBÖRKALJA) HÉTIKISSÉNA 61 é.
CSEREPFÁLU 1960.

Erre gyere, de nem arra,
Jobb ut van erre, mint arra,
Erre gyere, szívem boldogsága,
Adj egy csókot utóljára.

Csókot neked nám adhatok,
Nám a te szeretöd vagyok,
Páros csókot csakis annak adok,
Kinek a babája vagyok..

HÁZUNK ELŐTT VAN EGY KÚT VÍZ...

TEMPO GIUSTO (MATYÓCÁS) POCSA MÁRIA 2. sz.
Szentistván 1960

Nálunk már van egy kút víz, de hi-dog.
a-de jár nek ma-da-ni a lá-gó nyek.
E gyik monda, jaj de hi-dog ez a víz ez a víz.
Má-nik monda: a szara föld mutat itt.

SZENTISTVÁNI KÉRTÉK ALATT...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (MATYÓCÁS) BARANYI JÓZSEF 4. sz.
Szentistván 1960

Szent-er-vé-nyi kertek a-llás
Má-ram le-gény za-bat a-rat. Za-bat a-rat
Nem ga-bondr, piff! paff! Szó-kör-szere-tek nem-bondr.

/Könc Juliska/ mézes begre,
Fel van a falra biggyesztve,
Senki astat le ne vegye, piff! paff!
Mert az élete kezembe!

Legények érkezése.

BEVETEM A KÖRTEM ALJÁT

FOCO RUBATO (BARADSÁG) ALSÓ KÖNYVES VINCÉSIENYI 67d. 1964
SACCHMEROSZ

Be ve tén a kor-tem al-ját végig buzsa volt
Arré sé-től a ga-lim-bom hármad mága - val.

Fogadj el csak kisangyalom
Testvérbátyádnak,
Azt ne mondják, ne gondolják,
Hogy szeretem vagy..

BEVETEM A KÖRTEM ALJÁT..

FOCO RUBATO (ARADJ-EMPLEN-HEGYKÖZ) HURCÁI MÁL 48d. 1960
PUCSITAPÁLYI

Be ve tén a kor-tem al-ját Tízszé bú-zá-volt
Ar-ra sé-től a ga-lim-bom hármad mága volt.
... hogy szer - re - tén vagy..

Fogadj el hát kisangyalom
Testvérbátyádnak,
Azt ne mondják, ne gondolják,
Hogy szeretem vagy..

ÚJ A CSIZMÁM...

TEMPOBIKSTO (BOLDVAVÖLŐY-CSEREIÁT) SZABADOS FERENC 60é.
MARTONYI 1967

Új a csiz-mám el á - ká - rom vi - sel - ni -
De az anyaóm nem á - kár já en - ged - ni
En - gedd anyaóm csu - háj - já
Nem á te pén - zed só - rá bán - já.
En vet tamázl á ráó - ká - i vaa - sór - bá.

Csütröttökön jöttem meg a tanyaóru.
Lejesett a vas a lovam laabaóru.
-Nyisd ki kovaócs, csuhajja,
Mühelyednek füstós ajtajaót,
Vasald be a kis pejlovan négy laabaót!

Mig a kovaócs a lovmat patkolja,
Kis angyalom a zsebkendőm kivarrja.
-Varrd ki babaóm, csuhajja!
Varrd ki a nevetet reaja,
Hagy laassaók hogy legény jaór a fonóuba!

HEJ, CSÜTÖRTÖMÖN JÖTTEM MEG...

TEMPO GRISTO ANDANTE (MÁTVÉTEL)

MOLNÁR MIKLÓS 200.
TAKED 1960

Hej csütör-tö-ken jöttem meg s ta-raj ró-l,
le-je-lyű a vae a lo-vam lá-lá-ról
nyit le ke-vácsa azt a sze-nes sz-űz-ő-ő-ő,
vessz be hát az haj a ke-szű lő-ű lo-va-mat

II. veresaka dallamváltással:

Mig a kovács szű haj a lo-vam lő-űt ve-sai-ja,
Ad-ty a bá-bám a zro-ken-dőmő ki-va-ja,
Varr ki bá-bám a na-ve-mat re-d-ja,
Hogy tuppuk meg az haj, hogy lő-gány jár a fo-nad-ba.

A KIS TARDI KISGYERK ALJA...

PIRÁGÓ MÁR
TARDI
FÉL

TEMPO GIUSTO ANDANTE (MATHGÓSÁG)

A kis tardi kis-ker-ke al-ja ma-ra tan-
tal-tan ta-lé ma-ra tan-ge, de bek-er-
bek-er é-ga a-ra haj-lik, ma-ra én-jé-
lép ma-ra-tól pár-ja-va le ta-lé-té.

...Hogyan jöttél meg sájjal hogy légy jár a fanyóba.

Tegnap este jöttem meg a tenyérsől.
Lejött a vas a lovas lábáról.
Nyisd ki kovács, máhalyednek a csomós ajtaját,
Vasald be a hősly lovas négy lábát!

Hig a kovács lovas lábát vasalja,
A szeretőm a székáncsán kivarrja.
Varrd ki babám székáncsát, varrd ki cifráját!
Hogy tudják meg sájjal hogy légy jár a fanyóba.

ESIK A HEGYKÉN A HÓ...

(DÉLBOKKALJA)

MOLNÁR BORBÁLA

576

SZÉV

1962

RUBATO

B-rik a hó gyeken a hó Pi-ros-lik a
kő-nyá ko-tyó Fe-hér a hó-bám mind a hó
Eo-ta hó-án csúdtal - ni Joo Pi-ros-lik a kőnyá

Detailed description: This is a musical score for a song. It consists of three staves of music. The first staff begins with a treble clef and a 'RUBATO' marking. The melody is written in a simple, folk-like style. The lyrics are written below the notes. There are some performance markings like '3' and '5' above certain notes. The second and third staves continue the melody and lyrics.

HEJ A SÁLYI SVÁRTORONY...

(DÉLBOKKALJA)

KISS ANTALNÉ 574

SZÉV 1962

RUBATO

Hej a sályi svár-to-rony sa-le-akad
az os-torom Akad ki kadve ga - lamboni
Ti - ed léczék a ta - va - szon

Detailed description: This is a musical score for a song. It consists of three staves of music. The first staff begins with a treble clef and a 'RUBATO' marking. The melody is written in a simple, folk-like style. The lyrics are written below the notes. There are some performance markings like '3' above certain notes. The second and third staves continue the melody and lyrics.

DE SZERETNEK CSILLAG LENNI...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (BARKÓSA) ELEK CSEPECE ANDRÁS 1916.
DOMAHÁZA 1960

De sze-ret-nék csil-lag lenni az égen
A fő-veccsén végig-sűtni ke-ményen
Még brat hám, hogy ki szal kint a kő-pu-ba
ki ö-le-li a rőu-zsa-mát ti-tok-bá

DE SZERETNEK CSILLAG...

TEMPO GIUSTO (DÉLBORSÓD) NABY ANDRÁS 1916.
ÓHOD 1944

De sze-ret-nék csil-lag lenni az é-gen
A fő uc-cán vé-gig-sűt ni ke-ményen
Es-re mi-kor a leg jobban kék ra-gyog-ni
Ak-kor mennék a ba-bám-ho mu-lát-ni

HEJ DE SZERETNÉK...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (BODROGKÖZ) PALÓCZY JÓZSEF 76.é. BODROGHALOM 1960

Hej de szeret-nék cell-ig ten-ni az é-gon
A föld uc-cán végig sü-tni ké-ményen
Még lát-nám, hogy ki áll kint a ké-pu-ba,
Hej, ki be-sült-gat a babámmal ti-fuk-ba.

DE SZERETNÉK CSILLAG...

TEMPO GIUSTO (BODROGKÖZ) SZABÓ MÁRTON 44.é. SEMJÉN 1958

De szeret-nék cell-ig ten-ni az é-gon
Ké-rem jó-son végig sü-tni föld-nyesen
Még lát-nám hogy ki sed-tél a ké-pu-ba,
Ki be-sült a ba-bám-mal a ké-pu-ba.

Kis Semjénbe besüthött a holdvilág.
As én babám abba fésüli magát.
Nem kell neki tükör, sem gyertyavilág,
Mégis göndörre fésüli a haját.

NEA JÓ ORLLAG LETT VOLNA...

FRÉD RUBATO (RUBINENÄLVOLV) DORAI JÄNDÖNÉ SOB. SZERDOK 1963

Nem jó csi-lag lett vol-na én be-lő-kem
Én is az-iz nem ra-tyagok az é-ge
Ak-kor a fog-nyom lá-ma az fog ra-tyagot
Ak-kor mentek a be-bám-bos ma-lat ni.

ÉN BELŐLEM NEM JÓ ORLLAG...

TEMPO GIUSTO LENTO (TIZSÁTY) GYÖNER IMRE SOB. ARKOLTO 1960

Én be-lő-kem nem jó orllag lett vol-na
Mert az é-ge rit-ken ragog - tam vol-na
És néi tájban négy ke-rül-nem a ma gae e-got
Ga-sa né-nem, hogy a be-bám kif szorot.

VÉGIG-MENTEM...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKÓSÁG) ADÁM ÁRPÁD 40 É. SAJÓMERCSE 1967

Végig mentem sá jó merese gyöngyvirságos fő ucaán.
Bé - ta - kintek a sze - fe - lüm öb - lü - kaan
Eppen ákkor vérdte még az aagyast
Hozom aagyú rozmaringvól sepretté ki a hazaat

Detailed description: This is a musical score for a song. It consists of four staves of music. The first staff is a treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO LENTO' and the mood is '(BARKÓSÁG)'. The composer is 'ADÁM ÁRPÁD 40 É.' and the location/year is 'SAJÓMERCSE 1967'. The lyrics are written below the notes. The second and third staves continue the melody. The fourth staff is a bass clef, likely for a bass line or accompaniment.

VÉGIG-MENTEM A SZENTSIMONI...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (MAYÓCSÁG) BOLLÉR FERENC 71 É. SZENTSIMON 1960

Végig mentem a szentí - mo - ni ucaán,
Bé ta - kintet - tum a bú baam öbrü - kaan
Eppen ákkor ve - tét - te még az aagyast
Rozmá - ringvól sepret - te - ki a hazaat.

Detailed description: This is a musical score for a song. It consists of four staves of music. The first staff is a treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO ANDANTE' and the mood is '(MAYÓCSÁG)'. The composer is 'BOLLÉR FERENC 71 É.' and the location/year is 'SZENTSIMON 1960'. The lyrics are written below the notes. The second and third staves continue the melody. The fourth staff is a bass clef, likely for a bass line or accompaniment.

VESZEMTÉM A SZENTISTVÁNI...

TEMPO GIUSTO (MÁTYÁS) KONC MIHÁLY SZENISTVÁN 94. é. 1952.

Wedig mientem a szentistvá- ni fő ucán.
két al- dal-ról pi- ros- al- ma gu- rult rám
É- gük eddés a másik meg sa- va- nyú
Sze- re- lém-ből ba bám csak egy kí- csi- jó.

VESZEMTÉM A KAJATI FÜTCÁN

TEMPO GIUSTO (ABAÚ) ZEMPLÉNI HEGYECÉ FODOR ISTVÁN 157. é. FÖZBERKAJATA

Wedig-mörtem a ka- já- ti fő uc- cán,
Be te- kim- fel- ten a ba bám ka- pu- ján,
Éppön akkor vé- töt- te mög az í- gyét
Köz- maringgal . söprötte a szo- bá- ját.

VÉGI MENTEM A (FALUSI) FŐUTCÁN....

TEMPO GIUSTO ANDANTE SZÉLESEN ELTERJEDT

Vé-gig - mü - gyük a (Pa - lu - si) fő ut cán,
Be - fe - kin - tek a kis an gya - lam Jo - la - kán,
... Na - run a gö roz - ma ring gal...

Detailed description: The musical score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO ANDANTE' and the mood 'SZÉLESEN ELTERJEDT'. The lyrics are written below the notes. The second and third staves continue the melody.

Spen mostan vetette meg az ágát,
Három ági rozsmaringgal seprette ki a szobáját.

UCCA - UCCA ...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (SZÁRNYVÖLGV) SOK VÁLTOZATBAN ELTERJEDT
HOLLÓ ANDRÁSÉNE TISZ
MELŐSÉLEKES 1967

U - ca - uc - cá ucca ucca , re - le - ke si uc - cá.
U - ca - jad ra má gyik ved - gily ráj ta.
U - ca - jad - rá mága di - lók egy haaz - nádi,
A sze - re - tlem zóúdra fésztell red - csos ka pu ja - nádi.

Detailed description: The musical score is written on four staves. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO ANDANTE' and the mood '(SZÁRNYVÖLGV) SOK VÁLTOZATBAN ELTERJEDT'. The composer is 'HOLLÓ ANDRÁSÉNE TISZ' and the year is '1967'. The lyrics are written below the notes. The first staff begins with a treble clef and a 4/4 time signature. The second and third staves continue the melody. The fourth staff has a different time signature, likely 3/4.

KISKERTEMBEN...

TEMPO BASTO LENTO (SZÁRAZVÖLGY)

DOMONKOS ENDRE NÉ T.É.É.
KÁNC 1962

The musical score consists of three staves of music in a single system. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 4/4 time signature. The melody is written in a simple, folk-like style. The lyrics are written below the notes. The second and third staves continue the melody and lyrics.

Kis - kert - em - be' van egy jór - vá csánád!,
Szem - szé dünk - bá' lá kik egy bár - ná jóány,
Szem - szé dünk - bá' lá - kik egy bár - ná jóány.

A két szemem ráó se merem vetni,
Édesanyja nem hagyja szeretni,
Édesanyja nem hagyja szeretni.

Leányok, legények együttes dalai.

A fonóban mindenféle szerelmi tárgyú dal felhangzott, melyet közösen nótáztak.

Ezek közül kitűntek, s a fonóházi környezet vonzóerejét legszebben érzékeltették a páros felelgetős nóták. Ezek közt gyakoriak voltak olyanok, melyekben lányok-legények strófánként, vagy soronként felelgettek egymásnak /"Piros alma telelőre", "Virágos kenderem", "Zavaros a Tisza", "Ez a kislány úgy éli világát", "Este van, este van"../, vagy dalra dallal válaszoltak, többnyire a lányok kezdték az évődést legényvásár-leányvásár-dalokkal, vagy házasságra célzó nótákkal. A fiúk enyelgő válaszaik közt felcsendültek leánykerést tréfáló dalok is, melyeket gyakran egy-egy legény monológ módján adott elő.

PIROS ALMA TELEÖRE...

WADÁSZ ISTVÁN 70 d.
BORSDI SZENTGYÖRGY 1964

TEMPO GIUSTO (DALKÖSÉG)

The musical score consists of three staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 2/4 time signature. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO' and the style as '(DALKÖSÉG)'. The melody is written in a single line. The lyrics are written below the notes. The second and third staves continue the melody and lyrics.

Ni-kor ál-má te-le-ibü re Né sem-rest a
ljányt előre. Mert ha előre sze-re-téd.
Sed gyün Néz ha jel nem Pü-ssed.

- Nem tudjátok, ki vagyok én:
Vig aszentgyörgyi betyár legény.
Yelfésülöm a göndör hajam,
Ugy ölelem a galambom.

Éest ti ljasnyok, mit csináltok,
Egy még nem is voosraastok!
Maashol régen lefeküdték,
Itt még aagyat se vetettek.

- Nem is vetnek mindenkinek,
Csak a csalfa legényeknek.
Mert a legény oljan csalfa,
A ljasnyokat kikacagja.

VIRÁGOS KENDÉREM...

TEMPO GIUSTO LENTO (BODROGHALOM) KAKAS MÁRIA 46 é. TISZAKARAD 1962

W rá gos ken de rém el - z - zol a 10 - ba
Ha m - ragzol re - ám, mért jössz a fo - ná - ba?
le - je sít az or - tóm tu - dom, nem volt - tam ki.
Láj a gyöngy szi - vem, nem vi - gasztal sen - ki.

- Ezért a kis lányért mit nem cselekedném:
Tiszából a vizet kanállal kimerném.
Tizza fenekéről apró gyöngyöt szedtem,
Az én galambomnak assal kedveskedtem.

Szevas a Tizza, azért áradozik,
Szevas a legény, azért fáradozik.
Szevas nem volna, nem is fáradna,
Azért a pár oskért nem álmotlankodna.

ZAVAROS A TISZA...

TEMPO GUSTO (MÁTYÓSSÁG) HAJDÚ MÁRIA 61é.
MEZŐKÖVESD 1962

za - va - ros a Ti - sza, kes - kény a pal - ló - ja
Né mēnj ar - ra kő - kény szé - mű bar - na legény
Mert le - je - sél ró - la.

- Ném esek, nám esek
A Tisza vizébe,
Inkább esek kőkényszemű barna kislány
Véled szerelembé.

Vari.:

ZAVAROS A TISZA...

TEMPO GUSTO LENTO (DÉLÜNKALJA) MISZÉR ISTVÁN 68é.
CSERÉPPÁLY 1959

za - va - ros a Ti - sza kes - kény a pal - ló - ja.
Né mēnj ar - ra, kő - kényszé - mű bar - na legény,
Mert le je sél ró - la.

Vari.:

SZÉLES VÍZ A TISZA...

TEMPO GUSTO LENTO (DÉLÜNKALJA) EGERES MÁRTA 69é.
BOGÁCS 1961

Széles víz a Ti - sza kes - kény a pal - ló - ja
Né mēnj a - ra kő kényszé - mű bar - na le - gény,
Mert le - e - sel ró - la.

ÉZ A KISLÁNY ÚGY ÉLI...

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBÜKKALJA) VIGH PÁLNE 776.
BOGÁCS 7942

Éz a kis lány úgy é-li vi-lá-gát,
Ha az any-ja nincs ott-hon, sü-li a po-gácsát,
Duk-ro-sát - má-ko-sát,
Vár-ja a bá-bá-ját, a csi-no-sát.

- Veszek néki róussaszini ruhát,
Az ujjára csipkét, derekára pitykét.
Csattosát, forgósát,
A lábára csizmát, kopogósát.

ÉZ A KISLÁNY ÚGY ÉLI...

TEMPO GIUSTO (DÉLBÜKKALJA) HÉTI BÉBKA 674.
CSIKÉPPÁLYI 7958

Éz a kis-lány úgy é-li vi-lá-gát
Ha az anyja ott-hon nincs sü-ti a po-gácsát
O-laj-ba, nem vaj-ba,
Al-dí-vat a sze-re-tő-jc szá-já-ba.

- Veszek néki hacacaré ruhát,
Az ujjára csipkét, derekára pitykét.
Zörgőset, börgőset,
A lábára sárga cipőt, fűzőset.

EZ A KISLÁNY ÚGY ÉLI...

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBÜKKALJA) MOLNÁR BORBÁLA 576. SÁLY 1962.

Ez a kis-lány úgy é-li vi-lá-gát,
Ha az anyja nincs ott-hon, sü-ti a po-gó-csát,
É-rti be, Haj-nal-ba,
Sü-ti a po-gó-csát a vej-ba.

- Vessék néki fodros béli ruhát,
Derekára fityegőt, az ujjára gyűrőt.
Zöld selymet, csipkészet,
A lábára cipőt, füzösét.

EZ A KISLÁNY ÚGY ÉLI...

TEMPO GIUSTO LENTO (BODROKÖZ) NAGYHÁZI ANTALNÉ 408. TISZAKARAD 1962.

Ez a kis-lány úgy é-li vi-lá-gát,
Ha az anyja al-szik, Sü-ti a po-gó-csát
O-laj-ba, nem vej-ba,
El-ol-vad a sze-re-tői-je sző-jő-ba.

- Vettem néki ici-pici ruhát,
Az aljára csipkét, derekára pitykét.
Zörgösét, zöld selymet,
A lábára sárga cipőt, füzösét.

ŐSZEZ ÉRIK A SÓVÁRI...

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLBÜKKALJA) BERECSALAJOS 79d.
BOGÁCS 1967

Őszez é - rik a sőv - vá - ri al - ma
Harag - szik rám a sze - re - lőm any - ja
Mennél jobban ha - ra - gít - ja magát
Annál jobban sze - re - tem a lő - gyűt.

Detailed description: The musical score is written on four staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/4 time signature. The melody is simple and folk-like. The lyrics are written below the notes. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO LENTO' and the source is '(DÉLBÜKKALJA) BERECSALAJOS 79d. BOGÁCS 1967'.

- Este későn nem jó furulyásni,
A lányokhoz dobogósan járni.
- Mennél jobban dobogósan járok,
Annál jobban szeretnek a lányok.

NEM JÓ CITERÁZNI...

TEMPO GIUSTO LENTO (BODROGKÖZ) PÁLÓCZY AMBRUS 79d.
BODROGHALOM 1960

Nem jó nem jó nem jó cí - te - rézni
A jó - nyokhoz sar - kán - tyúsan jár - ni
Mennél jobban sar - kán - tyúsan járok
Annál jobban szeret - nek a lányok.

Detailed description: The musical score is written on four staves. It features a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/4 time signature. The melody is simple and folk-like. The lyrics are written below the notes. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO LENTO' and the source is '(BODROGKÖZ) PÁLÓCZY AMBRUS 79d. BODROGHALOM 1960'.

DOMAHÁZI NÍRÉS LEGÉNY...

TEMPO GIUSTO ALLEGRO (BAROKK) ELEK KUKÓ ILONA 194.
DOMAHÁZI 1936

Do - má - házi hí - rős legény máj - mé - ves ó
Izany - dít szegény még ec - mori azt mondani
Még kí - le - ne hsz - zá sod - ni.

- Szőke kislány kéknyusma
As víz engem szerelembe.
Esem mosoljog piros assaja,
Nyiló hajnal az orcaja.

Szarga csizmam rőspatkója,
Jegyet váltónk hushagyóra.
Jegybe adom a szívemet,
Te meg babáom a tiedet.

LÁNYOK LÁNYOK...

TEMPO GIUSTO (BAROKK) KULCSÁR LÁSZLÓ 574.
MÁLYINKA 1936

Lányok lányok mályin - ka - i lányok
Vessen lán - gát az al - sá tak - nyók.
az is azér vessen pi - ros lán - gát
Atya szí - vem gyakran még - csi - 30 rok.

- Új a szoknyám, de kerek az alja,
Gócsi szabó volt az, aki varrta.
Barna légény addig kárdigette,
Míg a szemét rajtam fálájtette.

ELMÉNT JULCSA...

TEMPO GIUSTO (BARKÓSA) MÉDVE FÁLNÉ 59d.
KISSIKÁRDÓ 1949

Elmént Julcsá elmént á fo-nóu-bá
Lé-e-sét az assau á padló-ra
Hín-san á-ki az-fét fél-e-mel-je
Hín-san á-ki Julcsát . még á-lal-ja.

Ütölet két sor dallamát:

- Van man, aki aztat felemelje,
Van man, aki Julcsát megölelje.

ELMÉNT PIROS...

TEMPO GIUSTO (BALDWINOVY ČERVENÝ) TÁSKÓ FÁLNÉ 65d.
MARTONNY 1952

El-mént Pi-ros ef-mant márn á fo-nóu-bá
Lé-e-sét az ár tóu já á padló-ra,
Ván márn márn á á á á fél - e-mel-je fél végye
Ván márn á - ki Pi-ros-kadl még - á -lál-ja.

ERDŐ, ERDŐ...

TEMPO GIUSTO ANDANTE

(ADALJ) ZENE ÉNEKESNŐK

MIKÓHÁZA 1961

Er-dő er-dő mi-kó-há-zi er-dő
Ri-gó ma-dár ben-ne a ke-rű-lé.
Ri-gó ma-dár meg a fű-le mű-le.
Szép a ba-bám hogy vá-lok el tő-le?

- A falusi biró kapujába'
Leesett a kalapom a sárba.
Gyere babám, vedd fel a kalapom,
Házasodom, te leszel a párom.

ERDŐ, ERDŐ...

(ADALJ) ZENE ÉNEKESNŐK

PÁLFÁZA 1961

Er-dő er-dő de szép ke-rek er-dő.
Ma-dár fű-tyúl ben-ne fi-zen - kező
Cuk-rot ad-nék an-nak a ma-dárnak
Fű-tyúl-je ki ne-vét a ba-bámnak

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO MUY LENTO (BARKÓSAÓ) ELEK KUKÓ (LONA 776. DOMAHÁZA 1936)

Es-te van es-te van De nem minden lány-nak
Csak annak az egy-barnának, ki - nek harmán járt-nak.

- Nem hossza is jártak,
De nem minden este,
A szép holdvilágos este
Hosszúra van festve.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO MUY LENTO (DÉLBÜKKALJA) TÓTH ISTVÁNÉ 696. CERRÉFPALU 1940

Es-te van es-te van di máj ki-lenc 8-10
Lát-va van a ré-szem récses kő-ka pu-ja
Még a récsém récses kő-ka pu-ját nyit-ja
ad-og a kispaj lovam szőcsor is bemegy rajta.

Este van, este van, de nám minden lánynak,
Csak annak a lánynak, sáj-haj, kihez hárman járnak.
-Ehossza is járnak, de nám minden este,
Es a csillagos ég homályra van festve.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO GIUSTO (BODROKORÓZ) VIRÁG PÁLMÉ 68d.
SEMJÉN 1962

Es-te van, es-te van, el múlt ki-lenc ó-ra
En-nak a kis lány-nak zárva van már a ka-pu-ja
Nig se a barna kislány rácsos kiskapuját nyitja
Addig a kis pajtá-vam szászor is be-megy rajta.

- Este van, este van, elmúlt kilenc óra,
Gyere, kislányom, kísérj engem innen vissza!
- Nem kísérlek babám, mert már sötét az éjszaka,
Méghasad a szivem, ha magam megyek vissza.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO GIUSTO (BODROKORÓZ) BALLAD ÉRDEK TITK. 78d.
TITKÁRÉAD 1962

Es-te van es-te van elmúlt ki-lenc ó-ra
Zárva van a ba-bám rácsos kis ka-pu-ja.
Nig a ba-bám rá-csós kis ka-pu-ját nyitja
Addig a kis pajtá-vam szászor is be-megy rajta.

- Este van, este van, elmúlt kilenc óra,
Gyere babám, kísérj engem ki az utra!
- Nem kísérlek, nagyon sötét az éjszaka,
Méghasad a szivem, ha magam megyek vissza.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO GIUSTO LENTO (BODROGHÓZ) NAGYHÁZI ANTONÉ FOD. TISZAKARAD 1962

Es - te van es - te van, de van minden lénynek
Csak annak a lénynek ki - nek hárman járnak
En hozzá is jártak de van minden es - te
Hát - vi - lés - ges az ég rá - lát - te van festve.

- Este van, este van, elmúlt kilenc óra,
Érva van a babám récsos kis kapuja,
Míg a kis angyalom, kis kapuját nyitja,
Kecelylábú lovam szásszor bemegy rajta.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO GIUSTO (ABALJZEMFLÉN HEGYKÖZ) SZABÓ ANKALIND FOD. KÖZLEMÉNYEK 1951

Es - te van es - te van de van minden lénynek
Csak az - nek a lénynek ki - nek hárman járnak,
En hozzá is jár - nek de van minden es - te
Csilla - ges a napfény homályra van festve.

- Este van, este van, elmúlt kilenc óra.
Érva van a babám récsos kis kapuja.
Amíg a galambom kis kapuját nyitja,
Csillagos paripám szásszor bemegy rajta.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO GIUSTO LENTO (BARKÓSAG) ERSEK BUSTTAVNE 406.
BORSODSZENTGYÖRGY 1948

Es-te van es-te van de nem minden újánnak
Iskénnek az egy-nek ki-hoz haarmáz járnak

En hozzáma is járnak, sejt háj de nem minden es-te

A szép hócht-lagos es-te hamaajra von fészve

- Este van, este van, elmúlt kilenc óra,
Ennek a kislánnak zárva a kapuja.
Míg a kisényalom sejt-haj, a kapujaat nyitja,
Keszelyaaba kis pejlóva száasszor bomegy rajta.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO GIUSTO LENTO (SZÁRZVÖLÖV) HOLLÓ BERTALANHE 476.
MÉLSŐTBLEKES 1948

Es-te van es-te van de nem minden járnak
Iskénnek az egynek ki-hoz sokán járnak!

En hozzáma is járnak, sejt háj de nem minden es-te

Szeredán szeredán, meg vásár-nap es-te

- Este van, este van, elmúlt kilenc óra,
Ennek a kislánnak zárva a kapuja.
Amíg az én rózsám rácsos kis kapujaat nyitja,
Csillagos paripaám száasszor bomegy rajta.

ESTE VAN ESTE VAN...

TEMPO ORAZO (ARABIA-SZEMLEIN HANGYRÓK) FURT ANDOLGÓSSÁG.
NYÍLT TITK

Er - te van es - te van de van minden szűnő
Estében az ég - nek le. az hírnök szűnő

de minden is jár - nek de nem minden er - te

szűnő a kerek ég de szűnő van fűtve

- Este van, este van, alvalt kilenc óra,
Szűnő a kislányok sárva a kapuja.
Amíg az én rézsák kikapuját nyitja,
Addig a kis pejlóvam szűnőor bevissz rajta.

AZ ARLÓI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO CRISTO LENTO (BARKÓSÁG) HÍMEZ MÁRÓCNI 674.
LÓDARNAHÁZA 1947

At ér té - t vasár téren i - cá te Saari te
legény vasár lesz a héten i - cá te Saari te.

Két fillérér adnak egyet, - Ica te, Saari te,
Jaj de olcsó, mégse vesznek, - Ica te, Saari te.
Az arlói vasártéren - Ica te, Saari te,
Leányvasár lesz a héten, - Ica te, Saari te.
Eszek fölöttér adnak egyet, - Ica te, Saari te!
Jaj de drága, mégis vesznek, - Ica te, Saari te!

A MÁDASDI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO CRISTO LENTO (BARKÓSÁG) HÍMEZ MÁRÓCNI 674.
LÓDARNAHÁZA 1947

A mádasdi vasár té - ren é - re gyere
gá - lambom legény - vasár Més é hé ten
é - re gyere - re i - di gyere gá - lambom

Tíz fillérér adnak egyet, - ére gyere galambom,
Jaj de olcsó, mégse vesznek, - ére gyere, idi gyere galambom.
A mádasdi vasártéren - ére gyere galambom,
Kisleányvasár lesz a héten, - ére gyere, idi gyere, galambom.
Eszekér adnak egyet, - ére gyere galambom,
Jaj de drága, mégis vesznek, - ére gyere, idi gyere galambom.

A KÖVESDI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO LENTO (MÁTYÁS) GARI MARGIT 424. 1964
MBSZÓKVESD

A kö ves di vá - sár - té - ren i - haj té - re
csu - haj - ja lá - gá - ny vá - sár Né - z a há - tón
Rip rop ro - pog ott a pe - ren - de

Két fillérér adnak egyet, - ihajláré, csuhajja,
Jaj de olcsó, mégse vesznek, -rip, rop, ropog ott a gerenda.

A kövesdi vásártéren, - ihajláré, csuhajja,
Leányvásár lesz a héten, -rip, rop, ropog ott a gerenda.

Barneskér adnak egyet, -ihajláré, csuhajja,
Jaj de drága, mégis vesznek, -rip, rop, ropog ott a gerenda.

HÉJ, A SÁLYI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO LENTO (DÉLALKALJA) MOLNÁR BORBÁLA 574. 1962
SÁLY

Haj z sályi vá - sár - té - ren i - haj - láré
csu - haj - ja, lá - gá - ny - vásár Né - z a há - tón
Rip rop ro - pog ott a pe - ren - de

Szőkét ne végy, mert beteges, - ihajláré, csuhajja,
Pirosát se, mert részeses, -rip, rop, ropog ott a gerenda.

Barnát szeress, az lesz a jó, - ihajláré, csuhajja,
Az lesz a ocsókra hajlandó -rip, rop, ropog ott a gerenda.

A SZIRÁKI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO LENTO (BOLDVAGYGY-CSEKEMÁT) NEMETH ERNŐSÉ Gárd. BOKSODSZURÁK 1962

A sziráki vásárcsőr te-ran í-háj-li de
csü-háj-li Le gányvásárcsőr Máz á há ran
Rip rop ro-pog ott a ge ran-dé.

Két krajcárér adnak egyet, - ihajla, de csuhajla,
Jaj de ósósú, mégse vesznek, -rip, rop, ropog ott a gerenda.

A sziráki vásárcsőrén - ihajla, de csuhajla,
Leányvásárcsőr lesz a héten, -rip, rop, ropog ott a gerenda.

Szós forintér adnak egyet, ihajla, de csuhajla,
Jaj de drága, mégis vesznek, -rip, rop, ropog ott a gerenda.

A RÁKAI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO LENTO (BOLDVAGYGY-CSEKEMÁT) ZEMÁN RÓZA Gárd. BODVAPÁKÓ 1962

A ráka-i vásárcsőr há ran er-re gyere
gá-lambom ía-gány vásárcsőr Máz á há ran
fi-li-lym er-re gyere gá-lambom

Szőkét ne végy, mert beteges, - erre gyere galambom,
Pirosat se, mert részeges, - tilalom! erre gyere, galambom.

Barnóót szeress, az lesz a jó, -erre gyere, galambom,
Az lesz a csókra hajlandó, - tilalom! -erre gyere galambom!

A FALUSI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO LENTO (ABAÚS-ZEMPLÉNI HEGYKÖZ) MESTER FERENCZÉ 4. Od. PUSZTAPÁLYU 1963

A fa-lu-si vá-sár té-rén í-haj- lá-ré

csu-haj-ja Le-gény vá-sár lesz a hé-tén

Rip rop ro-po-gós a cse-resnye.

Két krajoárér adnak egyet,-ihajláré,csuhajja,
Jaj de olcsó, mégse vősznek,-rip,rop, ropogós a cseresznye.

A falusi vásártéren - ihajláré, csuhajja,
Leányvásár lesz a hétén,-rip, rop, ropogós a cseresznye.

Ezresekér adnak egyet,-ihajláré,csuhajja,
Jaj de drága, mégis vősznek,-rip,rop,ropogós a cseresznye.

A SZURDOKI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO (FELŐHEGYSÉGVÖLGY) DOBAI ZÁMOSVÉ 4. Od. NÉCHADSZURDOK 1963

A sur-do-ki vá-sár té-rén er-re gyere

ga-lam-bom, leány-vá-sár lesz a hé-ten

Ti-la-lom er-re gyere ga-lam-bom.

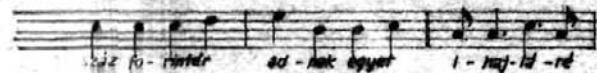
Száz forintér adnak egyet,- erre gyere, galambom!
Jaj, de drága, mégis vesznek,- tilalom! erre gyere galambom.

A szurdoki vásártéren - erre gyere, galambom,
Leányvásár lesz a hétén,-tilalom! erre gyere, galambom.

Két fillérér adnak egyet,- erre gyere, galambom!
Jaj de olcsó,mégse vesznek,-tilalom! erre gyere, galambom!

A PATAKI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO (MODERATO) KOCSIS ISTVÁNNAI ZENEI BŐRŐBOLAIKAI TÁRSASÁG

A KARÁDI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO LENTO (BODROGKÖZ) KÁLMÁN FERENCZ ÉNEK. TÁRSALGÁSOK 1962

A ka-rá-di vá-sár té-ren í-haj-lá-rá
csu-haj-ja, le-gény-vá-sár ísz a há-ten
rip rop ro-po-gós a de-re-ka.

Székét ne végy, mert beteges, - ihajláré csuhajja,
Pirosat se, mert részeges, -rip, rop, ropogós a dereka.

Barnát szeress, az lesz a jó, - ihajláré csuhajja,
Az lesz a csókra hajlandó, -rip, rop, ropogós a dereka.

A RIGCSI VÁSÁRTÉREN...

TEMPO GIUSTO (BODROGKÖZ) RÓTH LAJOSNÉ ÉNEK. LÁCA 1962

A ri-cse-i vá-sár té-ten er-re gyere
ga-lambom, le-gény-vá-sar ísz a há-ten
er-re (jerre) er-re gye-re ga-lambom.

Székét ne végy, mert beteges, -erre gyere, galambom,
Pirosat se, mert részeges, erre-jerre,erre gyere,galambom.

Barnát szeress, ő lesz a jó, - erre gyere, galambom,
Ő lesz a csókra hajlandó, erre-jerre, erre gyere, galambom.

AMIGOS VIVA EN TI...
TUNG DUNG HUNG

Musical score for the song 'AMIGOS VIVA EN TI...'. It consists of four staves of music. The first staff is the vocal line with lyrics: 'M - ar na - bu - ar si tu - ra - do do tu - ra - do'. Above the staff, there are markings '(CANTATA)' and 'MUSICA DE TUNG DUNG HUNG'. The second staff has lyrics: 'M - ar na - bu - ar tu - ra - do (M - ar - do)'. The third staff has lyrics: 'M - ar na - bu - ar tu - ra - do'. The fourth staff has lyrics: 'M - ar na - bu - ar tu - ra - do'. The music is written in a simple, rhythmic style.

En ardeant kien viciu, ar viciu a lui,
i ardeant casita viciu, ar viciu a lui.
Fuzeti viciu, hony a viciu kien viciu,
Fuzeti viciu hony kien viciu a lui.

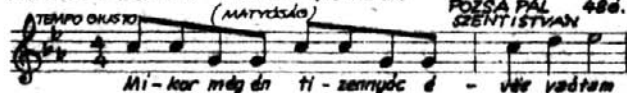
En kien viciu a lui kien viciu a lui,
i kien viciu a lui kien viciu a lui,
i kien viciu a lui kien viciu a lui,
i kien viciu a lui kien viciu a lui.

En kien viciu a lui kien viciu a lui,
i kien viciu a lui kien viciu a lui,
i kien viciu a lui kien viciu a lui,
i kien viciu a lui kien viciu a lui.

En kien viciu a lui kien viciu a lui,
i kien viciu a lui kien viciu a lui,
i kien viciu a lui kien viciu a lui,
i kien viciu a lui kien viciu a lui.

MIKOR MÉS ÉN TIZENNYOLC...

FOZSA PÁL 48d.
GENTISTVANY

As egyiknek kicsi vótam, as vót baj,
A másiknak korbely vótam, as vót baj.
Harmadiknak, hogy a szemem fekete,
Negyediknek nám természetem kedvére.

Ötödiknek, már nem Párizsba jöttem,
Hatodiknak, már nám lóháton jöttem,
Hetediknek, hogy a szemem kékellett,
Nyócadiknak a vagyonom keves lett.

Kilencedik szivarfüstöt nám szivel,
Tizediknek nagy bajussal légény kell,
Tizenegyediket anyja nám adja,
Tizenkettegyik nám meg férme soha.

Igy hát nákem nám lehet megücsölni,
Gyalásattal kell a világot élni.
Gyalásattal nám élem világomat,
Katónának beiratom magamat.

AIKOR MEG ÉN TIZENNYOLC...

TEMPO GLEBO (MÓDNALIGY-CSERENÁT) GRESKÓ PÁL 49d. BODVÁRÁZSI 1760

Mi - ker még én, tizenyolc é - ves vá - tám
Maga én átkor há - szá - sad - ni jé - ker - tám
Ti - zen - két jányf kérellek még ré - szem - re
Mind a tizen - ke - től hi bád jót kérem.

As egyiknek kicsi vótam, az vót baj,
A másodiknak csalfa vótam, az vót baj.
Harmadiknak hogy a szemem kékellett,
Negyediknek kacintaósom nem tetszett.

Ötödiknek: mér nem Paóriszbul gyöttem,
Hatodiknak: mér nem paripaón gyöttem?
Hetediknek: mér nincsen édes apaóm,
Nyócadiknek: mér nincsen édesanyaóm.

Kilencedik szivarfüstöt nem szivel,
Tizediknek nagybajuszu legény kell,
Tizenegyediket anyja nem adja,
Tizenkettedik férhe nem megy soha.

Igy haót neken nem lehet megnősülni,
Gyalázatban kell a világon élni.
Gyalázatban nem élem a világon,
Inkább akkor többször meghaózasodom.

MINOR PÁR EN...
TEMPO GIUSTO LENTO (BODROGKÖZ) KÖNYÖK MÁLNÉ 74.é. LADA 1960

Hi - ker még én ti - zen - nyó - c - ves vá - zán
Mén én akkor há - za - sá - ni a - kar - tam,
Ti - zen két két négy - ké - ret - tek. né - czem - ve
Mind a ti - zen - ket - tő hi - bát let - temem.

As egyiknek kicsi vaótam, a vaót baj,
A másiknak barna vaótam, a vaót baj,
Harmadiknak hogy a szemem fekete,
Negyediknek nem természetem kedvére.

As ötödik: mér nem lúháton gyűttem,
A hatodik: mér nem Párisból gyűttem.
Hetediknek a vagyonom keves vaót,
Nyolcadiknak a pizza is szűken vaót.

Hilencedik szivarfüstöt nem kedvel,
Tizediknek nagybajuszu legény kell.
Tizenegyediket anyja nem hagyta,
Tizenkettedik nem meggy férjsz soha.

Igy hát nekem nem lehet megpróbálni,
Páratlanul kell a világom élni,
Páratlanul nem élem a világom,
Inkább akkor többször megházasodom.

Szakítók, bucsuzók.

BLAZOTT A...

TEMPO OKTAVO (ABALJ-ZENPLENI HEORODZ) KRCSKES JANCSONDORÉ NYIRŰ 1962

El - s - zolt a el - s - zolt a kenderem a Tölz

Ha nem szeretek ide nyugalom, négy / u fo - tölz

La - ja - sik az ar - süm tudom nem bel - tom ki

Mj a szövegy gyöngyözöm de ne tölz Tölz.

VIRÁGOS KENDEREM...

TEMPO OKTAVO LENTO (BOPRODONDZ) MÁTYÁS ANDRÁSÓV 400. SZÁMRA 1962

It - tölz - gal kenderem el - s - zolt a Tölz

Hogya mi nem szeretek már jölz u fo - né - tölz?

vé - konyu len szö - ra, el is szövegy nánym.

Mjóm a szövegyek mj is szövegy de jóm.

MÁR EN TÖBBET NEM MEGYÜK...

TEMPO GIUSTO LENTO SZÉLSEBEN ELTERJEDT
NYUGAT - BARSZÓBAN

Már en többet nem megyük a fe-nai-ba
sem a barbém ab-la-lá-ra dancol-va
En fe-lő-lem róu-zsám ki is al-há-tod ma-ga-dat
Nem ve-rüm ki szép számadból az ál-már.

MIKOR HOZZAD JÁRTAM...

TEMPO GIUSTO ELTERJEDT

Mikor hozzád jártam babám mindig álmos voltál.
Szóltam hozzád de csak mindig szomor - kodtál
En fe-lő-lem ki is al-há-tod ma - gadat.
Nem őlelem át tal a vékony karcaú dere - ka-dat.

BDSANYÁM SOKAT INTET ...

TEMPO GIUSTO (ROPROGKOL) SÁNTA MINÁLYNÉ 1960. KARGBA 1960.

A musical score for a song in 3/4 time. It consists of four staves of music. The lyrics are written below the notes. The melody is simple and folk-like.

Édesanyám sokat intet a jóra
Hogy ne járja délután a fond - ba
Félhallgatam egy csavargó szavár - ta
Görse álljon a hátra fésőt hajár - ta

Fáj a lábam, mer feltörte a csizma,
Mer ott jártam, ahol nem kellett volna.
Ugy kell annak a betyárnak, hadd fájjon,
Tanulja meg: más kislányho ne járjon.

KISANGYALOM FENE RÁGOTT...

TEMPO GIUSTO (BARKÓSLA) BÜKK KÖRNYÉK 1957.

A musical score for a song in 3/4 time. It consists of four staves of music. The lyrics are written below the notes. The melody is simple and folk-like.

Kis angyalom fene rágott volna meg
Hogy mi egymást ne ismertük volna meg
Kétszer volt az az óra fond - ház
Kibe bábám megismertük mi egy - márt

A csillagok ha beszélni tudnának,
A legényre mindent kivallanának,
Elmondanák azt a titkos beszédet,
Akit minden szombat este beszélnek.

B a l l a d á k .

A fonó, a közös dalolgatás legállandóbb fészke, igen alkalmas volt drámai, megkapó események, vagy legalábbis érdekes helyzetek közös nótázás keretében való dramatizálására.

A dramatizálás, megjelenítés legközvetlenebb eszközei voltak: párbeszédés dalolás, egyéni előadás, a közösség leíró, elbeszélő, vagy hangulataláfestő együttdalolása. Volt némi szerepe a mimikának is. Az egyes feltűnőbb balladai helyzeteket taglejtésekkel, vagy kisebb jelenetek rögtönzésével játszották meg.

A balladaelőadás legnagyobb alkalmát a fonóház teljes tagságának együttléte teremtette meg. Ez az együttlét biztosította legjobban a balladaelőadás szereposztását, - gondolva elsősorban a komoly balladákra. - Daloltak a lányok szűkebb körben, egymás közt is balladákat, olyanfélét, melyek inkább rájuk tartoztak /vigballadák a perec-sütő lányról, a felkontyolt nővérről/, de észeket a teljes együttlét alkalmával is előadták, ha lányok-legények szerepelni akartak egymás előtt.

A fonóházi fiatalság érdeklődési körét kutatva, a visszaemlékezők vallomásaiból megállapítható volt, hogy a balladaelőadás sok témát ölelt fel. Népszerű, komoly balladai témák voltak: legénybosszu a fonóban, legénybosszu halálratáncoltatással, anyai bosszu a megesezt lányon, anyai átok a dacból férjhezment lányon, megölt legény eltemetése, szerelemből anyagyilkosságba esett legény, betyártragédia, gyermekgyilkos leányanya, megcsalt lány átka a hűtlen legényen. Vigballadatípusok: a feleségén zsarnokoskodó férj, libapásztorlány szerelem a csinytevő legényke iránt, "Egyszer egy királyfi"... , sütő lány, férjhezmenő nővérek tréfás balladája, pipa-dóhány ballada.

A változatok gyűjtése eltérő sikerekkel járt. Ezigdig legkevesebb eredmény kísérte a fonó tárgyú balladák kutatását. A szerelmi bosszúnak áldozatul esett leány /Varga Jani/ és lány /Szűcs Mari/ egy-egy típusát sikerült ép formában feljegyezni, mint fonóházi témájú balladákat, de a gyűjtemény többi balladatípusának változatkutatása már szerencsésebb volt.

Mint általában a fonó népköltészeti emlékeinek rögzítésében, a balladák feljegyzésében is a szövegszerinti teljességre törekvés vezetett. Az adatok tulnyomó többsége teljes szövegű. Töredék és szövegbeli megfelelésekre való utalás kevés van, ezek közléséhez inkább a tájankinti összehasonlítás lehetőségének keresése végett ragasszkodtam.

Az adatok zömében népzeneink értékesebb anyaga szólal meg, annak bizonyosságául, hogy a népballadák tulnyomó többségükben Borsodban is megőrizték a népi zenéizlés erejét, szépségeit, tájankint, témánkint eltérő változatosságát. Közlök egy-két jövevény, vagy ponyvadalamu balladát is /Halálratáncoltatott lány mezőkövesdi változata, megátkozott lány kenyézlői változata, Szabó Vilma, Biró Margit/, érzékeltetve, hogy alakította, dolgozta át a népzene a vásári nótaterjesztők olcsó daltermékeit.

Komoly balladák.

VARGA JANI...

TEMPO GIUSTO ANDANTE (MATYÓCSÁG)

NYESTE HAHÁLY 674.
MEE-SKÖVESD 1939

The musical score is written on four staves in a single system. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The melody is accompanied by a simple harmonic line. The lyrics are written below the notes.

Es is van ocsa van nyakát út az óra
Lány Varga Jani ki áll a kapuba
ki áll a kapuba hűgök a ferd - es
gyere vár az Jani gyere a ferd - es

Almost Varga Jani, hogy leül a székre,
Nagy gyilkos pajtása a kapuba' leste.
- Gyere Janosi gyere, majd elbánnk véled,
Még az ásta a lelak kinnál belőled.

- Ne bántatok engem, nán vagyok az oka,
Szereitek a lányok, nán tehetek róla.

- Ha eddig szerettek, mást fogtak szeretni,
De náked itt kell az életed végenni.

Megfogták, megfogták, a fősze levették,
Szép piros vérrel a földet ástatták,
Ammit tudott málni:

- Hagyjatok pihszmi..
Szép piros véreket hagyjátok álfolyni...

Meghalt Varga Jani, ál is van temetve,
Ki van nán faragva az ő sírkövesseje,
Főtől van beásva, az van rápingálva:
"Minden híres légény vigyásson magára."

SZÜCS MARI...

TÁNCLEPÉS (BARKÁSKA) GYÖRFFY JÁNOSNÉ ÉRD. DEBESZAPOLCSÁNY 1987

Este van este van hatot ut az óra

szegény szűcs Marika o készül a fonó is

Szegény Szűcs Marika hiába is megyen,
Felette a nagyég beborult véresen.

Beborult, beborult, be is setétedett,
Az a híres légény jaj mit osálakedett.

- Állj meg csak Mariska, kérlek az egekre,
Egy-két szavaimot vedd be a füledbe!

- Engedj csak, engedj csak, engedj az utamra,
Lánypajtásaimho engedj a fonóba!

- Szerelmes szívemnek édes Mariskája,
Mért lettél, mért lettél máznak hites társa?

- Engedj hát, engedj hát, hagy menek utamra,
Itt van a bukrétám, engedj a fonóba!

..Szilani Pistának nem kell a bukréta,
Szegény Szűcs Marinak 5 lett a gyilkosa.

- Ha engem álhagytál, másho se mégy mán el,
Mert a te életed most van a kezemben.

Először ezt mondja, halálos a ssava,
Másodszor odavág, véres a fokosa.

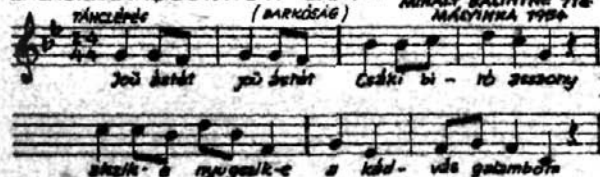
Harmadszor vág oda, átkozott a karja,
Szegény Szűcs Marika leborul a hidra.

- Jaj lányok, jaj lányok, rólam tanuljatok,
Híres légényekkel ne barátkozzatok..

.. Felvette az árviz a barcai tölgyet,
Szegény Szűcs Marira most huzzák a földet.

Réhuzták a földet, írják fejfájára,
Minden áladó lány vigyázzon magára..

BALÁBATÁNCOLTATOTT LÁNY... MUNKÁY BALINTNÉ 714
MÁGYAR 1984

- Álszik már, nyugosk már gombos nyoszolyába',
Az álsó álmaít álusza magába'.

- Kösse fel, kösse fel, küldje el a bálba,
Gordóvany csizmáját húzza a lábára.

Kék selyem kándóját kösse a nyakába,
Tis pár aranygyűrőt hússon az ujjára.

- Jó ástét, jó ástét, hát te már hivattál?
Ulj ide csak mellém, majd megtudod mindjár.

Hussátok cigányok ástétül reggelig,
Fénelmi akzorok világos virradtig.

- Engedj ki, engedj ki egy kicsit pihenni,
Kék selyem kándómat engedő kibontani.

- Nem lehet kimenni, meghitőd magadat,
Tis pár aranygyűrő az ujjadra dagadt.

- Engedj ki, engedj ki, engedj ki pihenni,
Gordóvany csizmámból a vért hagy üntöm ki.

- Nem lehet, nem lehet, nem lehet kimenni,
A muzsikásoknak reggelig kell húzni.

- Hussátok cigányok, ástétül reggelig,
Mig a Csáti bíró lánya el nem álszik.

Átkozott az apa, szászorta az anya,
Ei egyetlen lányát a bálba bocsatja.

Áste álbecsatja, reggelig nem látja,
Reggel nyőc órákor halva viszik haza.

Harangoznak délre, de nem délebédre,
Csáti bíró lánya ki van már terítve.

Ei is van terítve, ál is lesz temetve,
Haj, de az ő neve nincsen áfelajtve.

HALÁLRATÁNGOLTATOTT LÁNY...
TÁNCLEFÉS SARKISÁG) MEDVE JÓZSEFNE
KISSIKATOR 1954

Jóú esteet Jóú esteet Csaaki bíró - ne ásszony
Alszik-e nyugszik-e á kedves gálám - bom!

- Aluszik, aluszik gombos nyoszoljaaba.
Mit tudna csinálni egy leány magaaba?

Köüte fel a ljaanyaat, kügye el a baalba,
Gordovaany csizmaaajaat huzza ja laabaara.

Tiz paar aranygyűröt tegyen az ujjaara,
Laangszin seljmeruhaat öltön fel magaara.

- Jóú esteet, jóú esteet, haet miér hivattaal,
Úlj csak idi mellém, maj mettudod mingyaan.

Huzd raa csak te cigaan, ne hadd el vilaagig,
Mig a Csaaki bíró ljaanya el nem alszik.

- Laangszin selyem ruhaam izzad a vaallamra,
Engedj ki galambom csak egy feelőraara.

- Nem lehet kimenni, meghütöd magadat,
Tiz paar aranygyűröd az ujjadra tapadt.

Huzd raa csak te cigaan, ne hadd el vilaagig,
Mig a Csaaki bíró ljaanya el nem alszik.

- Eressz ki eressz ki, eressz ki pihenni,
Gordovaany csizmaambul a vért kiönteni..

- Nem lehet, nem lehet, nem lehet kimenni,
Gordovaany csizmaambul a vért kiönteni.

- Huzzaatok cigaanyok, hajnalig, reggelig!
.. Csaaki bíró ljaanya egyszer csak elalszik.

Aatkozott az apa, héítszerte az anya,
Ki egyetlen ljaanyaat a baalba bocsaajja.

Este elbocsaajja, reggelig nem laatja,
Reggel nyóc órakor halva viszik haza.

Harangoznak délre, nem déli ebédre,
Csaaki bíró ljaanyaat most teszik a fődbe..

HALÁLRATÁNGOLTATOTT LÁNY... szöveg: ... 774.

(Tánclélek) *(Tánclélek)* *(Tánclélek)*

36 eszt 36 eszt Csak 37 - 16 eszt
16 eszt csak csak 2 eszt 36 eszt

- Alszik mam, alszik mam, mert a nyoszoljába,
Ez is van békésen két selyem paplomban,

- Hőse fel hőse fel, hűdje el a healye,
Kannazin csizmazant hűdje 36 leányra.

36 selyem csizmazant 36 fel magára,
Ez pár aranygyűrű hűdje az ujjára.

- 36 eszt 36 eszt, minik hivattatok?
Gyere 36 le mellém, majd mindjárt megmondok.

Hussantok, cigányok világnak virrattig...

/Bádoge, monete meggyezik a kisbátori példával/.

HALÁLRATÁNCOLTATOTT LÁNY..

TEMPO GIUSTO (DÉLRÓKONJA) KISSZÓ PÁLNÉ 64d. CSERÉPVÁRALJA 1960

Jó estét jó estét Csáti bíró asszony
Itthon van-e a lánya ez a kedves kisasszony!
...kősd fel a...

The musical score is written on three staves. The first staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 4/4 time signature. The tempo is marked 'TEMPO GIUSTO' and the style is '(DÉLRÓKONJA)'. The composer is 'KISSZÓ PÁLNÉ 64d.' and the publisher is 'CSERÉPVÁRALJA 1960'. The lyrics are written below the notes. The first line of lyrics is 'Jó estét jó estét Csáti bíró asszony'. The second line is 'Itthon van-e a lánya ez a kedves kisasszony!'. The third line is '...kősd fel a...'. There are some handwritten corrections in the lyrics, such as 'Csáti bíró' instead of 'Csáti bíró' and 'kősd fel a' instead of 'kősd fel a'.

- Itthol van, itthol van, fekszik a szobába',
Jószüen alusszik a paplanos ágyba!
- Menjen be, kötsse fel, küldje el a bálba,
Kügye ol a bálba csak egy félórára.
- Kelj fel lányom, kelj fel, eriggy el a bálba,
Eriggy el a bálba, csak egy félórára.
- Égazin selyemkendőd kősd fel a nyakadba,
Tíz pár aranygyűrűt huzzál az ujjadra.
- Kordovány oszímádot huzzad a lábadra,
Egyetlenegy leányom, ugy eriggy el a bálba.
- Jó estét, jó estét, de mindek is hivattál?
Gyere csak ülj le mellém, majd megaondom mindjár.
- Huzzátok cigányok estétü reggelig,
Amíg a Csáti bíró lánya el nem alszik.
- Égazin selyem kendőm izzad a nyakamra,
Eresszél ki te lágény csak egy félórára.
- Kimenni nem szabad, mert meghütöd magad,
Még a muzsikaszónak megállni nem szabad.
- Huzzátok cigányok estétü reggelig,
Míg a Csáti bíró lánya el nem alszik.
- Tíz pár aranygyűrű dagad az ujjamra,
Eresszél ki galambom csak egy félórára..
- Kimenni nem szabad, még meghütöd magad,
Még a muzsikaszónak megállni nem szabad..
- Huzzátok cigányok estétü reggelig,
Míg a Csáti bíró lánya el nem alszik.
- Kordoványosizimám is vérrel tele aludva,
Eressz ki már galambom, mer mingyá meghalok..
- Kimenni nem szabad, mer meghütöd magadat,
Még a muzsikaszónak megállni nem szabad.
- Huzzátok cigányok, estétü reggelig,
Míg a Csáti bíró lánya el nem alszik.
- ..-Kinyithatod anyám zödre festett kapudat,
Mégvetheted lányodnak a halálos ágyat.
- Harangoznak délre, de nem az ebédre,
Csáti bíró lánya most van kiterítve.

Átkozott az apa, hétézerre az anya,
Ei egyetlen leányát a bába alibocátja.

Bate elbocátja, reggelig nem látja,
Reggel kilenc órákor halva viszik hássa.

Meghalt már, meghalt már, kin van már terítve,
Majd ál is mehetes vele a sötét börtönbe.

Jó szét jó szét...

The musical score consists of two staves. The first staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). It begins with the lyrics 'Jó szét jó szét' and includes performance directions: 'ritardando' above the first measure, '(marcato)' above the second measure, and 'a tempo marcato' above the third measure. The second staff continues the melody with the lyrics 'Márhol van a kánya a kánya galambon!'.

- Alszik má, nyugszik má gombos nyosolyába,
Ugyan mit csinálhat egy leán magába.

Keltse fel, keltse fel, kúgye ál a bába,
Kúgye ál a bába, csak egy fálórara.

/Szövege és zenéje meggyezik a cserépváljalai változattal./

HALÁLRATÁNGOLTATOTT LÁNY...

TÁNKÉPÉS (BODROSKOZ) FÜLÖP EDÉNE 69. é. LÁNY 1959

Jó estét, jó estét, Csáki bíró -
né jászony Hon van - é Juliskám
a kedvés galambom!

- Itthol van, nyugszik már egyes nyoszolyába,
Az első álmait épen most mulatja.

- Kötse fel, kötse fel, küldje el a bálba,
Karmasszin cipőjét huzza a lábára.

Lángszin selyem szoknyát ötsön fel magára,
Tíz pár aranygyűrőt huzzon az ujjára.

- Kelj fel édes jányom, eredj el a bálba,
Érted volt, érted volt már Fábián Pesta.

- Jó estét, jó estét, hát minok hivattál?
Úlj le ide hozzám, majd megmondom mindjár.

- Húzzátok cigányok, estétű reggelig,
Csáti bíró lánya míg el nem aluszik.

- Eressz ki, eressz ki, eressz ki pihenni,
Karmasszin cipőmet engedd, hadd bontom ki.

- Nem lehet kimenni, meghütöd magadat,
Tíz pár aranygyűrő az ujjadra dagadt.

- Eressz ki, eressz ki, eressz ki pihenni,
Karmasszin cipőmből a vért kiönteni.

- Nem lehet, nem lehet, nem lehet kimenni,
A muzsikásoknak reggelig kell huzni.

Átkozott az apa, hétszerte az anya,
Ki egyetlen jányát bálba elbocsátja.

Este elbocsátja, reggelig nem látja,
Reggel nyóc órakor halva viszik haza.

Harangoznak délre, féltizenkettőre,
Csáki bíró jányát viszik temetőbe.

KALÁNDARANGOLTATÓ LÁNY...

FÁNKLEPÉS (BOPROCKOLÓ) *DÓCYPÁNKLEPÉS ÉS
CALANDPÁNKLEPÉS*

Jó este! Jó este! Csak te - is megvanj
Nem vesd a lágy a kezecskédet!

- Alszik már, nyugszik már torony nyoszalyába,
Mást mit is csinálhat egy lány magába?

Kötse fel, kötse fel, küldje el a bálba,
Karmassin csizmáját kussza a lábára.

Ez a selyem ruháját öltse fel magára,
Ez a pár aranygyűrőt busszon az ujjára.

- Kelj fel lányom, kelj fel, eredj el a bálba,
Mulasd ki magadat csak három órára.

- Jó estét, jó estét, hát te már hivattál?
Úlj ide énhozzám, majd megbudod mindjárt.

Busszátok ... stb.. /meggyezik a lécci változattal/.

BALÁTRÁNCSOLYATÓR LÁNY..

(ASÁNY-ZEMPLÉNI HEGYŰZŐ)

MARCA 24. 1904. ÉVI
FÜZETBŐL

The musical score consists of three staves. The first staff is a vocal line with lyrics: 'jó este't jó este't eze't sági bí ró - ná'. The second staff is a piano accompaniment line with lyrics: 'a keze't il - lal van - s a - ny'. The third staff is a piano accompaniment line with lyrics: 'a keze't sa - lombot'.

- Ittél van már, alszik gombos nyoszolyába,
Első álmát alusca, mule'tje magába'.

- Kéltse fel kéltse fel, küldje el a bálba,
Kardovány csizmáját húzza a lábára.

Hosszú selymekendőt kössön a nyakába,
Tis pár aranygyűrőt hússon az ujjára.

- Kelj fel lányom kelj fel, eredj el a bálba,
Kardovány csizmádat húzd a lábadra.

Hosszú selyem kendőd kössöd a nyakadra,
Els pár aranygyűrőt hússad az ujjadra.

- Jó este't jó este't Fábán Festének,
- Néked is jó este't, Sági Bíró lány.

- Anár jöttem hozzád, hogy miér hivattál?
- Úlj csak ide mellém, majd megtudod mindjárt.

Húzzátok cigányok este'től reggelig,
Sági bíró lány aig el nem alussik.

/Hátveghen megegyezik a többivel/.

Vari.:

- Hagyjátok pihozni, hagyjátok nyugodni,
Hé! piros vére'tet hagyjátok kifolyni..

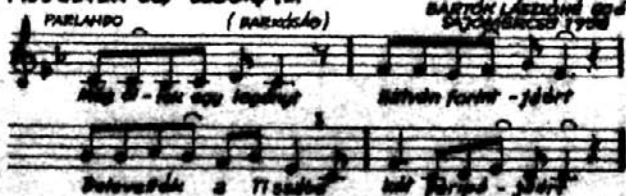
Átkocott az apa, stb..

ADÓLTAK EGY LÉLEKÉT...

PARLANO

(BARKÓC)

SÁRDI LÉLEK EGY
SÁRDI LÉLEK EGY

Tízem be nem vette,
 A partjára vette/vesztette/
 Jára ment egy révszalaggy,
 Hajójába tette.

Arra ment az anyja,
 Kötvi, de nem hallja,
 Szurga sarkantyus csákmánya
 Lambazra van fagyva.

Arra ment az anyja,
 Kötvi, de nem hallja,
 Fekete szög gündör haja
 Vállaára van fagyva.

Arra ment rózsaszín,
 Kötvi, azt már hallja,
 - Halj fel, heves kis angyalom,
 Sorulj a nyakamba.

Sorulj a nyakamba,
 Hogy vigyalek bura,
 Szarvaspíg, szegélypíg
 Feküdj az agyamba.

- Kiterítse-e szeme
 Valami ruhával?
 - Kiterítlek kisangyalom
 Selyemmel, bársonnyal.

- Megairatás-e szeme
 Apenél, szyned elött?
 - Megairatlek kisangyalom
 Egész világ elött.

- Megairatás-e hegy
 A hegyes haragot?
 - Megairatom kis angyalom
 De te azt nem halled.

- Kivitetel-e hegy
 Valami cipemmel?
 Kivitetlek kisangyalom
 Ficsókat diakkal.

Kivitetel-e hegy
 Hegved elött?
 Kivitetlek heves rózsám
 Szegély hegyedig.

ABSZOLTEK EGY LEGÉNYT..

TEMPO ORISTO ANDANTE (DÉLBÜKKALJA) BOBÁCS 1960

Meg ölték egy legényt Harminc forint - jérért
De le - vette a du - ná - ba
pej pari - pá - jé - rért

The musical score consists of three staves of music. The first staff is a single melodic line with lyrics underneath. The second and third staves are also single melodic lines with lyrics underneath. The tempo is marked 'TEMPO ORISTO ANDANTE' and the piece is identified as '(DÉLBÜKKALJA)' by 'BOBÁCS 1960'. The lyrics are in Hungarian and describe a man who was killed for a small amount of money.

Duna ba nem vette,
Partjára kitette,
Ára ment egy halászlegény,
Hálójába tette.

Ára ment az apja,
Köti, de nem hallja.
- Kelj fel kelj fel kedves fiam,
Hagy vigyelek haza.

- Nem menek nem menek,
Mer meg vagyok halva,
Felmetszin göndör hajam
Szemeimre van fagyva.

Ára ment az anyja,
Köti, de nem hallja.
- Kelj fel kelj fel kedves fiam,
Hagy vigyelek haza.

- Nem menek, nem menek,
Mer meg vagyok halva,
A szerelem, hü szerelem
Tess a koporsóba.

Ára ment babája,
Köti, azt meghallja,
- Kelj fel kedves kis angyalom
Borulj a vállamra.

- Megsíratsz-e engem
Apád-anyád előtt?
- Megsírattlak kis angyalom
Egész világ előtt.

- Meghuzatod nékem
A hármás harangot?
- Meghuzatom kis angyalom
Mind a tizenhatot.

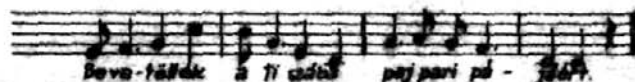
- Kikisérsz-e engem
Temető kapuig?
Kikiséríttek kis angyalom
Egész sirhalmodig..

MEGÖLTÉK EGY LEGÉNYT...

TEMPO GIUSTO

(PÉLMUNKALJA)

ÚJ MUNKÁSOK ÉS
BORSOZÁSOK TITKÁ

Tinna be nem vette,
Partjára vetette,
Arra még egy halállegény,
Majd jóva tevé.

Arra még az anyja,
Költi, de nem hallja.
- Halj fel, halj fel édes fiam,
Szere velem haza.

Arra még az anyja,
Költi, de nem hallja,
Fehetosaik gondor haja
Vállára van fagyva.

Arra még babája,
Költi, meg is hallja,
- Halj fel halj fel édes kincsem,
Majd vigyelek haza.

Mozulj a válladra,
Majd vigyelek haza,
Harmadnapig, negyednapig
Maradj az egyembe.

- Csinaltatok-e nékem
Bióca koporsót?
- Csinaltatok édes kincsem
Márványkő koporsót.

- Megmentod-e hát
A hámas harangot?
Megmentem édes kincsem
Mind a tiszteletot.

- Megirattam-e engem
Apád-anyád előtt?
- Megirattalak édes kincsem,
Egyes világ előtt.

- Kikínáztam-e engem
Tanuló sarkáig?
- Kikínáztalak édes kincsem
Csókás hársáig..

MEGÖLTEK... EGY LESENÝT...

(MUSZKOVSKÝ)

PODANÍ STANISLAVU
BOJČEVA

The musical score consists of three staves. The first staff is a treble clef with a key signature of one flat (B-flat). The melody is written in a simple, folk-like style. Below the first staff, the lyrics are written in a stylized, handwritten font: 'Még élte egy lesenyt, hatvan forint - jára'. The second staff continues the melody with lyrics: 'a harmada szűrtök, szép szorgos - jára'. The third staff shows a few more notes with the lyrics: 'Kétféle van ...'.

Harmad be nem vette,
Partjára vetette.
Arra ment két halálalagó,
Hálójába tetette.

Odament az anyja,
Köti, de nem hallja.
Szép feke-be göndör haja
Hozlakára fogva.

Odament az apja,
Köti, de nem hallja.
- Kéj fel, kéj fel ács fiac,
Gyere velük haza.

Odament rózsája,
Köti, azt meghallja.
- Kéj fel, kéj fel kisgyalomban
Borulj a vállamra.

Borulj a vállamra,
Nagy vigyelek haza,
Harmadnapig, negyednapig
Maradj a házamba'..

- Meghuzatod-e hát
A házma harangot?
- Meghuzatom kisgyalomban,
Mind a tiszatod.

- Kitevél-e hát
Valami váromra?
- Kitevéltek hatvan baba
Fekete háromra.

- Odaintatod-e nekem
Valami koporót?
- Odaintatok kisgyalomban
Márvinak koporót.

- Kitevél-e te hát
A koporóig?
- Kitevéltek kisgyalomban
Gyűlő hántig.

HAJNALLIK HAJNALLIK...

TEMPO GIUSTO LENTO (BODROSTÁJ) SOMYKÁK JÁNOSNAI 206.
SÁRAZSADÁNY 1946

Hajnal - nek haj - nallik De nem jól haj - nallik

A zsákyai kertük alatt Nem jól hír haj - nallik.

The image shows two staves of musical notation. The first staff is a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. It contains the melody for the first two lines of lyrics. The second staff is a bass clef with the same key signature and time signature, containing the melody for the next two lines of lyrics. The lyrics are written below the notes.

Megölték egy legényt
Százhusz forintjéért.
Beletették a Tiszába
Piros pejlóváért.

Tissa be nem vette,
Partjára kitette.
Arra gyűtt egy hajólegény,
Hajójába tette.

Nem vitte messzire,
Kolossvár megyébe.
Kolossvári temetőbe
Eltemette szépen..

Kolossvári lányok,
Szédjétek virágot,
Szegény kocsis sírhalmára
Fonjatok koszorút.

MESZÖLTEK EGY LEGÉNYT...

TEMPO PISTO ANDANTE (BODROGÁJ) CSIKMÁR PÁLME 70d.
BODROGOLÁSI 1968

Megöltek egy legényt Székelyföldön - jőrt
Bevetését a Tiszára Párperipá - jőrt
Arra ment egy hajóslegény is jó - jőbe...

Tiszára nem vette,
Partjára kitette.
Arra ment egy hajóslegény,
Hajójába tette.

Arra ment az anyja,
Köti, de nem hajja.
- Kélj fel, kélj fel édes fiam,
Borulj a vállamra.

- Nem kélek, nem kélek
Mert mag vagyok halva.
Ezecska szára nyalka csikmám
Lábamra van fagyva.

Megven a babája,
Köti, azt meghallja.
- Kélj fel, kélj fel, kedves babám,
Borulj a vállamra.

Borulj a vállamra,
Hogy vigyalek baba.
Jobb lesz nálad idebasa
Magad hajlékaba?

- Csinaltatás-e nékem
Fekete koporsót?
- Csinaltatok kedves babám
Fekete bárszonyból.

- Meghuzatod-e hát
A hármas harangot?
- Meghuzatom kedves babám
Mind a tizenhatot.

- Kikisérsz-e engem
A kapuzélfáig?
- Kikisérlek kedves babám
Örökké házig.

- Megsiratod-e hát
Apád-anyád előtt?
- Megsiratlak, kedves babám
Egész világ előtt.

HAJNALLIK... (MEGÖLTEK EGY LEGÉNYT...)

70th Anniversary 70th
LADA 1962

TEMPO GIUSTO. (BODROGKÖZ)

Haj nallik haj - nallik De nem jól haj - nallik.

A kis láci csárdejelőst szomorú hír hallik.

The image shows two staves of musical notation. The first staff is a treble clef with a key signature of one flat (Bb) and a 4/4 time signature. It contains the melody for the first line of lyrics. The second staff is a bass clef and contains the melody for the second line of lyrics. The lyrics are written below the notes.

Megöltek egy embert
Hatszáz forintjáér,
Belelőkték a Tiszába
Pejparipájáér.

Tisza be nem vette,
Partjára kitette.
Arra ment egy hajólegény,
Hajójába tette.

Hajójába tette,
Nem vitte messzire,
A lácai temetőbe
Eltemette szépen.

Kis lácai lányok,
Virágot szedjétek,
Szegény kocsis sírhalmára
Rózsát ültessétek..

RAJNALIK ... (MAGDITOK EGY LEÁNYT)

TEMPO GIUSTO (MÉLBOSSO) DAVID ZÓRANÉ 308
MÉLBOSSO 1960

Majnáluk haj - mi - nek De nem jól haj - náluk

Mead talál ezérde ebbé szomord ár fénik

Magditok egy leányt
Havven forintjéért, stb...

/Bécsben a bodrogmentivel egyenk,
dalima alig eltérő vari. 1./.

HANGONYI BORBÁLLA...

TÁNCLEPÉS (BARKÓSAG) POCSIK BALINTNÉ SIE
SAJÓVÖLBÉD FŐI

Hangonyi Borbála rózsá-szin ruhájá

Rózsá szín ruhá já de nem il-lik ráj

- Szabóu nem jól szabta, varróu nem jól varrta,
Magam is ott vórtam, mikor elrontotta.

- Hóhérok, hóhérok, vigyétek ljaanyomat,
Vigyétek ljaanyomat az akasztófaara.

- Anyaam, édes anyaam, csak egy óraat adjal,
Irhassak levelet Gyöngyhaazi urfinak..

Fecském, édes fecském, vidd el a levelem,
Vidd el a levelem Gyöngyhaazi urfinak.

Ha alva tanaalod, tedd az ablakaaba,
Ha pedig ebédél, tedd a taanyirjaaba.

- Kocsisom, kocsisom, fogd be a lovamat,
Fogd be a lovamat, azt is a letjobbat.

- Te legyél csillaamlas, een pegyig villaamlas,
Elve tanaaljuk meg Hangonyi Borbaalaat..

Jóu napot, jóu napot, ismeretlen anya!
Hol van a leaanyod, Hangonyi Borbaala?

- Kint van a kiskertbe' gyöngyvirágot szedni,
Gyöngyvirágot szedni, gyöngykossorót kötni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anya,
Hol van a leaanyod Hangonyi Borbaala?

- Bent van a szobaaba asztalt teríteni,
Asztalt teríteni, gyöngykossorót kötni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anya..
Hol van a leaanyod, Hangonyi Borbála?

- Mi tőrés, tagadaas, maan ki kell mondanom,
Bent van a szobaaba' fent a ravatalon.

Hat véres zabkendőü lobog maan felette,
Hat leaanyapajtaasa sírdoga mellettte.

Szeép Gyöngyvaazi urfi felaall a kisszékre,
Kiveszi bicskaajaat, nyomja a szívébe.

Vérem a véredvel egy folyóba folyjon,
Testem a testedvel egy sírba nyugodjon.

ANGOLI BORBÁLA...

PARLANHO RUBATO (RARRÓSA) KULCZAR LAJOSNÉ 41d. MÁLYINKA 1938

Ango - li Borbála róssa stein ru - há - ja

(Hő) Mi baja mi baja már nem illik rója!

Szabó nem jól szabta, varró nem jól varrta,
Mégis is ott voltam, mikor álröntötte.

- Hóhérok, hóhérok, vigyétek lányomat,
Vigyétek lányomat az akasztófára.

- Anyám édesanyám, csak azt engedje meg,
Gyöngyvári urfinak levelet küldhessek.

Fecakém édes fecakém, vidd al a levelet,
Gyöngyvári urfinak, az én kádvásemnek.

Ha ólbe találod, tedd az asztalára,
Ha este találod, tedd a párnájára.

- Kocsisom, kocsisom, fogd be a lovakat,
Fogd be a lovasat, azt is a legjobbat.

Te legyél a szelvényes, én leszek villámias,
Eve találjuk meg Angoli Borbálát.

Jó napot, jó napot, ismeretlen anya,
Hol van a kádvásen, Angoli Borbála?

- Kiment az erdőbe, gyöngyvirágot szedni,
Gyöngyvári urfinak ajándékot hozni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anya,
Hol van hát, hol van hát Angoli Borbála?

- Kint van a kis kertben asztalt teríteni,
Gyöngyvári urfinak ebédit készíteni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anya,
Hol van hát, hol van hát Angoli Borbála?

- Mit tűröm, tagadom, már meg kell mondanom,
Bent van a szobában gyászos ravatalon.

Bemegy a szobába, feláll a kasszákra,
Vessz a bioszkáját, szurja a szívébe.

Vérem a véreddel egy patakot mosson,
Testem a testeddel egy sírba nyugodjon..

UNGORDI BORBÁLA

TÁNCLEPÉS (DÉLBUKKAJA) UJ VIKTORÉÉ 696. BORTÓRÓCSIST 1964

Lányom lányom édes lányom Ungor di Borbála
Mi lenne a szoknyád hogy elől oly kúr?

- Szabó nám jól szabta, varró nám jól varrta,
Magam is ott vótam, mikor álrontotta.

- Hóhérok hóhérok lányomat vigyétek,
Lányomat vigyétek, fejét ledésétek.

- Édesanyám, kedvesanyám, csak azt engedje meg:
Gyöngyvári urfinak levelet küldhessek..

Fecakém fecakém édes fecakém, vidd éi a lávát,
Gyöngyvári urfinak, az én kádvásemnek.

Hogyha délbe megtalárod, tedd a tányirjába,
Ha este találod, tedd a párnájára.

Tudom ha megkapja, tudom ha olvassa,
Sűrű könnyeitől a betűt nem lássa.

- Hej kocsisom, hej kocsisom, hűséges kocsisom,
Fogd be a lovatot, azt is a legjobbat.

- Te legyél csillámlás, én lessek villámlás,
Ha életbe találának Ungordi Borbálát..

Jó napot jó napot, ismeretlen anya,
Hol van hát hol van hát Ungordi Borbála.

- Bent van a szobába asztalt teríteni,
Gyöngyvári urfinak ebédet készíteni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anya,
Hol van hát, hol van hát Ungordi Borbála?

- Kiment a kiskertbe gyöngyvirágot szedni,
Gyöngyvári urfinak gyöngykosszort kötni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anya,
Hol van hát, hol van hát Ungordi Borbála.

- Mi türes tagadás, ha ki kell vallanom,
Bent van a nagyhába gyászos ravatalon.

Begy a vőilágny, nyul a kálábibá /kelebibé=kebelibe/
Kihussa a kését, szurja a szívébe.

- Vérem a véreddel egy patakot mossom,
Testem a testeddel egy sirba nyugodjon.

Lelkem a lelkeddel egy istent imádjon,
De a te vén anyád istent soha lásson.

Engem temessenek táplom alájibá,
Ungordi Borbálát táplom középibá.

A mi kisedünköt oltár alájibá.

ONGODI BORBAÁLA...

Elül rövidedik, haótul hosszabbodik,
 Mi baja, mi baja, hogy ugy megvaóltozik?
 - Mit türöm tagadom, ha be kell vallanom?
 Hét hónapos terhem kötötüm alatt hordom.
 - Hóhérok hóhérok, vigyétek laányomat!
 Vigyétek laányomat a nyakvaógó hídra.
 - Anyaóm édes anyaóm, csak egy óraót adjom,
 Csak egy óraót adjon, mig levelem írom.
 Hagy írok levelet Gyöngyvaári urfinak,
 Gyöngyvaári urfinak, az een galambomnak.
 Fecskécském fecskécském, vidd el levelecakém,
 Vidd el levelecakém Gyöngyvaóri urfinak-az een galambomnak.

Ha délen talaólod, tedd a taányérjaóra,
 Ha estén talaólod, tedd a paórnaajaóra.
 Tudom ha megkapja, tudom ha olvassa,
 Sürü könnyeitül a betüt nem laóssa.
 - Kocsison kocsiam, fogjaól be hat lovat,
 Fogjaól be hat lovat, azt is a legjobbat.
 Te leszel sillaómlaas, een leszek villaómlaas,
 Hogy életbe érzjúk Ongodi Borbaálaat.
 Jó estét, jó estét ismérletlen anya,
 Hol vagyon, hol vagyon Ongodi Borbaála?
 - Vendéglóbe elment poharakat mosni,
 Gyöngyvaóri urfinak asztalt teríteni.
 - Nincsen ott, nincsen ott, ismérletlen anya,
 Hol vagyon, hol vagyon Ongodi Borbaála?
 - Kiment a kiskertbe, gyöngyviraógot szedni,
 Gyöngyvaóri urfinak gyöngybokrétaót kötni.
 - Nincsen ott, nincsen ott, ismérletlen anya,
 Hol vagyon, hol vagyon Ongodi Borbaála?
 - Mit türöm tagadom, ha ki kell vallanom,
 Szobaaajaaban fekszik sötét ravatalon.
 Bemegy a vólegény, felaóll a kisszékre,
 Kibuzsa bicskáojaat, maórtja a szivébe.

- Testem a testeddel egy sirba nyugodjon,
Vérem a véreddel egy folyamat mosson.

Lelkem a lekeddel egy istent imaódjon,
De a te vén anyáod istent sohse laósson.

Téged temessenek templom közepébe,
Engem temessenek oltaór elejébe.

Egy paór galambocska csak azt turbékolja:
Itt nyugazik, itt nyugazik Ongodi Borbaóla..

ANGODI BORBÁLA

MODERATO (TAKTÓZÉ) NÉMETH BERTALANÉNEK. CSOBÁJ 1967

Ango - di Bor - bá - la se - lyén zó - lá
szok nyá - ja ú - gyon mi s ba - ja
már nem il - lik Fá - já t

- Szabó Nem jáól szabta, varró nem jáól varrta,
Magam is ott voltam, mikor elrontotta.

Hóhérok, hóhérok, vigyétek lányomat,
Vigyétek lányomat, az akasztófára.

- Jó anyám, jó anyám, csak azt engedje meg,
Gyöngyvári urfinak irhassak levelet.

Feoském édes feoském, vidd el levelecském,
Gyöngyvári urfinak vidd az ablakába.

Ha délben érsz oda, tedd a tányérjára,
Ha este érsz oda, tedd a paplanára.

- Kocsisom, kocsisom, fogd be a lovakat,
Fogd be a lovakat, de a legjobbakat.

- Te legyél a szélvész, én meg a villálás,
Életbe'érjük el Angodi Borbálát.

- Jó napot jó napot, ösmeretlen anya,
Hol vagyon hol vagyon Angodi Boriska?

- Kiment a kiskertbe gyöngyvirágot azadni,
Gyöngyvári urfinak gyöngykoszorút kötni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ösmeretlen anya,
Hol vagyon, hol vagyon Angodi Boriska?

- Elment a kocsmába, bort fog hazahozni,
Szép Gyöngyvári urfit borral megkinálni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ösmeretlen anya,
Hol vagyon, hol vagyon Angodi Boriska?

- Mi türés tagadás, csak ki kell vallanom,
Bent van a szobába, gyászos ravatalon.

Bemegy a szép urfi, feláll a kisszékre,
Vessi a kiskéait, nyomja a szívébe.
- Testem a testeddel egy sirba nyugodjon,
Vérem a véreddel egy patakot mosson.

HANGODI BORSÁLA...

RECIT. (KISÓHERNÁDVÖLÖV) FÓCSAI ISTVÁNNÉ é.é. 2008 1961

Handwritten musical notation on a five-line staff. The first line starts with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/8 time signature. The melody consists of several measures with notes and rests. Below the staff, the lyrics are written in a cursive hand: 'Han-go-di Bor-sá-la se-lyem zöl-d szoknyá-ja'. The second line of notation continues the melody with the lyrics 'Mi ba-ja mi ba-ja he-gy-som illik' and ends with a double bar line and a fermata over the final note.

Han-go-di Bor-sá-la se-lyem zöl-d szoknyá-ja
Mi ba-ja mi ba-ja he-gy-som illik

- Szabó nem jól szapta stb..
/Eszéve, melete hasonló/.

Vari.:

- Bent van a szobába, asztalt teríteni,
Asztalt teríteni, magát kifesteni.

Bef.:

Szép Gyöngyvári urfi feláll a kisszékre,
Kivesszi szabkását, saurja a szívébe.

Testem a testeddel, stb..

NAMVADI BORSÁLA

TEMPO GIUSTO ANDANTE (BORGOSTA) Székely népdalról gr. GÁBOR BARTÓK

Ó anyám ó anyám mi lehet ruhá-dal?
Mi lehet ruhá-dal? elöl anyám kérd?

- Szabó nem jól szabta, varró nem jól varrta,
Maga is ott vágta, mikor elrontotta.

- Hóhérok, hóhérok, lányomat vigyétek,
Lányomat vigyétek, fejét levagytétek!

- Ó anyám, ó anyám, csak addig várakossa,
Csak addig várakossa, míg levelet írni!

Fecskékén, fecskékén, vidd el levelecském,
Gyöngyvári urfinak tedd az ablakáram!

Ha este érsz oda, tedd a párnájára,
Ha reggel érsz oda, tedd a noszójára.

- Kocsison, kocsison, fogjál be hat lovat,
Fogjál be hat lovat, mind a legjobbat!

Te legyél a szőlőss, én meg a villámás,
Elve találjuk el Namvadi Borsálát!

- Jó estét, jó estét ünnepetlen anyá,
Hol van és hová lett Namvadi Borsálát!

- Kiment az erdőbe gyöngyvirágot szedni,
Gyöngyvári urfinak gyöngyvirágát küldni.

- Nincsen ott, nincsen ott, ünnepetlen anyá,
Hol van és hová lett Namvadi Borsálát!

- Ezt van a kiskertbe, virágját locsolja,
Virágját locsolja, magát vigasztalja.

- Nincsen ott, nincsen ott, ünnepetlen anyá,
Hol van és hová lett Namvadi Borsálát!

- Mit tűröm tagadom, csak ki kell valónom,
Itt van a nagyházba, gyászos ravatalom!

Itt van a nagyházba, ki van még terítve,
Kilenc barátomja ott sirnak mellette.

- Kocsison, kocsison, te elszobos haza,
Én meg itt maradok Namvadi Borsálát!

Bemegy a nagyházba, feláll a kasszákra,
Veszi a kiskészt, szurja a szivébe.

- Váram a véreddel egy patakba folyjon,
Testem a testeddel egy sirba nyugodjon!

Testem a testeddel egy sirba nyugodjon,
Lelkem a lelkeddel egy istent imádjom..

LANDORVÁRI DORKA...

TEMPO GIUSTO (DÉLBÜKKALJA) DARABOK ÉS LÁNYOK ÉS ISTENKÖRÖK ÉNEKE

Egyszer egy asszonyt tizen-két lója volt

A-ti szer - harmadik Landorvát /-der volt.

- Idorkám, Idorkám, mi annak az oka?
Hogy a te szoknyádnak hosszabb a hátulja?
- Szabó is jól szabta, varró is jól varrta.
Csak Királyi Miklós nem jól irányozta.
- Kocsisok, kocsisok, parádés kocsisok,
Fogjatok hat lovat, a legeslegjobbat.
- Vigyétek lányomat az akasztófára,
Akasszátok fel a legmagasabb fára.
- Anyám anyám anyám, adjál egy félórát,
Ha nem egy fél órát, csak egy fél minutát.
- Se nem egy félórát, se nem egy minutát,
Vigyétek lányomat, azt a híres dámát.
- Fecakém édes fecakém, vidd el a levelet,
Királyi Miklósnak az üzenetemet.
- Ha ülve találsz, tedd az asztalára,
Ha fekve találsz, tedd a párnájára.
- Tudom hogy felveszi, tudom, áolvassa,
Sűrű könnyeivel meg is locsolgassa.
- Jó estét, jó estét, ismeretlen anyám,
Hol van az én párom, Landorvári Dorkám?
- Álment a folyóra, fehér lábát mossa,
Fehér lábát mossa, magát csinosítja.
- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anyám,
Hol van hát hol van hát Landorvár Idorkám?
- Álment az erdőbe, virágot szedeget,
Virágot szedeget, koszorút kötöget.
- Nincsen ott, nincsen ott, ismeretlen anyám,
Hol van hát, hol van hát Landorvár Idorkám?
- Mit tűröm tagadom, ha ki kell vallanom,
Fekszik a szobában, gyászokorsójában..
- Szép Királyi Miklós kást vett a kezébe,
Késéből mellébe, melléből szívébe.
- Várem a véreddel egy patakot folyjon,
Testem a testeddel egy sirba' nyugodjon.
- Lelkem a lelkeddel egy istent imádjon,
Ismeretlen anya istent sohse lásson.

KACÓN VAN EGY ASZTAL ...

RÁKOS SÁNDORNE 55d.
KÁNO 1961

RUBATO (SZAKZVÉLMV)

The musical score is written on two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 7/8 time signature. The tempo marking is 'RUBATO' and the style is '(SZAKZVÉLMV)'. The melody consists of eighth and quarter notes. The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody with similar note values. The lyrics are also written below the notes.

Kacón van egy asztal kőrű van kárszékel
közeped - be levél fe-ke - te pa - csa.

Egy özvegyasszonynak egyetlen leánya
Férhe akar menni, nem adja az anyja.

- Anyam édes anyam, férhe kérnek engem,
- Laanyom édes laanyom, kire hagyol engem?

A laany nem hallgatott az anyja szavaara.
Férhe adta magát, anyja megaatkosta.

-Mikor a hitre mégy, hideg borzongasson,
Vacsoraad estéjén a hideg kiraasszon!

Először felkialt a legnagyobb vőfély:
- Édes nenéasszony, baagyad a menyasszony!

- Nem baagyad, nem baagyad, mer csak szomorkodik,
Messe fődrül hostaak, haza vaagyakozik.

Másodszor felkialt a kisebbik vőfély:
- Édes nenéasszony, beteg a menyasszony.

- Nem beteg nem beteg, csak ugy szomorkodik,
Messe fődrül hostaak, haza vaagyakozik.

Harmadszor felkialt a vőlegény maga,
- Édes anyamasszony, meghalt a menyasszony..

Kocsisom kocsisom, fogd be a lovamat,
Fogd be a lovamat, azt is a legjobbbat.

Fogd be a kocsiba, menjetek Kacónba,
Hivjaatok az anyjaat a lakodalomba.

De ne ugy hivjaatok a lakodalomba,
Egyetlenegy laanya takaritaasaara.

- Jaj mennyi sirhalom széles e vilaagon!
Hova temesselek, egyetlen leanyom?

Elmebetek immár le és fel az uccaan,
Nincs maar aki hívjon: kedves édesanyam.

Asszonyok asszonyok, rólam tanuljatok,
Édes laanyotokat el ne aatkozsaatok.

Hulljatok levelek, rejtsetek el engem,
Mér is aatkoztam meg, skit ugy szerettem?

A MISKOLCI ASZTAL...

PARLANDO (DÉLRUKKALJA) MOLNÁR BORSÁLA 78é. SZÁZ 1963

A miskolci asztal Körü van kérszákkal
közepibe levél fekete pe - cséfé!

The image shows a musical score for a song. It consists of two staves of music. The first staff has a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The second staff has a bass clef. The lyrics are written below the notes. The title is 'A MISKOLCI ASZTAL...'. Above the first staff, there are annotations: 'PARLANDO (DÉLRUKKALJA)' and 'MOLNÁR BORSÁLA 78é. SZÁZ 1963'. Below the first staff, the lyrics are 'A miskolci asztal Körü van kérszákkal'. Below the second staff, the lyrics are 'közepibe levél fekete pe - cséfé!'. The music is in a simple, folk-like style with a steady rhythm.

- Jaj jaj édes anyám, férjhe kérnek engom..
- Ne menj édes jányom, drága gyöngyvirágom..
- De a leány nem szól, férjhe adja magát,
Édesanyja ezér megátkozta jányát..
- Esküvöd óráján leljen ki a hideg,
Vocsorád estéjén szálljon ki a lelked.
- Először felszólal a nagyobbik vőfély:
- Édes nénémasszony, bágyad a menyasszony.
- Nem bágyad, nem bágyad, csak ugy szomorkodik,
Messze fődrül hozták, haza vágyakozik.
- Másodsor felszólal a kisebbik vőfély:
- Édes nénémasszony, beteg a menyasszony.
- Nem beteg, nem beteg, csakugy szomorkodik,
Messze fődrül hozták, haza vágyakozik.
- Harmadsor felszólal a vőlegény maga:
- Édes anyámasszony, meghal a menyasszony.
- Ereggy fiam fogj be, fogj be a hintóba,
Vidd el őtet haza "Gálya" városába.
- Elmehetek már ön le is fel az uccán,
Nem mondja már senki, gyere be violám.
- Gyere be violám, csaókkold meg az orcám,
En is a tiedet százszor egymás után.
- Jaj jaj édes jányom, mi bajod érkezett?
Talán a vocsora nem józún esett.
- Nékem a vocsora nem józún esett,
Édesanyám átka halálba kergetett.
- Amerre én járok, még a fák is sírnak,
Gerge ágaikrul bus levelek hullnak.
- Hulljatok levelek, rejtsetek el engem,
Mér átkoztam én el egyetlen gyermekem?

ELÁTKOZOTT LÁNY...

POCSAI ISTVÁNNÉ ÉSÉ.
80CS 1963

PARLANDO RUBATO (ALSÓHERNÁDVÖLGY)

Miskolci asszist kö-rül van karszákkal
közepén egy levél fe-ke-re pecséttel

The musical score consists of two staves of music. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat. It contains a melodic line with a '3' above the first measure and a '7' below the second measure. The second staff continues the melody with a '3' above the first measure and a '6' above the second measure. The lyrics are written below the notes.

Egy szép barna kis lány férhe akar menni,
De az édesanyja nem akarja adni.

- Édesanyám lelkem, férhe kérnek engem,
- Ne menj édes jányom, édes gyöngyvirágom..

De a lány nem hallgat, férhe adta magát,
Anyja megátkozta egyetlenegy jányát.

- Mikor a hitre mégy, a hideg rászon ki,
Lakomád óráján a lelked szálljon ki..

A TARCALI ASZTAL...

BALLAI PÁL 716
CIGAND 1960

(BODROGKÖZ)

A tarca-li asz-tal körül van kar-székkel
kása - piba levél feke - te pe - csekkel
Egy ócegy asszonyrak egyetlen egy lány
férjhez a - ker menni anyja nem en - ged.

Anyjára nem hallgat, magát férjhez adja,
Az asszony a lányát szörnyen megátkozta:
- Mikor a hitre mégy, a hideg leljen ki,
Este vacsoránál a lelkesed tedd ki.

A sebes folyóvíz vissza nem fordulhat..
Az átok a lányát szörnyen meg is fogta.
Mikor a hitre ment, a hideg kilátta,
Este vacsoránál elbágyadt a teste.

Először felszólalt a kisebbik vőfély:
- Édes néném asszony, sápad a menyasszony.
- Nem sápad, nem sápad, talán csak alusszik,
Messze földről hozták, visszavágyakozik.

Másodszor felszólalt a nagyobbik vőfély,
- Édes nénémasszony, beteg a menyasszony.
- Nem beteg, nem beteg, talán szomorkodik,
Messziről érkezett, visszavágyakozik.

Harmadszor felszólal a vőlegény maga
- Édes anyám asszony, meghalt a menyasszony..
- Nem halt meg, nem halt meg, talán csak alusszik,
Messze földről hozták, azért bágyadosik..

- Kocsisom kocsisom, fogj be a hintóba,
Hívjátok az anyját a lakodalomba,
De ne úgy hívjátok a lakodalomba,
Egyetlen lányának takarítására.

- Jaj jaj édes lányom, mi bajod lehetett?
Édes anyád átka hamar elérkezett.
Hulljatok levelek, sírún az utamra,
Hogy ne lássa senki, milyen a rossz anya...

A TARCALI KISJÁNY..

(BODROGOSZI) FOLÓP (MÉRŐ) TÍD.
LACA FIDE

A tarca - H kisjány férhe a kar mámi
De az é desznya nem akar - ja szi!

- Kedves édesanyám, férjhe kárnak engem,
- Ne menj édes lányom, óvga gyöngyvirágon!

Anyjára nem hallgat, magát férjhe adja,
De azért az anyja lányát megátkozta.

- Mikor a hitre megy, a hideg fogjon ki,
Két vossora között a lelke száljon ki!

Egyeser a kisvőfély maga felkiáltott:
- Édes néniasszony, bágyad a menyasszony!

Erre a nagyvőfély magát felkiáltott:
- Édes néniasszony, beteg a menyasszony!

- Nem beteg, nem beteg, csak nagyon bántódik,
Hogy messziről horták, azon szomorkodik.

Erre a vőlegény maga felkiáltott:
- Édes anyéasszony, meghalt a menyasszony!

Kést kap a kezébe, szurja a mellébe,
Szurja a mellébe, onnan a szívébe.

- Vérem a véreddel egy patakot mossom,
Testem a testeddel egy sírba nyugodjon.

- Lelkem a lelkeddel egy urat szolgáljon,
De az a vén anyád istent sohse lásson..

-...Jaj hát halva fekszel, egyetlen lányom..
Hová temesselek, hol van egy koporsó?

Amerre én járok, még a fák is sírnak,
Széraz ágaikról a levelek hullnak.

Hulljatok levelek, rejtsetek el engem,
Halálra átkostam, akib úgy szerettem..

Amott van egy asztal, buval megterítve,
Rajta van egy pohár, mázeggel van tele.

Akárkié legyen az a tele pohár,
Csak engem vigyen el egy szép csendes halál..

KÁLLÓBÓL EGY LEÁNY...

RUBATO (BORGONKÖZ) FONSZÁK JÁNOSNÉ 674. KÉNYÉLD 1964

The musical score consists of three staves of music. The first staff has the lyrics 'kállóból egy leány férhe-jadta magát'. The second staff has the lyrics 'Anyja megátkoz-ta égyet-ten egy leányát'. The third staff has the lyrics '.. mire a hit... .. a hi - dey lejten ki'. The music is in a 7/8 time signature and features various rhythmic patterns and dynamics.

- Mire a hitre mégy, a hideg lejten ki,
Este vacsorára a lelkes szálljon ki!

Mire a hitre ment, a hideg kiléte,
Este vacsorára kiszállott a lelke.

Elsősr felkiált maga a kis vőfély,
- Édes öregasszony, beteg a menyasszony.

- Nem beteg, nem beteg, csak úgy bágyadozik,
Messe fődről hosták, visszavágyakozik.

Másodszor felkiált maga a nagyvőfély:
- Édes öregasszony, beteg a menyasszony!

- Nem beteg, nem beteg, csak úgy bágyadozik,
Messe fődről hosták, visszavágyakozik.

Harmadszor felkiált maga a vőlegény:
- Édes öreganyám, meghalt a menyasszony!

- Fogjátok kocsiba, menjeteK Kállóba,
Hívjátok as anyját a lakodalomba!

De ne úgy hívjátok a lakodalomba,
Átkozott leánya takarítására.

- Jó estét, jó estét, mi bajod érkezett?
Talán a vacsora nem józsin esett?

- Nekem a vacsora józsin nem esett,
Édesanyám átka hamar megérkezett.

- Itt van egy pohár bor, igyál csak belőle!
Majd meglátod lányom, jobban leszel tőle.

- Nem kell már a bora, csak igya meg magat!
Átkozott leányát bocsássa utjára.

BARNA PISTA

KUBATO (KARKÓSAK) MARUZI JÓZSEF 68 é. KISSIKATOR 1961

Márna Pistaat arra kéri bába-ja
koldje el az anyját a más- vi-lágra
El des-anya lefeküdt a zöld före
Márna Pista két maartott a szíve-bé.

Véres lett a Barna Pista ruhaaja,
Majd kimossa azt a kedves babaaja.
- Megd ki babaam ingem gatyáom fehérre,
Holnap menek a bíró ur elébe..

- Bíró uram, adjon isten jóu estét,
- Adjon isten Barna Pista, mi történt?
- Bíró uram, szívem nyomja a baanat,
Egy kisljaanyér megöltém az anyamat.

- Uj csak fiam ide le a lócaara,
Ellaatom a bajodot nemsokaara.
Barna Pista, hogy tudad ezt megtennyi,
Egy kisljaanyér az anyaadot megölnyi?

- Bíró uram, régen volt ellenségen,
Azt a kisljaanyt régesrégen szerettem.
- Ha megölted az anyaadat végette,
Elbucushatsz ötöle is örökre.

Falu végén kifaragtaak azt a faat,
Amelyikre Barna Pistaat akasztjaak.
Fujja a szél gyócsingét, gyócsgatyaaajaat,
Össeveri rézsarkantjus csizmaaajaat.

BARNA PISTA

(MÁRKÓKÉ) ROZIK BÁLINT 60d.
SAJÓVÉLÉSD 1968

The musical score consists of four staves of music in a single system. The lyrics are written below the notes. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one flat. The lyrics are: 'Bárna Pistaat - írro kért bába - jü'. The second staff continues with: 'kötöje el az anyját a maas - világra'. The third staff continues with: 'Ekes anyja leborult a nágyfű - be'. The fourth staff concludes with: 'Barna Pista kést nyomott a szí vébe'.

Véres lett a Barna Pista ruhaaja,
Majd kinossa jax 5 kedves babaaja.
Mond ki babasim ingem gatyasim fejrre,
Holnap menek a bíró ur elébe.

- Bíró uram, adjon isten jó napot!
- Adjon isten Barna Pista, mi bajod?
- Bíró uram, szívem öli ja baanat,
Egy kisjaanyér megölte az anyasmat.

- Barna Pista, mér kellett est megteni,
Egy kisjaanyér az anyasmat megölni?
- Bíró uram, régen volt ellenségen,
Ast a kisjaanyt régtül fogva szerettem.

Jaj de szépen kifaragtaak ast a faat,
Akire ja Barna Pistaat akasztjaak.
Fujja a szél, lobogtatja a hajant,
Összeveri rézsarkantyus csizmaajaat.

(Függő)

- Falu végén van egy csendes temető,
Engem temessenek oda letelőd.
Arra menek, sírok rajta sokaság,
Míg a fekete föld saarré nem vaslik.

FEHÉR LÁSZLÓ...

RUBATO (BARKÓKÁG) CLIMÉRE ALBINA 3rd. FORGÓPONTNYOSVÓR 1937.

Fehér László lovát lopát a feke-té
hálom alól Nányot pállant az uszó-rá
Bé hája csótt Gőne vas ros-bá.

Gőne vasosa rajta, rajta,
Fehér László el van fogva,
Vasaljuk meg Fehér Lászlót,
Az akasztófaaraválót!

Fehér Anna meg is tudta,
Hogy a baatyja el van fogva,
- Fogd be kocsis a lovakat,
Tegy fel egy véka aranyat.

Jaj kincseim, segítsetek,
A bírós haigy vigyelek,
Török Antal udvarába,
Baatyam szabadítására..

Bíró uram, Török Antal,
Mostan egy véka aranyat,
Mostan egy véka aranyat,
Engedjed ki a baatyámat.

- Minek nekem az aranyad,
Az aranyad tartad meg magad,
Haaljal veélem egy éjszaka,
Klengedem a baatyádat.

Fehér Anna semmit se szól,
Végigszétaal a foljosón,
Foljosóruul foljosóra,
Onnan a túlőcajtóra.

- Fehér László éides baatyam,
Él-e még vagy taan meghaltaal?
- Se nem élék, se nem halók,
Csak terőlad gondolkozók.

- Éides baatyam Fehér László,
Mit mondott a szolgabíró?
Haaljak veéle egy éjszaka,
Baatyam ki lesz szabaditva.

Aatkosaasom nem szokasom,
Mosdóvíved vérré vaaljon,
Törülkősződ laasgot haanyjon,
Egész világ radosudaaljon.

- Ne haalj vele a bitangval,
Az akaastanyivalóval,
Szászaságodot elvessal,
Baatyádnak fejét vétetyi.

Fehér Anna semmit se szól,
Végigszétaal a foljosón,
Foljosóruul foljosóra,
Megy a bíró szobaajaaba.

- Anna Anna Fehér Anna,
Alussol-e piros róussa?
- Nem alhatok, nem nyughatok,
Mert nagy csörgéseket hallók.

- Mi csörgött ott, mi csörgött ott?
Mi csörgött az udvarodon?
- Lovam viszik itataasara,
Zabla csörgött a ocaajaaba..

Fehér Anna semmit se szól,
Végigszétaal a foljosón,
Foljosóruul foljosóra,
Megy a bírón ajtajaaba.

- Fehér László éides baatyam,
Él-e még, vagy taan meghaltaal?
Kissólnak a többi rabok:
- Ne itt keresd a baatyádot.

Anna, Anna, Fehér Anna,
Ne itt keresd a baatyádot,
Sűrű erdő középeibe,
Akaastófa tetejibe.

Fehér Anna semmit se szól,
Végigszétaal a foljosón,
Foljosóruul foljosóra,
Megy a bíró szobaajaaba.

Kés a kezéből kihulljon,
Hegye szivednek ugorjon,
Tizenhárom esztendeig
Nyomjad az agyad fenskit..

Tizenhárom kezal szalma
Rothadjon el mind alattad,
Tizenhárom sor patika
Mind te hasznaald orvossaagra.

FEHÉR LÁSZLÓ...

MUSICAL SCORE WITH LYRICS:

RUBATO (BARKÓDÓ) ELEK BOLLÁ KÖNYVÉNEK DOMÁNYÁBA 1920

Lovát lopott Fehér László
 A farka te hálóm áldi cifra csörgős
 kántarostól Minden-feeli Szerszias-mastól.

Gőno vaarosba fegyverkeztek,
 Puskaat piastolyt őszesszedtek,
 Fogjuk csak el Fehér Lászlót,
 As akaasztófaara valóút.

- Kutya betyaar, add meg magad,
 Vagy megmondod, kinek hívnak?
 - As een lovam keseljlaabu,
 As een nevem Fehér Lászlóu.

Fehér Anna hogy mettudta,
 Hogy a bátyja el van fogva,
 Parancsolja kocsisaanak,
 - Fogd be kocsis hat lovanat.

Fogd be mind a hat lovanat,
 Tégy fel egy véka aranyat,
 Tégy fel egy véka aranyat,
 Nagy vaalton ki a baatyaaat..

Biró uram, Török Antal,
 Jöttem egy véka arannyal,
 Néked hoztam az aranyat,
 Engedjed ki a baatyaaat.

- Nem kell nékem az aranyad,
 Csak haalj velem egy éjszaka,
 Ha velem haalas egy éjszaka,
 Baatyaaad ki lesz szabaditva.

Fehér Anna semmit se szól,
 Véégigétaal a foljosón.
 Folyosóruul folyosóra,
 Onnan a börtőnaajtóra.

-Fehér László éldes baatyaaam,
 Alussol-e vagy meghaltaal?
 -Nem alussok, nem nyughatok,
 Csak teróulad gondolkozok.

-Éldes baatyaaam Fehér Lászlóu,
 Ast mondja a szolgabiróu:
 Haaljak veele egy éjszaka,
 Majd ki leszel szabaditva.

Ne haalj veele a huncutval,
 As akaasztanyivalóuval,
 Szűzességedet elveszi,
 Baatyadnak fejét vétegyi.

Fehér Anna semmit se szól,
 Véégigétaal a foljosón.
 Foljosóruul foljosóra,
 Török Antal szobaajaaba.

-Anna Anna, Fehér Anna!
 Alszol-e maan, piros almaf
 -Nem alhatok, nem nyughatok,
 Mert nagy csörgéeseekt hallok.

-Aludjjaal haat, nyugodjjaal haat,
 A lovanot itatjjaak maan,
 Lovam vissik itatóra,
 Zabla őőőőg a ssaajaaba.

Fehér Anna semmit se szól,
 Véégigéet a foljosón,
 Foljosóruul foljosóra
 Onnan a börtőnaajtóra.

-Fehér László éldes baatyaaam,
 Elaz-e még, vagy taan meghaltaal?
 Jaj de néma es az ajtóu,
 Es a őőőőő börtőnaajtóu..

Kissólnak a többi rabok,
 -Ne itt keresd a baatyaaadot,
 Sürd őőőő közepibe,
 Akaasztófa tetejibe.

Fehér Anna semmit se szól,
 Véégigéitaal a foljosón,
 Foljosóruul foljosóra,
 Török Antal szobaajaaba.

-No te bíró, jót kívaaanok!
 Mosdóvized vérré vaaljon,
 Törülköőőő laangot haanyjon,
 A te szived kővé vaaljon,
 Gonosz szived kővé vaaljon,
 Egéss vllaag raadocudaaljon...

FEHÉR LÁSZLÓ...

PARLANDÓ RUMBATO (PÉLDABUCCIA) TELEKES PÁLYA 244 CIGARETTA PÁLYA 1984

Fehér László lovat lopot
a fekete halom alá olyat palack
az osto ra Behallgatson Göncvő-rosbó.

Gönc városból Fehérvárra,
Szolgabíró udvarába,
Szolgabíró udvarába,
Török Antal szobájába.

Török Antal parancsot ad,
Küldi mán a ssandárokat.
-Fogjátok el Fehér Lászlót,
As akaasztórára valót!

Fehér Anna hogy megtudta,
Hogy a bátyja el van fogva,
Parancsozja kocsisának,
Induljanak Fehérvárra.

-Fogd be kocsis a lovakat,
Tegyél fel egy zsák aranyat,
Tegyél fel egy zsák aranyat,
Bátyám szabadítására.

Bíró uram, Török Antal,
Gyöttem egy véka arannyal,
Eostem egy véka aranyat,
Szabadíts ki a bátyémat..

-nám kell nékem az aranyad,
Minek nékem az aranyad?
Háljál velem egy éjszaka,
Bátyád ki lesz szabadítva.

Erre Fehér Anna nem szól,
Végigsétál a folyosón,
Folyosóról folyosóra,
Onnan a tömlőcajtóra.

-Fehér László édes bátyám,
Alszol-e vagy tán meghaltál?
-Nám aluszok, nem aluszok,
Csak terőled gondolkozok.

Azt mondja a Török Antal,
Nám kell néki zsák aranyam,
Háljak veele egy éjszaka,
Bátyám ki lesz szabadítva.

- Ne hálj véle a gonoszal,
Akaasztófaravalóval!
Néked lánysegéd átvesszi,
Bátyádnak is fejét vesszi.

Erre Fehér Anna nem szól,
Végigsétál a folyosón,
Megy a bíró szobájába,
Le is fekszik az ágyába.

-Bíró uram, bíró uram,
Mi sörög az udvarodon?
-Lovam viszik itatásra,
Zabla csörög a szájába.

Erre Fehér Anna nem szól,
Végigsétál a folyosón,
Folyosóról folyosóra,
Megy a börtön ajtajára.

-Fehér László édes bátyám,
Aluszol-e vagy meghaltál?
Kiszólnak a többi rabok,
-Ne itt keresd a bátyádat.

Sűrű árdó közepébe,
Akaasztófa tetejébe..

Erre Fehér Anna nem szól,
Végigsétál a folyosón,
Folyosóról folyosóra,
Megy a bíró szobájába.

Átkozásom nám szokásom,
Mordóvitéd vérré váljon,
Törülködöd lángot hányjon,
Egész világ rácsodáljon.

Tizenhárom szekér szalma
Rothadjon ál az ágyába,
Tizenhárom sor patika
Ürüljön ki a számodra.

SZABÓ VILMA ...

TEMPO DRISTO (BODROGKÖZ) ELTERJEDT SEMJEN

Szabó Vilma ki ment a kis kertbe
Le-feküdt a dí-ó fá tövé-be
Egyet kettőt ki-áll-tot-tam neki
kellj föl Vilma mer még lát va-la-ki.

Estet Vilma nem vette tréfára.
Beugrott a közeli cserdába.
Farancsolja csapláros lányának:
- Tíz liter bort hozzanak Vilmának.

De est Vilma nem bírta meginni,
Zsándárkaplár az ajtót benyitja.
Zsándárkaplár elkiáltja magát:
- Gyertek fiúk, megfogtam már Vilmát.

Szabó Vilmát hat zsándár kíséri,
Szeretője az ablakon nézi.
- Ne nézd babám gyászos életemet,
Mind teérted szonyvedem ezeket!

Szabó Vilmát hat zsándár vallatja,
Szeretője az ajtón hallgatja.
- Valld ki Vilma minden bűneidet,
Hova tetted három gyermekedet?

- Egyet tettem díófa tövébe,
Másodikat Tisza fenekére,
Harmadiknak most vagyok gyilkosa,
Jaj istenem, meg vagyok már halva.

SZERNYOLCSZÁZKILENCVEN...

ELTERJEDT

TEMPO MISTO LENTO (MAYVÉ-ÁG)

Ezer nyolcszáz kilenc-vene - dik ávbe
 oly szomorú hír vót kie Sze der ké - be
 Biró Ferenc Margit hávó le s - nya
 ki nek az első tizedbe' nincs párja.

Szép Margitot sok lágány osalogatva,
 De legjobban Kiss Imre biztatgatta:
 -Biró Margit szívem párja, szeretlek,
 Estendőre feleségül álvesslek.

De Imrének más jány járt az eszébe',
 Üzenetet küldött Oserépi nének,
 Hogy majd áste el fognak oda menni,
 Cserép Zsussit az anyjától megkérni.

Ál is mentek egy szombatn ástére,
 Oserépiné mán a kapuba láste,
 Édes csókot, páros csókot is adott,
 Kiss Imrének az asztalnál hályt adott.

-No csak menjetek ál a pap áljábe,
 Irasátok neveteket a könyvbe!
 ...Jaj ha estet Biró Margit megtudja,
 A lányomat örökre elátkozsa.

Éjjél után egyet ütött az óra,
 Biró Margit megy a serfőse kutra.
 Oly szomorú hírt hallott ő a kutyon,
 Alig tudott hazamennyi az uton.

De amikor felbő szállt az egakre,
 Sietett a Kiss Imre hása fele.
 Oda se ér, mán a kaput sörgeti:
 -Álnok szívü ha megcsaltál, gyere ki!

Ki is ment Imre a háza áljábe,
 Biró Margit e szavakkal illetve:
 -Igaz-e Imre hogy meghásasodtál?
 A szívemre ily nagy bánatot hoztál?

-Igaz bizony, Biró Margit, szeress mást,
 Ugyis régen szerettük mán mi egymást.

-Add ide hát Imre a jobbikádat,
 Hogy kívánok számodra szép áletet:
 Három évig vagy harminchat hónapig
 Feküdd Imre beteg ágyad fenekit.

Kilenc kutya hordja az ágésséged,
 Három évig éljen a fáláséged,

Vigballadák.

Se ég, se föld be ne vegyen gyomrába,
Vessen ki a sirhant az oldalára.

Éjfél után kettőt ütött az óra,
Bíró Margit megy a szomorú utra.
Még ha köszömnének, azt se fogadja,
Hazament és magát felakasztotta.

ÉDES FELESÉGEM...

KUBATO (BOPROGKÖZ) HERCIK JÁNOSNÉ ÉS CIGÁND 1968

Édes fele - ségem mondj uradnak éngem
Soha se mondalak világ éle - temben.

The image shows a musical score for the song 'Édes feleségem...'. It consists of two staves of music. The first staff is in treble clef and has a key signature of one flat (B-flat). The melody is written in a simple, folk-like style. The lyrics are written below the notes. Above the first staff, there are three labels: 'KUBATO', '(BOPROGKÖZ)', and 'HERCIK JÁNOSNÉ ÉS CIGÁND 1968'. The second staff continues the melody and lyrics.

- Az apám házába gazdagabbak jártak,
Üköt sem uraltam, téged sem urallak.

A vásárra mentem, selyemkendőt vettem,
Aztán hazamentem, az asztalra tettem.

-Édes feleségem, mond uradnak éngem.
-Sohase mondalak világéletemben.

- Istenem istenem, ugyan mit csináljak,
Ugyan mit csináljak, hogy mondjon urának..

A vásárra mentem, piros csizmát vettem,
Azzal hazamentem, az asztalra tettem.

- Édes feleségem, mondj uradnak éngem,
- Sohase mondalak világéletemben.

Az erdőre megyek, mogyorófát metszek,
Azzal hazamegyek, a hátára verek.

- Édes feleségem, mond uradnak éngem!
- Uram vagy, uram vagy világéletemben.

HA KIHÁJTOM A LUDAMAT...

TEMPO RUSTO (BARKÓCIS) KIS S. PÉTER 194. PDMANÁZA 1930

Ha kihajtom a ludamat gémes kútjáról
Arra gőzös bácsó fia még-háji gyal-ja.

The image shows a musical score for a song. It consists of two staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. The melody is written in a simple, folk-like style. The bottom staff is a bass line, also in a simple style. The lyrics are written below the notes. The title 'HA KIHÁJTOM A LUDAMAT...' is at the top left. To the right of the title are the words 'TEMPO RUSTO' and '(BARKÓCIS)'. Further right is 'KIS S. PÉTER 194.' and 'PDMANÁZA 1930'. The lyrics are: 'Ha kihajtom a ludamat gémes kútjáról' on the first line and 'Arra gőzös bácsó fia még-háji gyal-ja.' on the second line.

- Ne hajigald bacsó fia gémes ludamat!
Hassamnak, memmondalak éldes apaéknak.
- Aggyon isten bacsó gasda jó jó jó napot,
- Aggyon isten éldes ljaanyom, néked mi bajod?
- Meghajintotta ja fia gémes ludamat!
- Mit leeresz érte éldes ljaanyom, néked megadom.
- A labancár a szaranyacár két véka buszat,
A szivér a maczár két aranyalmat.
- Haat még az a calvirgetett,
Csavargatott gunacs nyaka, haat még az mit ér?
- Végy el engem bacsó fia, nem kell semmi bér..

KIHAJTOTAM A LIBÁMAT

T. GIUSTO (MAYRÓSA) SIMON JÓSEF ÉS
SZENTIVÁN 1948.

ki-hajtotam a libámat a Grincee partna
arra mégén Dudás Jóska még ha - jingálta
.....gunarom.

The musical score is written on three staves. The first staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 3/4 time signature. It contains the melody for the first line of lyrics. The second staff continues the melody for the second line of lyrics. The third staff shows a few notes in bass clef, corresponding to the final part of the lyrics.

- Ne hajingáld ne hajingáld hezvas gunarom,
Hasamegyek, az apádnak elpanassolom.
- Fests bátyám adjon isten szerencsés jó napot!
- Adjon isten Marci Rosál, neked mi bajod?
- Meghajingálta ja fia hezvas gunarom!
- Mit keres érte Rosi lányom, néked megadom.
- A szúért, a májáért két arany almát,
A két táncólós lábáér két massa busát.
- Hát az a szép gimbee-gombos
Galárisos gunár nyaka, hát az mennyit ér?
- Végy el engem Dudás Jóska, nem kell semmi bér.

NA KIHAJTOM A LIBÁMAT...

TEMPO GIUSTO (DÉLBALKÁNJA) MOLNÁR SOPRÁLA 1964
SZALY 1964

- Ne hajigáld bíró fia sejt-haj, gunárom!
Hazamegyek, az apádnak elpanasszolom.
- Aggyon isten bíró uram szerencsés jó napot!
- Aggyon isten kádvás jányom, néked mi bajod?
- Meghajigálta a fia tarka ludamat!
- Mit kerse érte kádvás jányom, mind megadom azt.
- A susáér, a májáér egy aranyalma,
A szárnyáér, a lábáér két aranyalma.
- Hát még az a gígi-gágos gunár nyaka, még az mennyit ér?
- Végy el engem bíró fia, nem kell semmi bér..

HA KIHAJTOM HAMVAS...

TEMPO GIUSTO (FELSŐHARMADVÉLET) POBA JÁNOSNÉ ÉDÉ.
HERNÁDESBURGOK 1963

The musical score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a common time signature. The melody consists of quarter and eighth notes. The lyrics are written below the notes. The second staff continues the melody with a descending line. The third staff shows the end of the phrase with a double bar line.

Ha ki - hajtom hamvas libém
szíve - re Ar - ra jár a bíró fia
meg - hajtingál - ta.

- Ha kihajtingál bíró fia hamvas libém!
Hasszamegyek, megmondalak édesapádnak.
- Adjon isten bíró uram szép haj jó napot!
- Adjon isten szép Ilonka, mondd csak, mi bajod?
- Meghajtingálta ja fia hamvas libém!
- Mit keres érte szép Ilonka mindent megadom.
- Nem kell nékem bíró uram szép haj, semmi bér.
Vegyem el a bíró fia, az lesz majd a bér.

KIHAJTOTAM A LUDAMAT...

TEMPO GIUSTO (BODROGMOLLÉK) SZERÉK BIRÓÉK 1936. BODROGOLASZ 1936.

lé-hajtotam a iudamat a zöd pécstra
Árta márt a bíró fi-já mág ho - jingálta.

The image shows two staves of musical notation. The first staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. It contains the melody for the first line of lyrics. The second staff continues the melody for the second line of lyrics. The lyrics are written below the notes.

- Ne hajingáld bíró fia hawvas gunárom!
Eszamegyak, az apédnak alpanassolom.
- Bíró uram, aggyon isten szerenceés jád napot!
- Aggyon isten Margit lányom, monád hát, mi bajod?
- Meghajigálta a fia hawvas gunárom!
- Mit kérsz érte Margit lányom, néked azt megadom.
- A szusáér, a májáér tis véha buzát,
A táncoló két lábéér két aranyalmát.
- Hát az a szép gimbed-gumbod
Galárisod arany nyaka, hát az mennyit ér?
- Végy el engem bíró fia, nem kell semmi bér.

KIHAJTOTAM A LIBÁMAT...

TEMPO GIUSTO (BODROGKÖZ) KAKAS JÚLIA 416. TISZAKARÁD 1962

ki-hajtottam a libámat zöld pá - zslifára
arra gyűlt a bíró fia még ha - jigd - ta.

The musical notation consists of two staves. The first staff is in treble clef, 2/4 time, with a key signature of one flat (B-flat). It contains the melody for the first line of lyrics. The second staff continues the melody for the second line of lyrics. The lyrics are written below the notes.

- Ne hajingáld bíró fia hamvas gunárom!
Hazamegyek, az apádnak elpanaszolom.
- Bíró uram, adjon isten csendes jó napot!
- Adjon isten kedves lányom, mondd csak mi bajod?
- Meghajingálta a fia hamvas gunárom!
- Mi kell érte szép Ilonka, én azt megadom.
- A fejéért, a nyakáért két köből busát,
A susáért, a májáért két arany almát.
- Hát még az a tarka-barka
Hamvas farka, gangos nyaka, még az mennyit ér?
- Végy el engem bíró fia, nem kell semmi bér..

ELMENTEM A PIACRA...

OLEK S. HONKA 1914.
DOMANÁKA 1900

TEMPO BUJOSTO (BARKÓSAÉ)

El - mén - tem pi - ác - ra

El - mén - tem pi - ác - ra ré - ré pi - ác - ra ré - ré

pi - ác - ra

The musical notation consists of three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody is written in a simple, folk-like style. The lyrics are placed below the notes, with some words appearing on multiple lines of the staff.

Vettem egy veéka buszat,
Vettem egy veéka buszat buszat, a buszat buszat a buszat.

Elvittem a malomba,
Elvittem a malomba, lomba, malomba lomba, malomba.

Haszvittem a lisztet,
Haszvittem a lisztet, lisztet, a lisztet.

Megsülttem a perecet,
Megsülttem a perecet recet, perecet recet, perecet.

Az öreg est mellaatta,
Az öreg est mellaatta laatta, mellaatta laatta, mellaatta.

Foljt is érte a nyaala,
Foljt is érte a nyaala nyaala, a nyaala nyaala, a nyaala.

Az öreget botozd meg,
Az öreget botozd meg tozd meg, botozd meg tozd meg,
botozd meg.

ELMENTEM A MALOMBA...

TEMPO GIUSTO (MATYISÁG) ÉSPÁRMINÁLYNÉ 60d.
MÉSEKÖNYV 1960

The musical score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. The melody consists of quarter and eighth notes. The lyrics 'Ai-más-Tem 3 ma-lom-ba Ai-méntem 3' are written below the first staff. The second staff continues the melody with the lyrics 'ma-lom-ba lom-ba lom-ba ma-lom-ba lom-ba lom-ba'. The third staff concludes the piece with the lyrics 'ma-lom-ba'.

Megörlettem a busár,
Megörlettem a busát busát, a busát,
A busát busát, a busát.

Haszavittem a lisztet,
Haszavittem a lisztet lisztet lisztet,
A lisztet lisztet lisztet, a lisztet.

Megsüttem a perccet,
Megsüttem a perccet recet recet,
Perccet recet recet, perccet.

As öreg megkívánta,
As öreg megkívánta vánta vánta,
Kívánta vánta vánta, kívánta.

As öregnek nem sok kell,
As öregnek nem sok kell sok kell sok kell,
Nem sok kell sok kell sok kell, nem sok kell.

As öreget bóbázd meg,
As öreget bóbázd meg bázd meg bázd meg,
Bóbázd meg bázd meg bázd meg, bóbázd meg.

ELMENTEM ÉN A MALOMBA...

TÁNKLÉPÉS (DÉL-BURKALJA) VIGH KÁROLYNÉ 62.É. BOGÁCS 1962.

Al-mentem én a malomba Al-mentem én a malomba lomba malomba lomba malomba.

The image shows two staves of musical notation. The first staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. It contains the melody for the first line of the song. The second staff continues the melody for the second line. The lyrics are written below the notes.

Álvittem én a buzát,
Álvittem én a buzát, buzát, a buzát, buzát, a buzát.

Felöntöttem a garatra,
Felöntöttem a garatra ratra, garatra ratra, garatra.

Hazavittem a lisztet,
Hazavittem a lisztet lisztet, a lisztet lisztet, a lisztet.

Megsüttem egy peracet,
Megsüttem egy peracet recet, peracet recet, peracet.

As öreg ezt meglátta,
As öreg ezt meglátta, látta, meglátta látta, meglátta.

Osorgott érte a nyála,
Osorgott érte a nyála nyála, a nyála nyála, a nyála.

As öreget bóbázd meg,
As öreget bóbázd meg bázd meg, bóbázd meg bázd meg bóbázd meg.

ELMENTEM A MALOMBA...

MOLNÁR BORBÁLA 70 É.
SÁLY 1967

TEMPO GIUSTO (DÉLBÜKKALJA)

The musical score is written on three staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 4/4 time signature. The melody consists of quarter and eighth notes. The lyrics are written below the notes. The second and third staves continue the melody with similar note values and lyrics.

El - men - tem a malomba
El - mentem a ma - lom - ba lomba
ma - lomba lomba ma - lomba.

Elpítéltem a busát,
Elpítéltem a busát busát, a busát, busát, a busát.

Sütöttem egy kenyeret,
Sütöttem egy kenyeret nyeret, kenyeret nyeret, kenyeret.

As öreg est meglátta,
As öreg est meglátta látta, meglátta látta, meglátta.

Georgott érte a nyála,
Georgott érte a nyála nyála, a nyála, nyála, a nyála.

As öregnek nem sok kell,
As öregnek nem sok kell sok kell, nem sok kell sok kell
nem sok kell.

As öreget botold ki,
As öreget botold ki told ki, botold ki, told ki, botold ki.

ELMENTEM A MALOMBA...

POCSAI ISTVÁNÉ 68 d.
BÉCS 1767

TEMPO GIUSTO (ALSÓHERNÁDVÖLÖY)

The musical notation consists of two staves. The first staff is in treble clef and contains three measures of music. The second staff is in bass clef and contains three measures of music. The lyrics are written below the notes.

El - mentem a malomba elmentem a
malomba lomba malomba lomba malomba.

Megörlettem a busát,
Megörlettem a busát busát a busát busát, a busát.

Keszavittem a lisztet,
Keszavittem a lisztet lisztet, a lisztet lisztet, a lisztet.

Megsütöttem a kenyeret,
Magsütöttem a kenyeret nyeret, kenyeret nyeret, kenyeret.

As öreg megkivánta,
As öreg megkivánta vánta, kivánta vánta, kivánta.

As öregnek nem sok kell,
As öregnek nem sok kell sok kell, nem sok kell, sok kell,
nem sok kell.

ELMENTEM A VÁSÁRBA...

TEMPO GIUSTO (ABAÚJ) KECSKÉS PÁL NÉ 206.
NYÍR 1987

El - mentem a vásár - ba El - mentem a
vásár - ba vásár - ba vásár - ba

The musical notation consists of two staves. The first staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. It contains the melody for the first line of lyrics. The second staff is in bass clef and contains the melody for the second line of lyrics. The lyrics are written below the notes.

Vöttem egy véka busát,
Vöttem egy véka busát, busát a busát busát, a busát.

Elvittem a malomba,
Elvittem a malomba lomba, malomba lomba, malomba.

Haszvittem a lisztet,
Haszvittem a lisztet lisztet, a lisztet, lisztet, a lisztet.

Sütöttem egy perccet,
Sütöttem egy perccet, recet, perccet recet, perccet.

As öreg mögkivánta,
As öreg mögkivánta vánta, kivánta vánta, kivánta.

Folyt is érte a nyála,
Folyt is érte a nyála nyála, a nyála nyála, a nyála.

As öregot botold ki.
As öregot botold ki told ki, botold ki told ki, botold ki!

ELMENTEM A VÁSÁRRA...

HEVESI BUKSTO (BODROGTAJ) CSENYEI PÁLNE RÓD. BODROGOLÁCSI 1964

The image shows two staves of musical notation. The first staff is a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It contains the melody for the first line of the song. The second staff is a bass clef with the same key signature and time signature, containing the melody for the second line. Below the notes are the lyrics in Hungarian: 'El - mentem a vás - ár - ra', 'El - mentem a vás - ár - ra', 'El - mentem a vás - ár - ra', 'El - mentem a vás - ár - ra'.

Elmentem egy szem busát,
Elmentem egy szem busát busát busát, szem busát.

Elvittem a malomba,
Elvittem a malomba lomba lomb, malomba.

Elmentem a lisztet,
Elmentem a lisztet lisztet lisztet, a lisztet.

Elmentem egy perecöt,
Elmentem egy perecöt recet recet, perecöt.

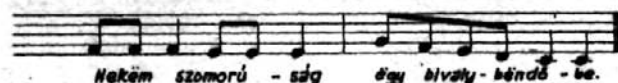
As szeg is kívánta,
As szeg is kívánta vánta vánta, kívánta.

Folyt is érte a nyála,
Folyt is érte a nyála nyála nyála, a nyála.

As szegét botozd ki,
As szegét botozd ki tozd ki tozd ki, botozd ki.

FELKONTYOLTÁK NÉNÉMET...

TEMPO GIUSTO ALLEGRO (DÉLBÜNKALJA) TELEKES MIMÓSNÉ 80d.
CSERÉNYBALJA 1962

Álgyótték mán a nénémer hat fekete lóval,
En értem is majd álgyóznak hat kossos malaccal.
Öröme nénémmnek stb.. hat fekete lóval,
Nékem szomorúság hat kossos malaccal.

Álgyótték mán a nénémer egy üveghintóval,
En értem is majd álgyóznak egy bocfa kocsalval.
Öröme nénémmnek egy üveghintóval,
Nékem szomorúság egy bocfa kocsalval.

Lelítetik a nénémet egy kerek asztalho,
Engemet is lelítetnek egy dísznóvaluho.
Öröme nénémmnek egy kerek asztalho,
Nékem szomorúság egy dísznóvaluho.

Lefektetik a nénémet gombos nyoszolyába,
Engemet is lefektetnek egy tetves bundába.
Öröme nénémmnek gombos nyoszolyába,
Nékem szomorúság egy tetves bundába.

Költögetik a nénémet egy pár édes csókkal,
Engemet is felkötötenek egy jó bunkós bottal.
Öröme nénémmnek egy pár édes csókkal,
Nékem szomorúság sejt, a bunkós bottal.

HOVIZEN, UGY KIRÁLYFI...

TEMPO BRISTO (DÉLBÜKKALJA) MOLNÁR BORBÁLAZSÓ
SÁVY 1924

Egyszer egy király - fi Mit gondolt ma - gába'
I - ha - ha csoda - ka mit gondolt ma - gába'

Levette magáról királyi ruháját - ihaha csobaha stb..
Föltette helyette kocsiá gunyáját...
Elindult megkérni gazdag bíró lányát..
- Jó estét jó estét gazdag bíró lánya..
- Jó estét jó estét, üljön a lócára..
- De nem azért jöttem, hogy én itt leüljek..
Hozza azért jöttem: jössz-e hozzám vagy sem?..
- Nem megyek nem megyek én a kocsiá urho..
Gazdag leány vagyok, gazdag legényt várok..
...Akkor a királyfi mit gondolt magába..
Elindult megkérni szitakötő lányát..
- Jó estét jó estét, szitakötő lánya..
- Istén hosta nálunk, üljön le mindlunk..
- De nem azért jöttem, hogy én itt leüljek..
Hozza azért jöttem, jössz-e hozzám vagy sem?..
- Elmegyek én kendhez szegény kocsiálegény..
Jól illek én kendhez szegény kocsiálegény..
Erre a királyfi mit gondolt magába?..
Levette magáról kocsiá ruháját..
Föltette helyette királyi ruháját..
- Jó napot jó napot, gazdag bíró lánya..
- Hosta istén hosta, fényes királyurfi..
Üljön le mindlunk aranyos díványra..
- De nem azért jöttem, hogy én itt leüljek..
Hozza azért jöttem, jössz-e hozzám vagy sem?..
Elmegyek elmegyek, fényes királyurfi..
Hát én gazdag vagyok, gazdag legényt várok..
- Nem kellene nem kellene, gazdag bíró lánya..
Itt van a szomszédban szitakötő lánya..
- Jó napot jó napot szitakötő lánya..
- Hosta istén hosta fényes királyurfi..
- Üljön le mindlunk ide a lócára..
- De nem azért jöttem, hogy én itt leüljek..
Hozza azért jöttem: jössz-e hozzám vagy sem?
- Nem megyek én kendhez fényes királyurfi..
Szegény leány vagyok, szegény legényt várok..
Én vagyok az nem más, öleljük meg egymást..
Visszik a szegény lényt aranyos hintóba..
Majd onnan is visszanak egy rossz talyigába..

EGYSZER EGY KIRÁLYFI...

(BOLDVAVÖLGY CSERHÁT)

NÉMETH ISTVÁN ÉS
BOCSOSI ERŐK 1962

The musical score consists of two staves. The first staff is a treble clef with a 2/4 time signature. The melody is written on a single line. Below the staff, the lyrics are written in Hungarian: "Egyszer egy királyfi mit gondolt má-ga-bá". The second staff is a bass clef with a 2/4 time signature. The melody is written on a single line. Below the staff, the lyrics are written in Hungarian: "J - há - há - há - há - há mit gondolt má - ga - bá".

Felöltöztet egyszer kocsisos ruhába.. ihaha stb..

El is ment megkérni gazdag bíró jaanyaót..

- Jó napot jó napot, gazdag bíró jaánya...

- Üljön le minálunk üljön a lócaóra ihaha habaha ide a lócaóra.

- Nem ülök nem ülök, mer nem azért jöttem ihaha habaha mer nem azért jöttem.

Hemen azért jöttem, jössz-e hozzám vagy nem ... ihaha stb..

- Nem megyek nem megyek, mer én gazdag vagyok ...

Gazdag leány vagyok, gazdag legényt várok..

Akkor a királyfi mit gondolt magába...

Elindult megkérni kosaórkötő jaanyaót..

- Jó napot jó napot, kosaórkötő jaánya... /jaánya/..

- Hosta isten nálunk, üljön a lócaóra..

- De nem azért jöttem stb..

- Elmegyek elmegyek, mert én szegény vagyok ihaha habaha szegény legényt várok.

Ekkor a királyfi mit gondolt magába..

Felöltöztet megint királyi ruhába..

Vari.: Üljön a díványra..

Vari.: Elmegyek elmegyek, mert én gazdag vagyok ..

Mert én gazdag vagyok, gazdag legényt várok..

Ha nem jöttél hozzám kocsisos ruhába, maón estaón nem kellessz királyi ruhába..

Jó napot, jó napot, kosaórkötő jaánya..

Vari.: Nem megyek, nem megyek, mert én szegény vagyok..

Ha eljöttél hozzám kocsisos ruhába, ...

Maón estaón elviszlek királyi ruhába..

Kosaórkötő jaanyaót viszik a hintóba..

Gazdag bíró jaanyaót egy rossz talyigaába.

Kosaórkötő jaanyaót költik forró csókkal..

Gazdag bíró jaanyaót egy nagy farkós bottal.

EGYSZER EGY KIRÁLYFI...

(BODROGKÖZ)

MILÓP KÁROLYNÉ é. i.
LACA 1962

The image shows two staves of musical notation. The first staff contains the melody for the first line of the song, with the lyrics 'Egyszer egy ki - rály fi mit gondolt ma ga - ba!' written below it. The second staff contains the melody for the second line, with the lyrics 'I - ha - ha ha - ha - ha mit gondolt ma - gába!' written below it. The notes are simple, mostly quarter and eighth notes, with a clear rhythmic pattern.

Felöltözött tehát szegényes ruhába ihaha stb..

/Nemben megegyezik/.

Vari.: gazdag bíró lánya biztatja a királyfit:

Itt van szomszédunkban kosárkötő lánya..

Vari.: kosárkötő lánya így kínálja helyvel:

Üljön le minálunk erre a kosárra..

Vari.:

Felöltözött tehát királyi ruhába..

Vari.:

- Nem kellessz már nékem ebadda kutyája..

Csak kell nékem, csak kell kosárkötő lánya..

Vari.: /befejezés/

- Ha vagyok es nem más, éljeljük meg egymást..

ŐSZEVESZT A PIPA...

TEMPO GIUKTO (BARKÓSÁG) ELIK CSEPCSE ANDRÁS
DOMAHÁEA 1938

És az én pipám is pipát jártat - val
és csú - ró meg a gyufát - tartó - val
pi - pá jelszót langykezelem szél vége - re
és csú - ró is Á - na - ri - ké fe - re.

Amúgy egy csütörtöki napon
Bakó egy pipa az ablakon.
- Jól esztél édes gaszám, itthol vagyok maan,
Van-e balán jó trafikos dohaany?

Ere a gaszám oigaszt fogadott,
Amúgy meg trafikot hozott.
Meg is tanocoltatta ja pipa ja sascót,
A csutora meg a gyufatartót.

Ere a szurkaaló meg felugrott:
- Haat en édes gaszám hova jutok?
- Maj jó leszel a sallangon széle végére,
Amúgy meg a pipám középebe.

ÖSSZEVEZETT A PIPA...

TEMPO GIUSTO

(ALSÓHERNÁDVÖLGY)

POCSAI ISTVÁNNÉ 65é.
BŐCS

The musical score consists of four staves of music. The first staff is a treble clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. The melody is written on a single line. The lyrics are written below the notes. The second staff is a bass clef with a key signature of one flat and a 2/4 time signature. The bass line is written on a single line. The lyrics are written below the notes. The third staff is a treble clef with a key signature of one flat and a 2/4 time signature. The melody is written on a single line. The lyrics are written below the notes. The fourth staff is a bass clef with a key signature of one flat and a 2/4 time signature. The bass line is written on a single line. The lyrics are written below the notes.

Össe - vezet a pi - pa ja zacskóval
csu - to - ra meg a ma - si - na ter - tő - vel
pi pa jelment lengyel or - szá - g - so - la fo - la
csu - to - ra meg a - ma - ri - ka fo - la.

Ma nap egy csütörtöki napon
Pipa bekopogtatott az ablakon.
- Jó estvét édes gazdám, itthon vagyok már,
Van itt énbennem jó trafik dohány?

A csutora meg cigányt fogadott,
Szás fozint ára dohányt hozatott.
Pipa megtanositatta a dohányzacskót,
Csutora meg a masinatartót.

Erre a murkáló is felkapotts
- Hát én édes jó gazdám, hova jutok?
- Majd csak ide a zacskómmak a szélére,
Majd felkötlek a sallangom végére.

